

Kandidatafhandling - Copenhagen Business School

Lempelse af revisionspligten

Cand.merc.aud, Institut for regnskab

Vejleder: Jonas Gjoerup Larsen

Antal anslag: 232.798

Antal sider: 116

Afleveringsdato: 15. maj 2020

Forfattere:

Afrasiab Yasen - 103018

Vanja Sarenac - 100986

ABSTRACT

Until 2006, audits were mandatory for all companies in company class B, C and D in Denmark. However, the government believed that these requirements were too strict. In that not all companies saw the audit as value adding but rather as an administrative burden. As a result of this, the Danish Government began easing the requirements for mandatory audits in 2006 which had up to certain criteria for Class B companies. The first ease meant that companies within some criteria, were able to deselect audit if they wished to do so. These criteria were raised in 2011. Finally, in 2013, all Class B companies were able to deselect an audit with high level of assurance in favor of a new declaration type called “Udvidet Gennemgang”. Many companies have taken advantage of these options to deselect an audit or to switch to assistance resulting in less assurance.

The goal of this thesis has been to examine the effects of easing the requirements for audits. The focus has been on the effects of the easing on companies that choose to deselect audits and the impact on the Danish society as a whole. Additionally, we have investigated the stakeholder’s opinions regarding these changed requirements. We have analyzed whether the easing have met their intended goals, what consequences followed, as a result of the easing and if the regulators have done enough work to mitigate these consequences.

We report based on the obtained results in this thesis that the companies have saved billions by deselecting audits. This has come with some unintended consequences such as more errors in annual reports, a worsened relationship with banks and relationships with other stakeholders. The easing of the requirements has also impacted the Danish society as the tax gap has increased to more than DKK 16 billion. Our analysis shows that the regulators have not done enough to mitigate this gap. Generally, auditors and regulators are happy with the eased requirements, but an important stakeholder, the banks, are not showing the same enthusiasm towards the change. The analysis also shows tendencies in the society towards a stricter audit requirement to accommodate the corporate tax and VAT reporting of companies.

FORORD

Denne afhandling er udarbejdet i forbindelse med Cand.merc.aud studiet på Copenhagen Business School.

Vores motivation for at skrive specialet om lempelsen af revisionspligten bunder i, at emnet er yderst aktuelt og vi kan bringe ny viden til det omdiskuterede emne. Vi har flere års erfaring i revisionsbranchen, og vi er stolte af, at kunne levere et produkt, som offentligheden har tillid til. Lovgivningen er løbende blevet lempet, der er kommet nye erklæringstyper, standarderne er løbende blevet ændret, og der er kommet nye standarder til. Det gør revisionsbranchen til en dynamisk branche, der løbende tilpasser sig udviklingen i samfundet. Revisors rolle som samfundets tillidsrepræsentant har ikke været vigtigere end det er i dag. SKAT vurderer, at op til 10% af selskaberne snyder skat. Hertil kommer at antallet af virksomheder, der laver fejl i selvangivelsen er steget markant. Momsgabet er gradvist steget i de seneste år, og Erhvervsstyrelsen konkluderer i deres evaluering om lempelsen af revisionspligten, at selskaber med revideret regnskaber har signifikant færre fejl i momsangivelser. Endvidere har Folketinget ved lov vedtaget at afskaffe iværksætterselskaberne. Årsagen hertil skal findes i at selskabsformen i et større omfang end forventet har medført øget risiko for skatte- og afgiftsrestancer.

Denne samfundsproblematik har givet os motivationen til at revurdere balancen mellem på den ene side erhvervslivet og statens kontrol på den anden side. For fortsat at bevare et sundt og velfungerende erhvervsliv i Danmark uden restriktive lovkrav samtidig med at staten kan føre kontrol med selskaberne, ønsker vi at udføre en nærmere undersøgelse, om lempelsen af revisionspligten har været hensigtsmæssig.

Særlig tak til vores vejleder, Jonas Gjørup Larsen for hans vejledning og feedback. Hernæst takker vi:

- Danske Bank, Nordea, Lollands Bank, Jyske Bank, BDO, PwC og Grant Thornton som har stillet tid og ressourcer til rådighed og delt deres erfaringer med os.
- Erhvervsstyrelsen og FSR, som har givet adgang til nødvendig empiri.

God læselyst.

INDHOLDSFORTEGNELSE

ABSTRACT	1
FORORD	2
INDHOLDSFORTEGNELSE	3
KAPITEL 1	6
1. INDLEDNING.....	6
1.1 Problemformulering	8
1.2 Begreber	9
1.3 Afgrænsning	10
1.4 Opgave og struktur	11
1.5 Teori og metodegrundlag	14
KAPITEL 2	17
2. EMPIRI	17
2.1 Indledning	17
2.2 Primær data.....	17
2.3 Sekundær data.....	20
2.4 Kildekritik.....	23
KAPITEL 3	24
3. BEHOVET FOR REVISION	24
3.1 Hvorfor revision – Hvem har brug for det?	24
3.2 Principal-Agent teori.....	28
3.3 Revisionsrisikomodellen	30
3.4 Forventningskløften	31
3.5 Regnskabsklasser	33
3.6 Udvikling i revisionspligten	35
KAPITEL 4	42

4.	<i>ERKLÆRINGSTYPER</i>	42
4.1	Revision	42
4.2	Udvidet gennemgang	47
4.3	Review	51
4.4	Assistance og regnskabsopstilling.....	54
4.5	Delkonklusion	58
KAPITEL 5		60
5.	<i>EFFEKTEN AF FRAVALG AF REVISION</i>	60
5.1	Effekten på virksomheder	60
5.2	Effekten på samfundet	76
5.3	Delkonklusion	85
KAPITEL 6		89
6.	<i>TILFREDSHED MED LEMPELSERNE I REVISIONSPLIGTEN</i>	89
6.1	De væsentligste regnskabsbrugere.....	89
6.2	Bankernes tilfredshed	92
6.3	Revisorernes tilfredshed	95
6.4	Samfundets tilfredshed	101
6.5	Delkonklusion	103
KAPITEL 7		105
7.	<i>DET FREMADRETTEDE BEHOV FOR REVISION</i>	105
7.1	Det fremadrettede behov	105
7.2	Delkonklusion	108
KAPITEL 8		110
8.1	<i>KONKLUSION</i>	110
8.2	<i>PERSPEKTIVERING</i>	114
8.2.1	COVID-19	114
8.2.2	Bankers konsekvenser.....	115

8.2.3 Digitalisering.....	116
<i>LITTERATURLISTE</i>	<i>117</i>
<i>BILAGSOVERSIGT</i>	<i>124</i>

KAPITEL 1

1. INDLEDNING

I takt med at revisionspligten er blevet lempet for klasse B virksomheder for at lette de administrative opgaver i forbindelse med regnskabsaflæggelsen og for at have en transparent og effektiv erhvervsregulering i EU, har flere selskaber benyttet sig af lempelserne (Dansk Revision, 2019). Efterspørgslen har været stor for de mindre virksomheder, der har været underlagt samme revisionskrav, som større virksomheder, da revisionsstandarden overordnet ikke skelner mellem virksomhedens størrelse. De mindre virksomheder har typisk ikke funktionsadskillelse og interne kontroller, og kan derfor ikke drive samme fordele af revisionsstandarden. Denne efterspørgsel kulminerer med implementeringen af EU's 4. selskabsdirektiv.

På blot 10 år er fravalget af revision steget eksplosivt, hvor der i 2006 var 12 virksomheder, der fravalgte revision, er tallet i 2016 oppe på 120.000 virksomheder (FSR - Danske Revisorer, 2017a). Dette er sket i kølevandet på tre store lempelser startende i 2006, hvor virksomheder med en omsætning på op til tre mio. kr. havde muligheden for at fravælge revision, og den seneste lovændring i 2013 (Erhvervs- og vækstministeriet, 2012), der indebærer, at virksomheder med en omsætning helt op til otte millioner har muligheden for at fravælge revisionen.

Der har ikke i en tilstrækkelig grad været viden om effekten af lempelsen af revisionspligten for klasse B virksomheder og om lempelsen reelt har lettet byrden for virksomheder, eller om den har svækket virksomhedernes regelefterlevelse. Der skulle i den forbindelse med lovændringen, herunder lempelsen af revisionspligten, ske en evaluering af henholdsvis Erhvervsministeriet og Skatteministeriet. Evalueringen er ikke gjort i tilstrækkelig grad. Evalueringen bestod blandt andet af at SKAT skulle øge kontrolindsatsen med ca. 10 års værk over for de virksomheder de har fravalgt revision. Erhvervsministeriet skulle følge op på, om lempelsen af revisionspligten har medført de forventet lempelser, og slutteligt, om virksomheder med udvidet gennemgang har opnået de skønnede lettelser (Rigsrevisionen, 2019a). Derfor har statsrevisorerne fremsat en bemærkning til beretning nr. 17/2018 om lempelsen af revisionspligten den 7. juni 2019 (Rigsrevisionen, 2019b). Endvidere fremgår

det af beretningen, at Erhvervsministeriets egne opgørelser viser, at virksomhederne langt fra har opnået de lettelser, som var skønnet med hensyn til udvidet gennemgang, som et alternativ til revision.

De mindre virksomheders hovedinteressenter og regnskabslæsere er primært deres långivere/banker. Der ses en trend fra bankernes side, hvor de stiller større krav til deres erhvervskunder. Udviklingen sker samtidigt med, at revisionspligten gradvist er lempet for selvsamme virksomheder. De øgede krav til erhvervskunderne ændres i en så høj grad, at Jyske Banks direktør melder ud, at alle deres erhvervskunder skal have en revisorerklæring (L. Andersen, 2019). Det sker med udgangspunkt i, at ud af 625 underretninger banken har givet til SØIK/bagmandspolitiet, havde 622 af disse virksomheder ikke revisionspligt. Desuden har antallet af underretninger til SØIK været stigende, og endda dobbelt så mange i 2019 ift. 2018, hvoraf størstedelen har været virksomheder, der har kunne fravælge revisionen.

Som vi kan udlede af nuværende tilgængelig empiri, analyser og undersøgelser, har lempelsen af revisionskravet en række spørgsmål, som endnu ikke er undersøgt. Det har været vores hovedfokus at kunne give erhvervslivet ny viden på området, og ikke mindst kaste lys over en række spørgsmål, som endnu ikke besvaret eller undersøgt.

Vi vil derfor i denne opgave til dels undersøge, om revisionspligten har levet op til sine forventninger om at mindske byrden for de mindre virksomheder, eller om den har svækket virksomhedernes regelefterlevelse. Endvidere vil vi undersøge den udvikling, vi ser fra kreditorerne side, der ønsker mere sikkerhed og dermed stiller større krav til sine erhvervskunder.

1.1 PROBLEMFORMULERING

I perioden 2006 til 2013 er der vedtaget 3 lempelser af revisionspligten for danske virksomheder. Mange virksomheder har gjort brug af disse lempelser, og det har resulteret i at Jyske Bank har meldt ud, at alle deres erhvervskunder skal have revisortilknytning. Dermed eliminerer Jyske Bank deres kunders mulighed for helt at fravælge revisorbistand.

Flere parter påvirkes af virksomheders valg af erklæringstype, eller fravalg heraf. Derfor er der forskellige holdninger til revisionspligten og lempelserne dertil.

Vores mål med denne afhandling er at analysere hvilken effekt lempelserne af revisionspligten har haft. Derudover ønsker vi at undersøge hvad regnskabsbrugernes holdning er til lempelserne. På baggrund af ovenstående, har vi formuleret følgende problemformulering:

Hvilken effekt har lempelserne af revisionspligten haft på de danske virksomheder og det danske samfund, og hvad er regnskabsbrugerenes holdning hertil?

Til ovenstående problemformulering har vi udformet følgende 3 underspørgsmål som vi vil besvare i denne afhandling:

UNDERSPØRGSMÅL 1:

Hvilken effekt har lempelserne af revisionspligten haft for danske virksomheder?

UNDERSPØRGSMÅL 2:

Hvilken effekt har lempelserne af revisionspligten haft for det danske samfund og hvad har myndighederne gjort for at begrænse eventuelle negative konsekvenser?

UNDERSPØRGSMÅL 3:

Hvad er holdningen til lempelserne af revisionspligten, set fra revisor, bank og samfundets side?

UNDERSPØRGSMÅL 4:

Er der tegn på fremtidige lempelser eller stramninger af revisionspligten?

1.2 BEGREBER

Nedenfor vil hyppigt anvendte begreber i afhandlingen blive defineret kort.

VIRKSOMHEDER

Med begrebet virksomheder menes virksomheder, der er omfattet af regnskabslovens afsnit 3, klasse B virksomheder. Denne afgrænsning vil afspejle sig i hele afhandlingen. Det skal hertil bemærkes, at virksomheder i afhandlingen også er nævnt som kunder grundet afsnittets kontekst. Kunder er også dækket af samme afgrænsning og dækker over virksomheder, der aflægger deres regnskab efter klasse B virksomheder.

REVISION

I afhandlingen er revisionsbegrebet anvendt som et udtryk for, at der afgives en erklæring med høj grad af sikkerhed. Revisionsbegrebet omfatter derfor ikke øvrige erklæringer, som også giver sikkerhed. Disse øvrige erklæringer er nævnt som udvidet gennemgang-, review- og assistance erklæringer.

REVISOR

Når revisor er nævnt i afhandlingen, er der udelukkende tale om en godkendt revisor som enten er statsautoriseret eller registeret revisor. Såfremt der skulle være tale om andet, vil det eksplicit nævnes i afhandlingen.

RETVISENDE BILLEDE

I afhandlingen vil begrebet "*det retvisende billede*" anvendes. Det defineres som, at virksomhedens regnskab skal afspejle de faktiske aktiver, passiver, finansielle stilling samt resultat. Revisorer erklærer sig på, at regnskabet er aflagt i overensstemmelse med begrebsrammen og dermed afgiver et retvisende billede af regnskabet som helhed.

LOVGIVNING

Ved lovgivning forstås gældende dansk lovgivning samt ISA standarderne, som de anvendte erklæringstyper og revisors arbejde er underlagt.

1.3 AFGRÆNSNING

For at kunne besvare vores problemformulering og de dertilhørende underspørgsmål, har det været en nødvendighed at foretage nedenstående afgrænsninger. Årsagen skal findes i, at omfanget af opgaven som en knapkapacitet ikke tillader at undersøge alle muligheder, der kan være tilknyttet problemformuleringen. For at kunne nå tilpas i dybden med underspørgsmålene, er følgende afgrænsninger foretaget:

I afhandlingen vil en række termer og definitioner blive anvendt. Anses det for at være nødvendigt, vil de anvendte termer blive uddybet og forklaret. Det forudsættes derfor, at læsere af denne afhandling som udgangspunkt har kendskab til revisionsbranchen og den tilhørende termologi. Der henvises til begrebsoversigten, hvor de hyppigst forekommende og relevante begreber er defineret.

Samfundet og offentligheden afgrænses som udgangspunkt til at omfatte SKAT, Erhvervsstyrelsen, lovgivere, kreditinstitutter, brancheorganisationer, leverandører og samarbejdspartnere samt revisionshuse. Der tages ikke stilling til, hvordan øvrige aktører opfatter lempelsen af revisionspligten.

Afhandlingen afgrænses til alene at omfatte klasse B virksomheder efter årsregnskabslovens Afsnit III. Effekten af lempelsen af holdingselskabers revisionspligt vil ikke særskilt analyseres, men derimod den samlede effekt af alle 3 lempelser af revisionspligten.

Analyse af effekten af lempelserne afgrænses til samfundet og virksomhedernes konsekvenser af lempelserne. Vi vil derfor ikke analysere den monetære effekt på banker, men derimod analysere bankernes holdning hertil.

I afhandlingen vil både primær- og sekundær empiri blive anvendt. Fokusset i afhandlingen vil være på, hvordan revisorerne og kreditinstitutterne opfatter lempelsen af revisionspligten. Hertil vil der udføres interviews med de nævnte. Virksomhedens opfattelse og lempelse hertil vil forsøges besvaret gennem sekundær empiri i form af rapporter, artikler og øvrigt empiri, der anses for at være relevant. I sin helhed vil opgaven forsøges besvaret ved interviews, avisartikler, rapporter, lovgivning og øvrigt relevant empiri, der kan belyse vores underspørgsmål. Empiri vil ligeledes fremskaffes ved hjælp fra FSR og Erhvervsstyrelsen med egen tilvirkning. Afhandlingen vil afgrænse sig fra at anvende øvrige metoder til at indsamle empiri.

Empiri vil indsamles til og med 5. maj 2020. Hertil skal bemærkes, at afhandlingen afgrænses fra ny viden, der skulle komme i perioden efter 5. maj 2020.

1.4 OPGAVE OG STRUKTUR

Opgavestrukturen har til formål at vejlede læseren igennem afhandlingen. Problemformuleringen besvares igennem en række underspørgsmål. Disse underspørgsmål er implementeret i opgavestrukturen for at bevare sammenhængen i afhandlingen. Opgavestrukturen består af i alt 8 kapitler og følger den kronologiske rækkefølge af afhandlingen. I nedenstående figur er strukturen demonstreret.

Kapital 1 – Indledning

Indledningsvist gives en redegørelse for problemfeltet efterfulgt af afhandlingens problemformulering og dertilhørende underspørgsmål. Der vil i løbet af afhandlingen anvendes en række begreber hyppigt. Disse begreber er forklaret og specificeret i forhold til afhandlingen. Herefter er afhandlingen afgrænset, så forfatterne kan nå tilpas i dybden med delelementerne. Slutteligt beskrives afhandlingens metodevalg herunder det videnskabsteoretiske ståsted.

Kapital 2 - Empiri

Kapitlet består af en dybdegående beskrivelse af empiri-indsamlingsprocessen. Der er i afhandlingen både anvendt primær- og sekundær empiri. Interviewstruktur og spørgeteknikker vil ligeledes forklares.

Kapital 3 - Behovet for revision

For at vurdere behovet for revision beskrives der teoretisk, hvem der har brug for revision. Beskrivelsen består af principal-agent teorien, forventningskløften, revisionsrisikomodellen, regnskabsklasserne samt en beskrivelse af udviklingen i revisionspligten.

Kapital 4 - Erklæringstyper

Erklæringstyperne forklares i dette kapitel. Der gives en dybdegående gennemgang af erklæringstyperne revision, udvidet gennemgang, review samt assistance og regnskabsopstilling. Denne gennemgang beskriver alle elementerne i de forskellige erklæringstyper. Læseren vil få et indblik i, hvilket lovkrav der er forbundet med

erklæringerne og, hvad virksomhederne får af fordele og ulemper ved den valgte erklæringstype.

Kapital 5 - Effekten af fravalg af revision

Som led i besvarelsen af problemformuleringens underspørgsmål, analyseres effekten af fravalg af revision på henholdsvis virksomhederne og samfundet. Slutteligt gives en delkonklusion på analysen.

Kapital 6 - Tilfredshed med lempelserne i revisionspligten

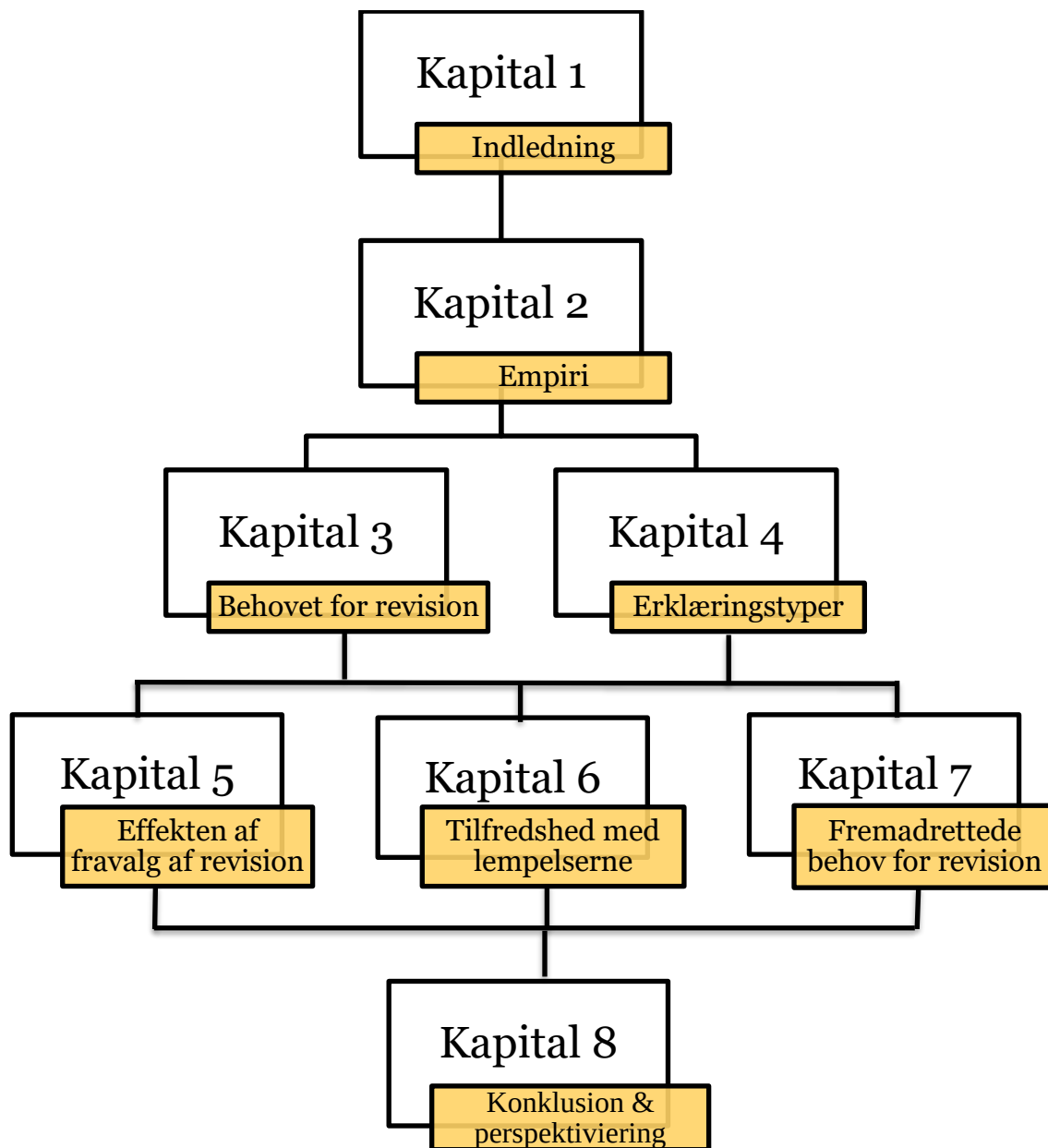
For at vurdere tilfredsheden af de løbende lempelser i revisionspligten, analyseres empirien i forhold til, hvordan bankerne, revisorerne og samfundet har oplevet tilfredsheden med lempelsen. Det gives slutteligt en delkonklusion på underspørgsmålet.

Kapital 7 - Det fremadrettede behov for revision

Det fremadrettede behov for revision vil analyseres nærmere i kapital 7. Analysen vil bestå af tendenser og holdninger, der ses blandt politikere, kreditorer og samfundet som helhed. Slutteligt vil der gives en delkonklusion på, hvordan revisionspligten vil udforme sig fremadrettet.

Kapital 8 - Konklusion og perspektivering

Slutteligt gives en konklusion på afhandlingens problemformulering. De fundne forhold forklares, og der gives en samlet konklusion på forfatterens projekt. Der gives en perspektivering, hvor forfatterne vil inddrage alternative handlinger til at besvare problemformuleringen.

1.5 TEORI OG METODEGRUNDLAG

I dette afsnit gives en redegørelse for den videnskabsteoretisk metode, som er anvendt i afhandlingen samt hvilken analysemetode, der er gjort brug af til at analysere empirien. Det videnskabsteoretiske ståsted vil belyses i afsnittet, for at give læserne af afhandlingen de bedste forudsætninger for forståelsen af afhandlingens metodik. Endvidere vil afsnittet redegøre for, hvordan den videnskabelige kvalitet af afhandlingen er tilvejebragt ved at vurdere validitet, pålidelighed og tilstrækkelighed af empirien.

Afhandlingen er baseret på en deduktiv metodeforståelse til at nå frem til den sande erkendelse af problemformuleringen (Holm, 2016, s. 26). Med udgangspunkt i teorien er data indsamlet, for at kunne konkludere på opgaven.

VIDENSKABSTEORETISK STÅSTED

For at give læseren forudsætningen for at forstå, hvordan den videnskabelige viden er frembragt, begrundet og anvendt, vil det videnskabsteoretiske ståsted fastlægges. Hermeneutik er i sin helhed anvendt som videnskabelig metode til at besvare problemformuleringen. Metoden er en form for fortolkningsvidenskab, hvor hensigten er at fortolke gennem bestemte erfaringer, viden og perspektiver. Genstandsfeltet i hermeneutikken er en virkelighed, der består af mange forskellige relationer i samfundet. Ved anvendelse af denne metode har forfatterne løbende tilegnet ny viden og dermed løbende revurderet forståelsen af emnet. Med hermeneutikken som videnskabelig metode hvor al forståelse er kontekstuel, vil forfatterne forsøge at forstå helheden ud fra dens dele, men samtidig delene ud fra den helhed, de indgår i. Forfatterne vil gå i dybden med analyser og undersøgelser, for at få en grundigere forståelse af emnet. Hermeneutikken bygger på viden der gradvist bliver tillagt emnet, og det er også hvad forfatterne vil forsøge at gøre.

Metodologien i hermeneutikken bygger på konstruktivisme, hvor sandheden vil være baseret på, hvordan enkelte individer erkender virkeligheden. Det skyldes at man i relativismens grundtanke ikke kan indsamle alt empiri i verden, hvorfor sandheden må basere sig på, hvordan enkelte observationer og individer erkender virkeligheden. Det skal dog hertil bemærkes, at hermeneutikken lægger op til at anvende kvalitativ empiri. I afhandlingen er der udarbejdet spørgsmål, som giver interviewet en bestemt form for struktur, selvom interviewpersonerne har muligheden for at tale åbent om spørgsmålene. Endvidere er kvantitativ empiri anvendt til at få en forståelse af de økonomiske fordele og konsekvenser af

den analyserede genstand. De afvigelser fra den hermeneutiske metode er anset for at være en nødvendighed for at kunne belyse afhandlingens underspørgsmål. Metoden skal i sin helhed hjælpe forfatterne med at søge ny viden, erfaringer og perspektiver, for dermed at kunne besvare spørgsmålene på bedste vis.

Epistemologien er i den valgte videnskabsteori fundamental subjektiv. Det vil sige, at forfatterne gennem interviews får respondenternes subjektive holdninger til kende. Disse holdninger fortolkes og bearbejdes af forfatterne i overensstemmelse med forfatterne egne subjektive holdninger. Forfatterne erkender, at en fuldstændig sandhed ikke nødvendigvis kan findes ved den valgte metode, eftersom en begrænset mængde af empiri er indsamlet.

KRITIK AF DET VALGTE PARADIGME

I afhandlingen gives der en konklusion baseret på individers holdninger til emnet og forfatterne egen konstruktion af afhandlingen. På baggrund af få individers holdninger vil der i afhandlingen generaliseres, således at der kan gives en samlet konklusion på problemformuleringen. Det valgte paradigme er subjektivt, og samme resultat vil ikke kunne frembringes, hvis processen blev udført igen, hvorfor konklusioner drages på baggrund af få individers subjektive holdninger til emnet. Såfremt konklusionerne skulle baseres på objektive grundlag, kunne positivismen anvendes. Der kunne en fuldstændig sandhed af emnet frembringes. Dog er det i afhandlingen vurderet, at sandheden ikke kan opgøres efter objektive kriterier, fordi en række faktorer, der har indflydelse på emnet ikke kan opgøres objektivitet. Derfor er det vurderet, at sandheden skal findes udfra hvordan de enkelte individer erkender virkeligheden. Hertil tilkendes gives, at subjektive holdninger baseret på få individers holdninger ikke alene vil kunne give en fuldstændig sandhed til emnet. Det er dog formålet med afhandlingen at give læserne muligheden for at reflektere over emnet, og på baggrund heraf, drage konklusioner i forhold til egen forståelse af virkeligheden.

AFHANDLINGENS KVALITET

For at give afhandlingen en videnskabelig kvalitet og troværdighed, er der løbende taget stilling til afhandlingens soliditet og kvalitetsvurderingen ved indsamling og behandling af data. Kvalitetskriterierne har været hhv. validitet, pålidelighed og tilstrækkelighed (Olsen & Pedersen, 2003, s. 189–205).

VALIDITET/GYLDIGHED

Validitetskriteriet omhandler, hvad det opnåede resultat kan bruges til, eller hvad det dækker over. Til besvarelse af afhandlingens underspørgsmål, er det forsøgt at benytte flere forskellige datakilder. I forsøget herpå er datakilder nøje udvalgt, således at underspørgsmålene kan besvares med det netop indsamlede data. Hertil skal bemærkes, at der er foretaget afgrænsninger i opgaven, der kan have en indflydelse på validiteten. Taget afhandlingens omfang i betragtning, vurderes det, at dataindsamlingen er underkastet kritik og objektivitet, og dermed bidrager til kvaliteten af opgaven.

RELIABILITET/PÅLIDELIGHED

Reliabilitetskriteriet omhandler datas soliditet relateret til indsamlingsmetoden. Ved indsamlingen af empiri er både primære- og sekundære kilder anvendt. De primære kilder består af interviews samt data indhentet fra Erhvervsstyrelsen og FSR. Interviewene har været semi-struktureret, hvor interviewpersonerne på forhånd har modtaget de spørgsmål, som ønskes besvaret. Samtidig har spørgsmålene været struktureret på sådan en måde, at det lagde op til dialog. Deltagerne har været kritisk orienteret og delt deres meninger vedrørende spørgsmålene. På baggrund af det vurderes det, at reliabilitets kriteriet ligeledes har øget kvaliteten af afhandlingen.

TILSTRÆKKELIGHED

Tilstrækkeligheden af indsamlede empiri er løbende blevet vurderet sammen med pålideligheden og gyldigheden. I dataindsamlingsprocessen er det løbende vurderet, om der er data nok til at besvare afhandlingens underspørgsmål. Tilstrækkeligheden af datagrundlaget vurderes i alle henseender at være rimelige. Ved uendelige ressourcer tilkendegives, at en øget datamængde vil have styrket afhandlingens argumentation og kvalitet.

KAPITEL 2

2. EMPIRI

2.1 INDLEDNING

Følgende afsnit vil beskrive hvilken type data der anvendes i udarbejdelsen af afhandlingen, samt begrundelser for og hvordan data er indsamlet. Vi anvender i afhandlingen både primær- og sekundær data, som vil beskrives nedenfor.

Eftersom vores målsætningen i opgaven er at undersøge hvilken effekt lempelserne af revisionspligten har haft, samt tilfredsheden med den nuværende revisionspligt, er vores mål dermed at beskrive og undersøge emnet, frem for måling af problemstillingen. Derfor vil den primære empiri bestå af kvalitativt data i form af interviews. Dog vil problemstillinger, holdninger og argumentationer understøttes af kvantitativt data, hvor det findes relevant.

2.2 PRIMÆR DATA

Det primære data defineres som data, vi selv har indhentet (I. Andersen, 2013, s. 137). Vores primære data består derfor af kvalitativ, stimuli data i form af semistrukturerede interviews, hvilket vil blive forklaret yderligere nedenfor.

INTERVIEWS

Vi har foretaget semistrukturerede interviews med en række fagpersoner inden for 2 brancher, vi mener er relevante i forbindelse med udarbejdelse af afhandlingen. Disse 2 faggrupper er revisorer og bankansatte der arbejder med erhvervskunder og kredit hertil.

HVEM HAR VI KONTAKTET?

Nedenfor ses en oversigt over de banker og revisionshuse vi har kontaktet, for at forhøre om muligheden for et interview (*tabel 1 og 2*).

TABEL 1 - OVERSIGT OVER OPNÅET INTERVIEW MED REVISORER

Revisorer		<i>Opnået interview</i>
1	Ernst and Young	Nej
2	Deloitte	Nej
3	PwC	Ja
4	BDO	Ja
5	Beierholm	Nej
6	Redmark	Nej
7	Inforevision	Nej
8	Grant Thornton	Ja
9	Dansk Revision	Nej

TABEL 2 - OVERSIGT OVER OPNÅET INTERVIEW MED BANKER

Banker		<i>Opnået interview</i>
1	Danske Bank	Ja
2	Jyske Bank	Ja
3	Nordea	Ja
4	Sydbank	Nej
5	Sparnord	Nej
6	Ringkjøbing Landbo Bank	Nej
7	Lollands Bank	Ja

Jf. ovenstående har vi foretaget 7 interviews, fordelt på 3 revisorer (*bilag 1*) og 4 bankansatte (*bilag 2*). Nedenfor vil respondenterne præsenteres:

JESPER BO WINTHER, PwC:

Jesper Bo Winther er uddannet statsautoriseret revisor og er ansat som partner i revisionshuset PwC. Vi mener at Jesper er en relevant respondent som følge af hans uddannelse og stilling (*bilag 7*).

STEEN K. BAGER, GRANT THORNTON:

Steen K. Bager er uddannet statsautoriseret revisor og partner i revisionshuset Grant Thornton. Steen har mere end 30 års erfaring som revisor og rådgiver, og med hans uddannelsesbaggrund og stilling, mener vi han er en relevant respondent (*bilag 8*).

PETER STORGAARD, BDO:

Peter Storgaard er Partner hos BDO og uddannet statsautoriseret revisor. Med Peters uddannelsesbaggrund og stilling i mente, mener vi at han er en relevant respondent til vores afhandling (*bilag 9*).

ALLAN SILVERMANN, DANSKE BANK:

Allan Silvermann, Deputy Head of Credit I Danske Bank har mere end 19 års erfaring som ansat i Danske Bank. Med en baggrund som erhvervsrådgiver og kreditkonsulent for erhvervskunder, mener vi at han er en relevant respondent, der har tilstrækkelig viden og kendskab til Danske Banks forretning, herunder på erhvervsplan, til at kunne informere om Danske Banks forretningsgange og tilgang til erhvervskunder (*bilag 3*).

FLEMMING JØRGENSEN, NORDEA:

Flemming Jørgensen har over 40 års erfaring i branchen og er ansat som Leder af Credit Rating Øst hos Nordea. Han har tidligere arbejdet som erhvervsrådgiver og har derfor erfaring med tæt kontakt med erhvervskunder. Med Flemmings erfaring mener vi, at han har viden indenfor branchen og om Nordeas forretningsgange (*bilag 4*).

KENN JØRGENSEN, LOLLANDS BANK:

Kenn Jørgensen er kreditchef i Lollands Bank. Med hans stilling, mener vi at han har tilstrækkelig viden og kendskab til Lollands Banks forretningsgange, og vi mener derfor han er en relevant respondent (*bilag 6*).

ANONYM, JYSKE BANK:

Vores respondent hos Jyske Bank ønsker anonymitet i opgaven, hvorfor vi ikke oplyser hans navn eller direkte stilling i opgaven. Vi mener dog at han er en relevant respondent, vurderet på baggrund af hans stilling og erfaring i branchen, og vi mener derfor han kan give os et retvisende billede af Jyske Banks tilgange til erhvervskunder (*bilag 5*).

OVERVEJELSER I FORBINDELSE MED UDVÆLGELSE AF RESPONDENTER

I forbindelse med vores søgen efter interview kandidater har vi forsøgt at opnå interviews med forskellige virksomhedsstørrelser, indenfor de 2 brancher vi har valgt at interviewe. Vi har dermed valgt at kontakte nogle af de største revisionshuse og pengeinstitutter, men ligeledes forsøgt at kontakte mindre virksomheder, med det formål at analysere om hvorvidt de mindre virksomheder deler samme holdning som nogle af de største i deres brancher.

Vi mener ikke at den demografiske placering af respondenterne er relevante, i forbindelse med vurdering af deres egnethed som respondent. Derimod har vi vurderet egnetheden ud fra stilling, erfaring og uddannelse, da vi mener at disse faktorer har større betydning for egnetheden.

INTERVIEWSTRUKTUR OG SPØRGETEKNIKKER

Årsagen til at vi mener at semistrukturerede interviews er det optimale valg, er fordi vi personligt har en teoretisk og praktisk viden indenfor området, både i form af vores arbejde som studentermedarbejdere i PwC, vores studietid på Copenhagen Business School samt vores indledende indsamling af viden indenfor området, i forbindelse med forberedelse af afhandlingsprojektet.

Derudover ser vi større værdi i vores afhandling ved personlige interviews fremfor spørgeskemaer, eftersom vi løbende har anvendt information indsamlet under interviews til, at spørge om uddybende spørgsmål, både under samme interview, men ligeledes under andre interviews (I. Andersen, 2013, s. 152–155).

Vi mener derfor at udarbejdelsen af interviewguiden, der anvendes som udgangspunkt til interviewet, er det korrekte valg.

Interviewguiden er tilsendt til respondenterne før interviewene fandt sted, og respondenterne har derfor haft mulighed for at opnå et overblik over interviewenes struktur og opbygning. De udarbejdede interviewguides kan ses i Bilag 1 og 2.

2.3 SEKUNDÆR DATA

Det sekundære data anvendt i udarbejdelsen af afhandlingen består primært af artikler, lovsamlinger, bekendtgørelser, lovforslag, rapporter og statistikker samt bøger. Sekundær data er defineret som allerede eksisterende data, indsamlet af andre personer, virksomheder, institutioner eller lignende (I. Andersen, 2013, s. 137).

Yderst relevant sekundært data anvendt i vores afhandling vil beskrives nedenfor og begrundes kort.

ERHVERVSSTYRELSENS UNDERSØGELSE AF DET FREMADRETTEDE BEHOV FOR REVISIONSPLIGT

Ved den seneste lempelse af revisionspligten, gældende fra 2013, lovede erhvervsministeriet en undersøgelse af lempelserne af revisionspligten senest 3 år efter lempelserne blev gjort gældende, 1. januar 2013. Denne undersøgelse mener vi er yderst relevant, da den er udarbejdet med det formål at tilse hvilke effekter lempelserne af revisionspligten har haft (Erhvervsstyrelsen, 2018b).

Derudover er billagsrapporten til undersøgelsen ligeledes vurderet at være relevant sekundært data (Erhvervsstyrelsen, 2018a).

RIGSREVISIONENS BERETNING AF OVENSTÅENDE UNDERSØGELSE

Rigsrevisionen har udarbejdet en beretning, der har til formål at undersøge om hvorvidt Erhvervsministeriet og Skatteministeriet har udført en tilfredsstillende indsats i forbindelse med lempelserne i revisionspligten, for at mindske konsekvenserne mest muligt. Denne beretning er udarbejdet efter anmodning fra Statsrevisorerne (Rigsrevisionen, 2019a).

Heri undersøges indsatsen fra de 2 ministerier, hvortil Erhvervsstyrelsens undersøgelse ovenfor ligeledes behandles.

Eftersom indsatser, udført af Erhvervsministeriet og Skatteministeriet for at modvirke konsekvenser af lempelser, analyseres og redegøres mener vi, at der er tale om relevant sekundært data.

Vi mener desuden, at Rigsrevisionen er en troværdig kilde, eftersom deres opgave består i at afgive beretninger og notater til Statsrevisorerne (Rigsrevisionen, 2020). Statsrevisorerne kan anmode Rigsrevisionen om at undersøge et område, hvorefter Statsrevisorerne gennemgår sagen og det sendes til Folketinget, og ministeren, på det område der undersøges, bedes om en kommentar til undersøgelsen (Statsrevisorerne, 2020).

COPENHAGEN ECONOMICS' RAPPORT VEDRØRENDE EFFEKTEN AF LEMPET REVISIONSPLIGT PÅ DET SAMLEDE SKATTEGAB

Copenhagen Economics er en virksomhed der udarbejder analyser og rapporter på baggrund af "Hard Facts", som de selv beskriver det. Deres rapporter er uafhængige og har til formål at hjælpe politikere og virksomheder til at tage de bedste beslutninger, på baggrund af virksomhedens analyser af forskellige områder (Copenhagen Economics, 2020). På baggrund

af ovenstående beskrivelse af virksomheden, vurderer vi at Copenhagen Economics er en troværdig og uafhængig kilde, hvorfor deres rapport vurderes anvendelig i afhandlingen.

DAMVAD'S RAPPORT VEDRØRENDE BRUGEN AF ÅRSRAPPORTER FOR MINDRE VIRKSOMHEDER

DAMVAD Analytics er en uafhængig konsulentvirksomhed, der har udarbejdet en analyse af brugen af årsrapporter for mindre virksomheder, på vegne af Erhvervsstyrelsen. Eftersom der er tale om en uafhængig konsulentvirksomhed, der ikke vurderes at have særlige interesser der kan påvirke deres rapport, så mener vi at denne rapport kan anvendes i vores afhandling.

LÆREBØGER

Diverse lærebøger er anvendt som teoretisk grundlag i forbindelse med udarbejdelse af afhandlingen. Samtlige lærebøger er anvendt som pensum på Cand.Merc.Aud. studiet eller HA Almen – Erhvervsøkonomi studiet, og vi mener derfor at disse lærebøger er relevante og troværdige.

DATA MODTAGET FRA FSR VEDRØRENDE UDVIKLING I VALG AF ERKLÆRINGSTYPER

FSR – Danske Revisorer har tilsendt data der viser udviklingen i valg af erklæringstyper i perioden 2008-2018. Der ses dermed den totale og procentvise fordeling af erklæringstyper for hvert regnskabsår. FSR – Danske Revisorer er en brancheorganisation for godkendte revisorer i Danmark, og har over 5.000 personlige medlemmer samt over 600 virksomhedsmedlemmer (FSR - Danske Revisorer, 2020b). Vi mener at organisationen er en troværdig kilde, og derfor mener vi at data modtaget fra FSR er retvisende for den faktiske fordeling af erklæringstyper.

LOVSAMLINGER, BEKENDTGØRELSE OG LIGNENDE

Love, bekendtgørelser og lignende regler, der er handlet og vedtaget i folketinget vurderes at være relevante, eftersom disse beskriver de regler som virksomheder skal overholde, blandt andet i forbindelse med revision og lempelse heraf. Flere love, bekendtgørelser, lovforslag med videre er anvendt i afhandlingen, og kan findes i litteraturlisten.

2.4 KILDEKRITIK

Under indsamling af empiri, der anvendes til udarbejdelsen af afhandlingen, vil vi forholde os kritisk til de informationer vi anvender, herunder vil vi forsøge at understøtte de enkelte kilder med andre uafhængige kilder.

Svar modtaget under interviews vil derfor ikke udelukkende anvendes. Der vil findes anden dokumentation i forsøg på at kontrollere at de subjektive besvarelser, modtaget under interviews, ikke blot er personlige holdninger, men derimod holdninger der kan dokumenteres af andre kilder.

Artikler og rapporter vil ligeledes blive sammenholdt med andre typer data for at vurdere hvorvidt der er tale om enkeltstående tilfælde.

Lovgivning og revisionsstanderne vurderes at være objektive og valide, hvorfor vi ikke vil forholde os kritisk til disse data.

KAPITEL 3

3. BEHOVET FOR REVISION

3.1 HVORFOR REVISION – HVEM HAR BRUG FOR DET?

HOVEDHENSYNENE BAG LOVGIVNINGEN

Den tidligere revisorlov trådte i kraft 1. september 2003, hvor der blev foretaget markante ændringer ift. hvad man hidtil har været vant til. Det skyldes især, at både revisionsvirksomheder og klientvirksomheder i stigende grad samarbejder på tværs af EU's landegrænser. Grundet vidt forskellige reguleringer i de forskellige EU lande, trådte loven i kraft for at harmonisere lovgivningen på området. Endvidere blev dette styrket af, at man i Europa-Parlamentet vedtog direktiv 2006/43/EF om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskabet (FSR - Danske Revisorer, 2008). Dette direktiv blev implementeret i 2008 i revisorloven (Füchsel et al., 2017, s. 40).

ERKLÆRINGSGIVER

Revisorer fungerer som en uafhængig part, der reviderer årsrapporten. Det udspringer især af, at regnskabsbrugere ikke selv har muligheden for at sikre sig, at oplysninger der fremgår af årsrapporten, er rigtige, altså giver et retvisende billede. Det er revisorerens afgørende opgave at give en konklusion på regnskabet, således at det skaber en merværdi for regnskabsbrugerne og at regnskabet i sin helhed giver et retvisende billede. Udover at revisorer skal være kompetente, så er det også påkrævet, at revisorer er uafhængige. Ellers vil påtegning for regnskabsbrugeren ikke give noget værdi, eftersom man ikke vil have tillid til regnskabet. Der sondres dog mellem to typer af erklæringer i 2008-loven. Når der afgives en erklæring med sikkerhed, så er det ved lov påkrævet, at revisor er uafhængig. Mens der ved en erklæring uden sikkerhed, eksempelvis aftalte arbejdshandlinger ISRS 4400, ikke er påkrævet at revisor er uafhængig. Lovgivere kræver dog i dansk ret jf. RL § 16, stk. 4, i.f. at revisorer som minimum skal oplyse i erklæring, såfremt revisor ikke opfylder uafhængighedskravet (Füchsel et al., 2017, s. 41–43).

OFFENTLIGHEDENS TILLIDSREPRÆSENTANT

Revisorers påtegning anvendes af en række brugere, herunder aktionærer, kreditorer, offentlige myndigheder og potentielle investorer. Regnskabsbrugeren har tillid til revisorers arbejde, hvilket også medfører, at revisoren er ansvarlig overfor dels klienterne, men også øvrige regnskabsbrugere, der har handlet i berettiget tillid til revisors arbejde. Dette er også fremhævet eksplicit i revisorlovens § 16, stk.1, hvoraf følgende fremgår: *”Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant under udførelsen af opgaver efter § 1, stk. 2.”* Af lovens fortolkning fremgår, at revisorer ved udførelsen af revision eller øvrige erklæringer med sikkerhed, der anvendes til offentligheden, også skal tage hensyn til virksomhedens øvrige omverden. Hvis erklæringen alene skal bruges til virksomheden internt, skal det eksplicit fremgå af erklæringen.

ERKLÆRINGER

Med udgangspunkt i revisorloven fra 2003 og 2008 som har indført en ny reguleringsform for revisorer, er det afgørende, om der afgives en erklæring, og om der er tilknyttet en sikkerhed ved afgivelse af erklæringen. Såfremt der ikke afgives en erklæring, finder lovens regler ikke anvendelse. Såfremt man vælger at afgive en erklæring med sikkerhed, så skal der tages stilling til alle lovens regler. Ved erklæringer uden sikkerhed, skal der kun anvendes en begrænset del af loven.

Erklæringer med sikkerhed defineres i revisorlovens § 1, stk. 2 med følgende ordlyd:

”Loven finder anvendelse ved revisors afgivelse af revisionspåtegninger på regnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til årsregnskabsloven og ved revisors afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervsgivers eget brug.”

Ovenstående lovgivning suppleres af § 1, stk. 3 med følgende ordlyd:

”Lovens § 16, stk. 4, § 22, § 30, §§ 43 og 44, §§ 45, 47, 47 c og § 54, stk. 4, 1. pkt., finder tillige anvendelse ved revisors afgivelse af andre erklæringer, der i øvrigt kræves i henhold til lovgivningen, eller ikke udelukkende er bestemt til hvervsgivers eget brug.”

Er der tale om en erklæring med sikkerhed, jf. revisorlovens § 1, stk. 2, indebærer det, at blandt andet følgende lovgivning som minimum skal overholdes:

- Erklæringsafgivelsen skal som hovedregel afgives af et revisionsfirma, der opfylder kravene i RL § 13, jf. § 16, stk. 3.
- Det er påkravet, at revisor overholder kravene til god revisorskik, der fremgår af RL § 16, stk. 1.
- Revisor skal være uafhængig og dermed opfylde betingelserne i RL § 24. Endvidere skal revisor ved arbejde udført for PIE-virksomheder iagttage reglerne i forordning 537/2014.
- Revisors honorar må ikke være betinget af virksomhedens resultat eller i øvrigt være af urimelig størrelse jf. RL § 26, stk. 1.
- Erklæringsafgivelsen er dækket af lovpligtig forsikring jf. RL § 3, stk. 1, nr. 6 og stik 4, og revisor kan pålægges disciplinært ansvar jf. RL § 44.
- Arbejdet falder både inden for offentlige kvalitetskontrol jf. RL § 29, stk. 2 og giver samtlige Erhvervsstyrelsen ret til at foranstalte nærmere undersøgelser jf. RL § 37.
- Revisor har pligt til at underrette i medfør af RL § 22 samt ved mistanke om hvidvaskning.

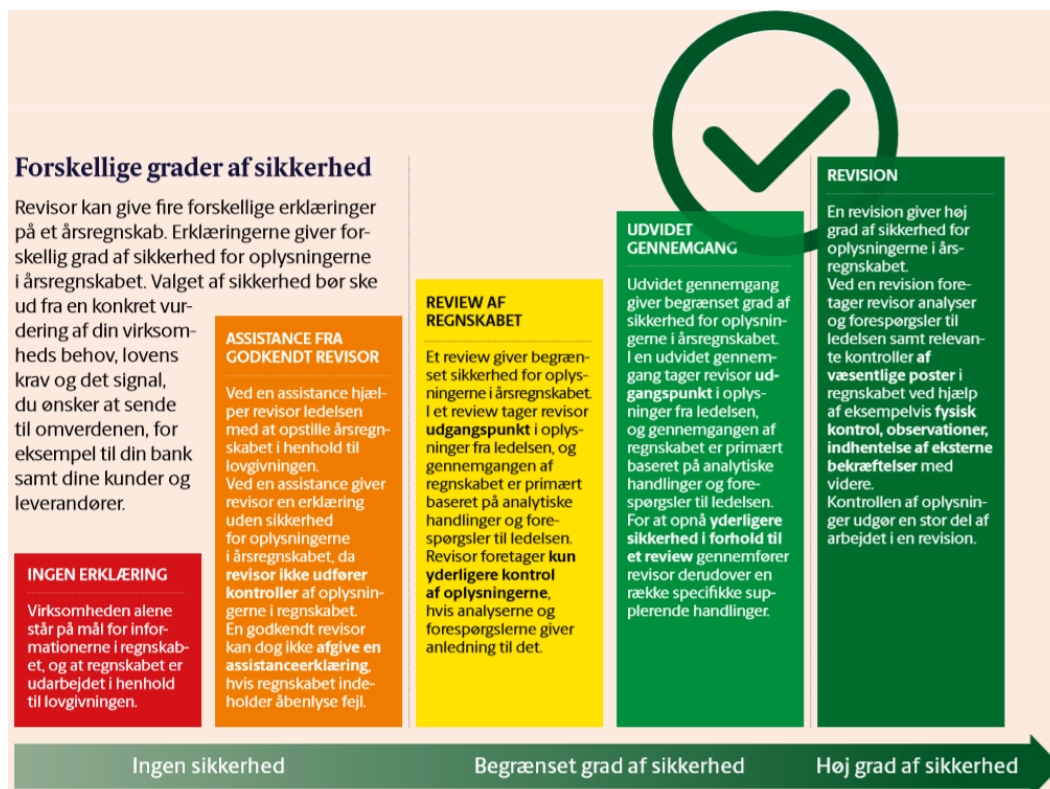
Udover ovenstående lovregulering, så gælder der jf. IFAC's begrebsramme for alle erklæringsopgaver med sikkerhed, at opgaver er omfattet af denne lovgivning, såfremt følgende forhold gør sig gældende:

- a) Trepartsforhold, herunder revisor, klient og regnskabslæser,
- b) Skal omhandle et passende erklæringsemne,
- c) Egnede kriterier,
- d) Tilstrækkeligt og egnet bevis,
- e) En skriftlig erklæring med sikkerhed

Såfremt der er tale om erklæringer uden sikkerhed jf. RL § 1, stk. 3, skal følgende lovgivning som minimum overholdes:

- Det er ikke påkrævet i standarderne om erklæringer uden sikkerhed, at revisor skal være uafhængig. Det gælder dog i dansk ret jf. RL § 24, jf. RL § 16, stk. 4, at revisor skal oplyse i erklæringen, hvis revisor ikke opfylder uafhængighedskravene.
- Revisor skal ved udførelse af sit arbejde udvise professionel adfærd og fornøden omhu jf. RL § 16, stk. 4.
- Hvis revisor giver en erklæring med sikkerhed, men samtidig også afgiver en erklæring uden sikkerhed, så er revisor afskåret fra at kræve resultatafhængigt honorar for udført arbejde jf. § 1, stk. 2, jf. RL § 26, stk. 2.
- I lighed med erklæringer med sikkerhed, så kan revisor også pålægges disciplinært ansvar jf. RL § 44 ved erklæringer uden sikkerhed.
- Reglerne om underretningspligt efter RL § 22 og underretningspligt ved hvidvask gælder ligeledes for erklæringer uden sikkerhed.

Figur 1 giver et overblik over graf af sikkerhed, som en revisor kan give på et årsregnskab.

FIGUR 1 - OVERBLIK OVER ERKLÆRINGSTYPERNE (FSR, DANSKE REVISORER)

3.2 PRINCIPAL-AGENT TEORI

TEORIEN

Agent-principalteorien blev udviklet tilbage i 1970'erne af Michael Jensen fra Harvard Business School og William Meckling fra Rochester universitet (Chappelow, 2019). Teorien går i sin helhed ud på at der ses 2 personer eller grupper, den ene er agenten og den anden er principalen. Agenten er ansat af principalen for at udføre arbejde på deres vegne og i deres bedste interesser. Hertil skal det bemærkes at der oftest vil være informations asymmetri mellem agenten og principalen (Eilifsen et al., 2014).

Konflikter kan heraf opstå hvis agentens egne interesser ikke stemmer overens med principalens interesser, og der kan derfor forekomme mulighed for at agenten først og fremmest handler i egne interesser, og derefter i principalens interesser.

AKTØRER

For at anvende ovenstående teori i vores kontekst, skal vi først have defineret hvem der er agent og hvem der er principal.

Eftersom flere virksomheder gennem tiden er ændret fra at være enkeltmandsvirksomheder til at være større selskaber med flere ejere og ansatte, så er agent-principalsituationen opstået. I selskaber vil principalen være ejerne, og de uddelegerer den daglige kontrol til agenten, nemlig ledelsen. Ledelsens ansvar er derfor at kontrollere selskabet og tage de daglige beslutninger i ejernes bedste interesser (Eilifsen et al., 2014).

Problemet for principalen i forbindelse med at kontrollere agenten opstår i 3 tilfælde (Johnson et al., 2014)

1) Informations asymmetri

Men på grund af informationsasymmetrien mellem ejerne og ledelsen, kan det være svært for ejerne at sikre at selskabets ledes på en måde, der er i deres bedste interesser.

2) Svært at overvåge agenten

Oftest vil det være for tidskrævende og omkostningsfuldt for ejerne at kontrollere al aktivitet i selskabet over et helt regnskabsår. Kontrollen vil være på bekostning af enten ejerne eller ledelsens afkast/indtjening, og derfor vil andre muligheder være foretrukne.

3) Interessekonflikter

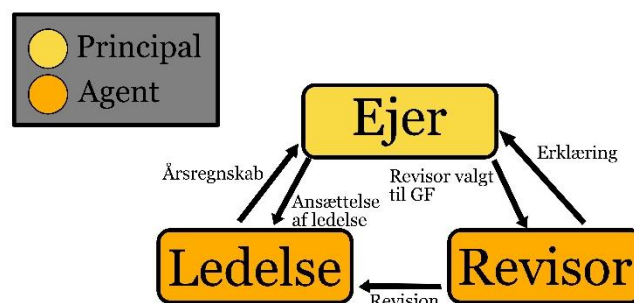
Hvis ledelsen og ejernes interesser ikke stemmer overens, opstår der en konflikt, og ejerne kan derfor ikke være sikre på at deres afkast og selskabets markedsværdi er det primære fokus. Ledelsen kan have interesse i at manipulere med regnskabstal, for at forbedre deres bonus. De kan give dem selv en højere løn, på bekostning af udbytte til ejerne eller noget helt tredje. Eftersom ejerne ikke selv kan kontrollere ledelsens regnskabsaflæggelse, og dermed sikre at ledelsen handler i ejernes bedste interesse, opstår behovet for revisor.

BEHOVET FOR REVISOR

Ejerne kan ikke med sikkerhed vide om ledelsen har de samme interesser som dem selv, og eftersom der altid vil være informations asymmetri mellem agenten og principalen og det er for dyrt for ejerne selv at overvåge ledelsen, forekommer der et behov for revisor som uafhængig tredje part.

Derfor opstår der et nyt agent-principal tilfælde, igen med ejerne som principal og revisor som agent. Revisorens rolle er at kontrollere om den regnskabsaflæggelse som ledelsen har fremlagt, er uden væsentlige fejl og dermed giver et retvisende billede af årsregnskabet.

Nedenfor er agent-principal teorien illustreret grafisk.

FIGUR 2 - AGENT-PRINCIPAL TEORIEN

3.3 REVISIONSRISIKOMODELLEN

For at forstå de risikobaserede revisionsstandarder (ISA'erne), anvendes revisionsrisikomodellen, som er fundamentet for forståelsen. Revisionsrisikomodellen er implicit beskrevet i ISA 200 - Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med internationale standarder om revision.

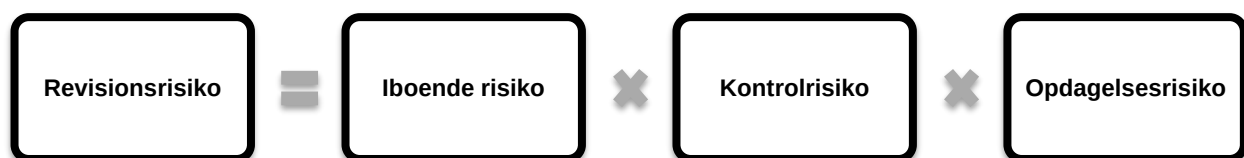
Revisors overordnede mål ved revision af regnskaber kan opdeles i to dele:

- 1) At regnskabet som helhed ikke indeholder væsentlig fejlinformation, således at der kan gives en konklusion om, at regnskabet i sin helhed er udarbejdet i overensstemmelse med begrebsrammen, og der på den baggrund kan gives en erklæring med høj grad af sikkerhed, og
- 2) Erklære på regnskabet og kommunikere, som er påkrævet i ISA i overensstemmelse med revisors observationer. (Eilifsen et al., 2014)

Såfremt revisor ikke kan give en erklæring med høj grad af sikkerhed og forbehold, ikke er tilstrækkeligt, er det påkrævet, at revisor fratræder opgaven, såfremt den gældende lovgivning tillader dette.

For at gøre revisor i stand til at give en erklæring med høj grad af sikkerhed skal revisor ved revisionen opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Dermed kan revisionsrisikoen reduceres til et acceptabelt niveau og gøre det muligt at give rimelige konklusioner.

Revisionsrisikomodellen består af følgende sammensætning:

FIGUR 3 - REVISIONSRISIKOMODELLEN

Revisionsrisikoen, fejl der ikke opdaget ved revisionen, er en funktion af den iboende risiko, kontrolrisiko samt opdagelsesrisiko. Revisionsrisikoen fastsættes i praksis til 90-95 % (Füchsel et al., 2017).

Iboende risiko: Den iboende risiko er risikoen for den eksponering, som en balancepost eller gruppe af transaktioner kan indeholde fejlinformation, som enkeltvis eller sammen med

andet fejlinformation kan udgøre en væsentlig fejl. Denne risici eksisterer uafhængigt af revisors revision.

Kontrolrisiko: Kontrolrisikoen består af effektiviteten af den daglige ledelses udformning, implementering og opretholdelse af interne kontrollerer, der er med til at håndtere risici, der kan have indflydelse på udarbejdelsen af virksomhedens regnskab. Denne risiko er altså uafhængig af revisors revision.

Opdagelsesrisiko: Opdagelsesrisikoen er et risikoniveau som revisor fastsætter på baggrund af risiciene for væsentlig fejlinformation. Opdagelsesrisikoen reguleres af arten, omfanget og den tidsmæssige placering af revisionshandlinger som revisor fastlægger, for at minimere/reducere revisionsrisikoen til et acceptabelt niveau, således at der kan gives en erklæring med høj grad af sikkerhed.

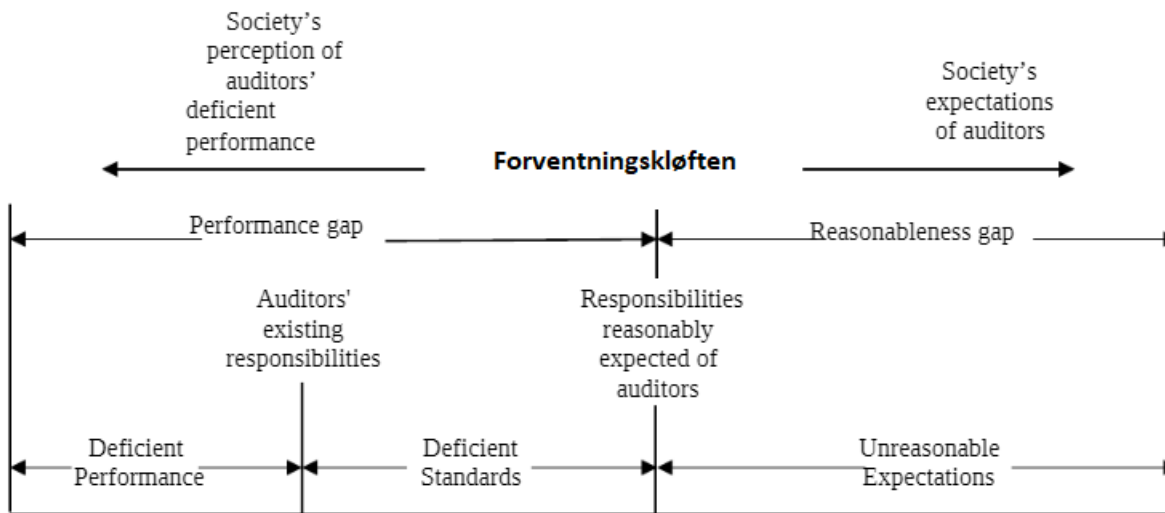
Revisor kan ikke sætte revisionsrisikoen til nul grundet de iboende risici knyttet til revisionen. Det skyldes endvidere, at revisors revisionsbevis både består af dokumentation, der er definitivt og overbevisende. Ligeledes skal revisionen udføres indenfor en rimelig tidsperiode og til en rimelig pris. Revisionsrisikomodellen anvendes til at opnå en tilstrækkelig grundlag for at reducere fejlmængden og give grundlag for at afgive en erklæring med høj grad af sikkerhed.

3.4 FORVENTNINGSKLØFTEN

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant og samfundet giver revisorer arbejdet stor værdi. Forventningsafstemning mellem revisorer og samfundet kan ofte give anledning til tvivl. Brenda Porters teori om forventningskløften mellem samfundet og revisorer vil forklare i dette afsnit (Porter, 1993).

Forventningskløften er forskellen imellem hvad samfundet forventer af en revisor og revisors arbejde og hvad en revisor faktisk præsterer, vurderet af samfundet.

Brenda Porter forklarer, baseret på empiriske undersøgelser, at forventningskløften overordnet består af tre komponenter (*figur 4*):

FIGUR 4 - FIGUREN VISER DE TRE ELEMENTER, DER INDGÅR I FORVENTNINGSKLØFTEN.

1. **Unreasonable expectations** - Samfundet har urimelige forventninger til en revisor, der overstiger den forventning, som man med rimelighed kan forvente af revisorer.
2. **Deficient standards** - Samfundet har rimelige forventninger til en revisor, der overstiger de krav, som standarderne og øvrige lovreguleringer stiller revisorers arbejde. Revisoren kan have revideret et regnskab i overensstemmelse med begrebsrammen, men fordi begrebsrammen ikke lever op til samfundets forventninger, så anses revisorens arbejde ikke at være tilstrækkeligt. Hertil skal bemærkes, at samfundets forventninger skal være rimelige.
3. **Deficient performance** - Samfundet har ikke tiltro til, at en revisor har udført arbejdet i overensstemmelse med begrebsrammen og at revisors arbejde er mangelfuldt. Revisoren kan have udført revisionen i overensstemmelse med begrebsrammen, men grundet begrebsrammen udformning og fortolkning, så vurderer samfundet, at revisoren ikke har udført sit arbejde i overensstemmelse med regelsættet, og revisionen dermed er mangelfuld.

Forventningskløften er især blevet relevant grundet de løbende sager om besvigelser og fejl som helhed. Samfundet har en forventning om, at alle transaktioner er revideret af en revisor, og at erklæringen er en garanti for, at regnskabet er fejlfrit. Revisorer arbejder derimod ud fra en væsentlighedsbetragtning, hvor test udføres stikprøvevis, for at revisionen kan være effektivitet og rimeligt. Endvidere forventer samfundet, at virksomheden har en sund

økonomi, og at en erklæringen med høj grad af sikkerhed uden forbehold er et garanti for, at virksomheden også næste år vil drifte. Ikke mindst er der kommet nye erklæringsstandarder, der medfører, at forventningskløften bliver endnu større mellem samfundet og revisorer. Samfundet kan eksempelvis tro, at udvidet gennemgang er ligeså rigtig som en revision, og at erklæringen ligeledes er en garanti for hele regnskabet, selvom revisor faktisk ikke har revideret varelager og debitorer (Breuning, 2019).

For fortsat at agere som offentlighedens tillidsrepræsentant er det vigtigt for revisorer at være i dialog med samfundet, herunder regnskabsbrugerne. Vokser kløften mellem revisorer og samfundet, er myndighederne nødt til at regulere standarderne, således at de matcher samfundets forventninger. Vokser kløften mellem revisor og samfund i en betydelig grad, vil samfundet finde andre måder at indhente sikkerhed.

3.5 REGNSKABSKLASSER

Jf. § 135, stk. 1, så skal selskaber i regnskabsklasserne B, C og D have sit årsregnskab revideret.

For at vide hvilke selskaber dette omfatter, skal vi derfor vide hvilken regnskabsklasse selskabet tilhører. Derfor vil vi nedenfor redegøre for de forskellige regnskabsklasser i Danmark. Der findes i Danmark 4 overordnede regnskabsklasser, nemlig regnskabsklasse A, B, C og D. Selskaber der tilhører regnskabsklasse A er de mest simple, og jo højere op vi kommer, desto mere komplicerede bliver selskaberne.

REGNSKABSKLASSE A

Som nævnt ovenfor er selskaber der tilhører regnskabsklasse A de mest simple selskaber.

Selskaber der tilhører denne regnskabsklasse, er grundlæggende de selskaber hvor ejerne hæfter personligt. Dette er det eneste kriterie for, at et selskab er omfattet. Disse virksomheder er ikke forpligtede til at udarbejde en årsrapport, hvorfor der ligeledes ikke er nogen pligt til revision af årsrapporten.

REGNSKABSKLASSE B

For at tilhøre regnskabsklasse B skal der først og fremmest være tale om en virksomhed med begrænset hæftelse.

Denne regnskabsklasse betegnes som ”*Små virksomheder*” i ÅRL, jf. ÅRL § 7, stk. 2, 1. punkt. Derudover er der en yderligere gruppe under klasse B, nemlig mikrovirksomheder. Nedenfor vil kriterier for små virksomheder først redegøres, og derefter vil kriterier for mikrovirksomheder redegøres. De 2 kategorier vil herfra blive betegnet ”*små B*” og ”*mikrovirksomheder*”.

KRITERIER FOR SMÅ B

Jf. § 7, stk. 2, 1. punkt fremgår det, at et selskab er omfattet af regnskabsklasse B, hvis de i 2 sammenhængende regnskabsår ikke overskrider 2 ud af 3 nedenstående grænser:

- En balancesum på 44 mio. kr.,
- En nettoomsætning på 89 mio. kr. og
- Et gennemsnitligt antal fuldtidsansatte i regnskabsåret på 50.

KRITERIER FOR MIKROVIRKSOMHEDER

Et selskab er omfattet af regnskabsklasse mikrovirksomhed, hvis de i 2 sammenhængende regnskabsår ikke overskrider 2 ud af 3 nedenstående grænser:

- En balancesum på 2.700.000 kr.,
- En nettoomsætning på 5.400.000 kr. og
- Et gennemsnitligt antal fuldtidsansatte i regnskabsåret på 10.

REGNSKABSKLASSE C

Regnskabsklasse C er ligeledes opdelt i 2 grupper, nemlig mellemstore og store virksomheder.

Et selskab tilhører regnskabsklasse C mellemstor, hvis den i 2 sammenhængende regnskabsår ikke overskrider 2 ud af 3 grænser, jf. ÅRL § 7, stk. 2, 2. punkt:

- En balancesum på 156 mio. kr.,
- En nettoomsætning på 313 mio. kr. og
- Et gennemsnitligt antal fuldtidsansatte i regnskabsåret på 250.

Hvis disse betingelser overskrides, vil selskabet tilhøre regnskabsklasse C stor jf. ÅRL § 7, stk. 2, 3. punkt.

REGNSKABSKLASSE D

Regnskabsklasse D omfatter statslige aktieselskaber og børsnoterede selskaber. Dermed har størrelsen af selskabet ikke betydning.

SAMMENFATNING

Nedenfor er der udarbejdet en kort opsummering af de forskellige regnskabsklasser og beløbsgrænserne hertil.

TABEL 3 - OVERSIGT OVER REGNSKABSKLASSE (A, B, C OG D), HVOR KLASSE B ER SPECIFICERET I FORHOLD REVISIONSKRAVET.

<i>Mio DKK.</i>	Regnskabsklasser					
	Klasse A	Klasse B		Klasse C		Klasse D
		<i>Mikro</i>	<i>Små</i>	<i>Mellemstore</i>	<i>Store</i>	
Balancesum	Personlig hæftelse	<2,7	<44	<156	>156	Børsnoterede selskaber og statslige aktieselskaber
Omsætning		<5,4	<89	<313	>313	
Medarbejdere		<10	<50	<250	>250	

Fritaget for revision	
Balancesum	4
Omsætning	8
Medarbejdere	12

§ 135

3.6 UDVIKLING I REVISIONSPLIGTEN

Hvis vi skruer tiden tilbage til før der var nogle undtagelser til revisionspligten, så skal vi helt tilbage til 2004, hvor der af LBK nr. 196 af 23/03/2004 fremgår følgende af afsnit VIII – Revisions af årsrapporten, § 135, stk. 1 (Erhvervsministeriet, 2004).

”En virksomhed, der har pligt til at udarbejde årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade sin årsrapport revidere af en eller flere revisorer. Revisionen omfatter ikke de supplerende beretninger, som indgår i årsrapporten, jf. § 2, stk. 2”

Heraf fremgår der således ingen muligheder for at fravælge revision, og dermed var den eneste mulighed for virksomheder i regnskabsklasse B og opad, at få revideret deres årsrapport. Der har dog siden været 3 lempelser i revisionspligten. Disse beskrives hver især nedenfor.

DEN FØRSTE LEMPELSE

D. 16 november 2005 fremlagde Økonomi- og Erhvervsministeren, Bendt Bendtsen, et forslag til ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsrapport, herunder lov om revisionspligten (Økonomi- og Erhvervsministeriet, 2006).

Ved 3. behandling vedtages forslaget d. 21. marts 2006 og heraf fremgår blandt andet en ændring til § 135 (Folketinget, 2006). Loven om ændringen stadfæstes af Dronning Margrethe Den Anden d. 27. marts 2006 (Erhvervsministeriet, 2006b).

Dermed træder de nye regler, som følge af Lov nr. 245 af 27. marts 2006, i kraft d. 1. april 2006, dog jf. nogle enkelte undtagelser i stk. 2 og 3. Ændringerne indebærer blandt andet ændringen til § 135, hvorfor den nye § 135, stk. 1 lyder således:

*”En virksomhed, der har pligt til at udarbejde årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade sin årsrapport revidere af en eller flere revisorer, **jf. dog stk. 2. En virksomhed omfattet af regnskabsklasse B, jf. § 7, stk. 1, nr. 2, kan undlade at lade årsrapporten revidere, hvis virksomheden i to af hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser, jf. dog stk. 2 og 3:***

- ***En balancesum på 1,5 mio. kr.,***
- ***en nettoomsætning på 3 mio. kr.***
- ***og et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 12.”*** (Erhvervsministeriet, 2006a)

Den første lempelse af revisionspligten fremgår således ovenfor, hvoraf det lyder at hvis en virksomhed i 2 sammenhængende år ikke overstiger 2 af ovenstående betingelser, kan selskabet fravælge revision af årsrapporten.

Det resulterede i at 75.000 danske selskaber kunne fravælge revision (Juel, 2006). Begrundelsen for lempelsen var, ifølge Bendt Bendtsen, at Danmark var blandt et af kun 3 lande i EU der krævede revision af alle selskaber. Lempelsen blev både rost og kritiseret. Blandt andet fortalte daværende administrerende direktør for FRR (Foreningen Registrerede Revisorer) at argumentet om at kun Sverige og Malta har revisionspligt for alle mindre selskaber er forkert. Hertil forklarer hun desuden, at i fem ud af 9 lande er lempelserne

udelukkende for anpartsselskaber, og der dermed stadig var revisionspligt for samtlige aktieselskaber (Juel, 2006).

Derfra havde danske selskaber, der ikke overskred 2 af 3 ovenstående betingelser 2 år i træk, mulighed for at fravælge revisionspligten helt. I 2006 anvendte blot 12 selskaber denne mulighed. Dette er dog steget lige siden, og mellem 2006 og 2010 steg antallet af selskaber der fravalgte revisionen til 12.662.

I 2011 kom der nemlig en ny ændring til lempelserne, der gjorde det endnu lettere at fravælge revision.

DEN ANDEN LEMPELSE

Den anden lempelse blev igangsat allerede i 2010, hvor daværende Økonomi- og erhvervsminister, Brian Mikkelsen, d. 26. marts 2010 fremsatte et forslag til ændring af årsregnskabsloven (og selskabsloven) (Økonomi- og Erhvervsministeriet, 2010). Loven blev vedtaget d. 1. juni 2010 (Folketinget, 2010) og ændringsloven stadfæstes af Dronning Margrethe Den Anden, d. 25. juni 2010 (Erhvervsministeriet, 2010).

Årsregnskabsloven ændres derfor og den nye og gældende (daværende) årsregnskabslov fremgår af lovbekendtgørelsen LBK 323 2011, hvoraf følgende fremgår af § 135, stk. 1:

”En virksomhed, der har pligt til at udarbejde årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade sit årsregnskab og et eventuelt koncernregnskab revidere af en eller flere revisorer, jf. dog 2. pkt. En virksomhed, som er omfattet af regnskabsklasse B, jf. § 7, stk. 1, nr. 2, kan undlade at lade årsregnskabet revidere, hvis virksomheden i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser, jf. dog stk. 2 og 3:

- *En balancesum på **4 mio. kr.**,*
- *en nettoomsætning på **8 mio. kr.***
- *og et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på **12.**”*
(Erhvervsministeriet, 2011)

Den nye ændring af årsregnskabsloven medfører derfor en ændring i § 135, stk. 1, hvoraf 2 af de 3 betingelser forøges til 4 mio. kr. og 8 mio. kr. for hhv. balancesummen og nettoomsætningen. Ændringen medførte positive reaktioner. Herunder forklarede

daværende formand for FSR, Kurt Gimsing, at ændringen var fornuftig og at der samtidig kan bevares en fornuftig kontrol. Derudover forklarede han at FSR arbejdede på en erklæringsstandard som kunne være et alternativ til at fjerne revisionspligten helt for små og mellemstore virksomheder (Skovgaard, 2010).

Denne erklæringsstandard skulle senere vise sig at blive implementeret i lovgivningen, hvilket beskrives under den tredje lempelse af revisionspligten, se nedenfor.

DEN TREDJE LEMPELSE

Den tredje og seneste lempelse af revisionspligten bringes første gang på banen d. 10. oktober 2012. Erhvervs- og vækstministeren, Ole Sohn, fremsatte forslag til lovændring (Erhvervs- og vækstministeriet, 2012). Loven vedtages ved 3. behandling d. 6. december 2012 (Folketinget, 2012). Ændringsloven stadfæstes af Dronning Margrethe Den Anden d. 18. december 2012 (Erhvervsministeriet, 2012).

Dermed ændres årsregnskabsloven d. 01. november 2013 med ikrafttrædelse d. 1. januar 2013 jf. lovbekendtgørelse 1253 af 01/11/2013 (Erhvervsministeriet, 2013a). Heraf fremgår derfor følgende af § 135, stk. 1:

*”En virksomhed, der har pligt til at udarbejde årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade sit årsregnskab og et eventuelt koncernregnskab revidere af en eller flere revisorer, jf. dog 3. pkt. **En virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan vælge at lade revisionen efter 1. pkt. udføre efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder, jf. dog stk. 2 og 3.** En virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan undlade at lade årsregnskabet revidere, hvis virksomheden i 2 på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser, jf. dog stk. 2 og 3:*

- *En balancesum på **4 mio. kr.**,*
- *en nettoomsætning på **8 mio. kr.***
- *og et gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på **12.**”*

Ovenfor ses ændringen i årsregnskabslovens § 135, stk. 1, hvoraf der er tilføjet en ny sætning der betyder at selskaber i regnskabsklasse B kan vælge revision efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder.

Dog nævnes der ingen steder i årsregnskabsloven noget om denne erklæringsstandard. Det skyldes at dette fremgår af erklæringsbekendtgørelsen, hvoraf de gældende retningslinjer og krav for udarbejdelse af en erklæring, med sikkerhed findes.

HOLDINGSELSKABER

En anden væsentlig ændring i revisionspligten var at holdingselskaber fik mulighed for at fravælge revision. Tidligere fremgik følgende af ÅRL § 135, stk. 3:

”Undtagelsen i stk. 1, 2.pkt. gælder ikke for virksomheder, der besidder kapitalandele i andre virksomheder, og som udøver betydelig indflydelse over en eller flere af disse virksomheders driftsmæssige og finansielle ledelse”

Dette ændres herefter til følgende:

*”Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., og undtagelsen i stk. 1, 3. pkt., gælder ikke for virksomheder, der besidder kapitalinteresser i andre virksomheder, og som udøver betydelig indflydelse på en eller flere af disse virksomheders driftsmæssige og finansielle ledelse, **hvis virksomheden og de virksomheder, den besidder kapitalinteresser i og udøver betydelig indflydelse på, i 2 på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet tilsammen overskrider to af størrelserne i henholdsvis § 7, stk. 2, nr. 1, og stk. 1, nr. 1-3. Beregningsreglerne i § 110 finder tilsvarende anvendelse på beregningen efter 1. pkt.**”*

§ 7, stk. 2, nr. 1 viser beløbsgrænserne for at en virksomhed tilhører regnskabsklasse B. Hvis et holdingselskab derfor er indenfor beløbsgrænserne for regnskabsklasse B, har de derfor fra 1. januar 2013 mulighed for, at vælge udvidet gennemgang frem for revision med høj grad af sikkerhed.

Hvis de derimod er indenfor grænserne i § 135, stk. 1, nr. 1-3, kan de helt fravælge revision, såvel som andre virksomheder.

ÅRSREGNSKABSLOVEN OG ERKLÆRINGSBEKENDTGØRELSEN - GENERELT

ERKLÆRINGSBEKENDTGØRELSE

I 2013 ændres erklæringsbekendtgørelsen ligeledes og erstatter derfor den tidligere BEK 668 af 26/06/2008. Den nye erklæringsbekendtgørelse 385 af 17/04/2013 trådte i kraft 22. april 2013 jf. § 21 i bekendtgørelsen (Erhvervsministeriet, 2013b).

I bekendtgørelsen tilføjes derfor et afsnit vedrørende udvidet gennemgang i §§ 9-11, og derudover tilføjes der et bilag kaldet *"Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder (udvidet gennemgang af årsregnskaber)"* (Erhvervsministeriet, 2013b).

GÆLDENDE ÅRSREGNSKABSLOV OG ERKLÆRINGSBEKENDTGØRELSE I 2020

Der er dog sket ændringer til både årsregnskabsloven og erklæringsbekendtgørelsen siden 2013. Derfor vil vi kort beskrive udviklingen for hhv. årsregnskabsloven og erklæringsbekendtgørelsen.

ÅRSREGNSKABSLOVEN

Årsregnskabsloven ændres d. 10. december 2015, hvorefter den gældende lov er BEK 1580 af 10/12/2015. Dog sker der ingen ændringer i revisionspligten heraf.

D. 8. august 2019 sker den seneste ændring af årsregnskabsloven, hvor BEK 838 af 08/08/2019 bliver den gældende årsregnskabslov. Der sker ligeledes ingen ændringer til revisionspligten. Siden da er der ikke sket ændringer til årsregnskabsloven. Derfor er den gældende årsregnskabslov i 2020 BEK 838 af 08/08/2019 (Erhvervsministeriet, 2019).

ERKLÆRINGSBEKENDTGØRELSEN

Siden 2013 er erklæringsbekendtgørelsen ændret 2 gange. Første gang i 2016 hvor termer er ændret. Eksempelvis er § 13 ændret fra:

*"Revisor skal i erklæringen **tage forbehold** i de tilfælde, som følger af § 6, stk. 1 og 2."*

Til:

*"Revisor skal **modificere konklusionen** i de tilfælde, som følger af § 6, stk. 1 og 2."*

Den nye erklæringsbekendtgørelse var derfra BEK 736 17/06/2016. Dog går der ikke længe før bekendtgørelsen ændres igen. Dette er i slutningen af 2017, hvor der ændres i §9, nemlig

krav på hvad en erklæring om udvidet gennemgang skal indeholde. Denne blev gældende fra 2018 og er den gældende i 2020 (Erhvervsministeriet, 2017).

DEFINITION AF DE 3 BETINGELSER FOR FRAVALG AF REVISION

Jf. ÅRL § 135, stk. 4 henvises der til § 7, stk. 3 og 4 for hvordan de 3 betingelser i § 135, stk. 1 beregnes/defineres. Af ÅRL § 7, stk. 3 fremgår følgende:

”Ved beregning af størrelserne i stk. 2 gælder følgende:

Balancesummen er summen af alle aktivposter.

Nettoomsætningen er defineret i bilag 1, C, nr. 13. Er et regnskabsår kortere eller længere end 12 måneder, forhøjes eller formindskes nettoomsætningen forholdsmæssigt, således at der opnås et beløb svarende til beløbet for en periode på 12 måneder. Det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede beregnes så vidt muligt efter de regler, der er fastsat i medfør af § 143 i selskabsloven.”

SAMMENFATNING

Ovenstående er de 3 lempelser i revisionspligten gennemgået og beskrevet. Desuden er senere udviklinger i hhv. årsregnskabsloven og erklæringsbekendtgørelsen beskrevet, for at forklare udviklingen til den i dag gældende lovgivning. De 3 lempelser vil kort illustreres i figur 5.

FIGUR 5 - OVERSIGT OVER DE TRE LEMPELSER AF REVISIONSPLIGTEN

KAPITEL 4

4. ERKLÆRINGSTYPER

4.1 REVISION

BEGREBSRAMMEN

Revision fastsættes efter de internationale revisionsstandarter, som udsendes af International Federation of Accountants (IFAC). Disse standarder er oversat af FSR - Danske Revisorer, som også anvendes som referenceramme. For at kunne få en forståelse for standarderne og dette indhold, henvises der til begrebsrammen, som har til formål at lette forståelsen af de elementer, der fremgår af ISA'erne (internationale standarder om revision). Det skal hertil bemærkes, at begrebsrammen ikke i sig selv er en referenceramme, der stiller krav, men derimod et hjælpeværktøj. Der skal derfor henvises til, at revisionen er udført i overensstemmelse med ISA'erne (Füchsel et al., 2017, s. 173).

Revisionen består af en række elementer, som vil blive beskrevet i dette afsnit. I hovedtræk består revision af kundeaccept, planlægning af revision og fastsættelse af væsentlighed, udførsel af revision og slutteligt en konklusion, der vil fremgå af erklæringen.

KUNDE- OG OPGAVEACCEPT

Før revisionsopgaven kan begynde, skal der indledningsvist udføres en række handlinger. Disse handlinger dækker over accept og fortsættelse af kundeforholdet og den konkrete revisionsopgave, herunder vurdering af etiske krav og fastlæggelse af revisionsaftale.

- 1)** Indledningsvist skal der indhentes generelle oplysninger om virksomheden, herunder virksomhedens organisation, struktur og ejerskab.
- 2)** Der udføres efterfølgende en indledende regnskabsanalyse af regnskabstallene, som typisk kan sammenlignes med tidligere års regnskaber (Sudan et al., 2012, s. 16). Dette skal give en ide om faresignaler i virksomheden. Har de i flere år haft negativt regnskab? Kan det have en betydning for virksomhedens fortsatte drift (Going Concern)? Disse spørgsmål besvares af den indledende regnskabsanalyse.
- 3)** Revisor skal foretage en grundig vurdering af uafhængighed, herunder vurdere om Revisors Etiske Regler i forbindelse med revision til virksomheden er overholdt. Det omfatter

følgende regler: faglig kompetence, fornøden omhu, fortrolighed og faglig adfærd. Som udgangspunkt falder klasse B virksomheder ikke under ”*særlige betydningsfulde virksomheder*”, hvorfor der ikke tages stilling hertil i projektet.

4) Har revisoren de fornødne kompetencer og den faglige kapacitet til at revidere kunden? Besidder revisoren eller revisionskontoret en it-revisor eller skatterådgiver, som skal inddrages i revisionen? Revisoren skal dermed ikke acceptere en kunde, hvis det nødvendige kompetencebehov ikke er opfyldt.

5) Endvidere skal revisoren vurdere, om man har de fornødne ressourcer til at varetage revisionsopgaven ift. perioden, virksomheden senest skal have rapporteret.

6) Virksomhedens, herunder ledelsens integritet og omdømme, skal vurderes. Revisor skal undersøge, om der er forhold, der kan indikere, at der er tvivl om revisors integritet i forhold til virksomhedens omdømme. Det kan gøres gennem offentlige registre, nyheder og internettet.

7) Der skal tages stilling til en række faktorer for at få et overblik over virksomhedens risikovurdering. Revisor skal hertil påse, om virksomheden har en professionel ledelse, Going Concern issues eller regnskabsposter baseret på skøn. Derudover påser revisor regnskabspraksis samt en vurdering af interne og eksterne faktorer der har indflydelse på den branche, som virksomheden befinder sig i. Såfremt revisor vælger at acceptere kunden, skal disse forhold også indgå i revisionsovervejelserne, herunder om der vil være behov for involvering af eksperter.

8) Såfremt virksomheden har anvendt revisor tidligere, skal den nye revisor sende brev til den fratrædende revisor i henhold til Revisorlovens § 18 stk. 2. Her skal fratrædende revisor oplyse om forhold, som revisoren har været bekendt med og som kan få indflydelse på accept af opgaven.

9) Slutteligt skal der udføres en række handlinger relateret til Hvidvaskloven. Det er et krav, at revisor undersøger, om der er indikationer på Hvidvask samt finansiering af terrorisme. Endvidere skal der påses legitimation på ejerne. Hertil skal indhentes køre- og sygesikringskort eller lignende for de reelle fysiske ejere, herunder skal der også foretages identifikation af den juridiske kunde. Dette kan gøres ved at indhente opslag i CVR, udskrift fra SKAT samt bede de reelle fysiske ejere om at tilsende legitimation.

10) Afslutningsvist, baseret på de 9 punkter, kan revisor vælge at acceptere opgaven/kunden. Hertil skal der udarbejdes et tiltrædelsesprotokollat som supplement til aftalebrevet, som fremsendes til bestyrelsen (Sudan et al., 2012, s. 23).

PLANLÆGNINGSAKTIVITETER & RISIKOVURDERINGSHANDLINGER

Den overordnede revisionsstrategi fastlægges efter ISA 300.7. Den overordnede forståelse af virksomheden og dens omgivelser revideres efter ISA 315.11. Såfremt virksomheden har interne kontroller, revideres disse efter ISA 315.12-24. Baseret på dette udarbejdes der en revisionsplan, som indeholder en beskrivelse af arten, omfanget af planlagte revisionshandlinger på revisionsmålsniveau samt den tidsmæssige placering. Revisor skal ved revisionsplanlægning tage stilling til de enkelte regnkabsposter i balancen og resultatopgørelsen, hvor der skal tages stilling til de forbundne risici. Revisionsmålene fremgår implicit af ISA 315 *"Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og den omgivelser"* (IAASB, 2009a). Disse vil blive beskrevet nedenfor:

TABEL 4 - REVISIONSMÅL FOR BALANCEN

Revisionsmål	Balance
Tilstedeværelse	Aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser eksisterer.
Rettigheder og forpligtelser	Virksomheden ejer eller kontrollerer rettighederne til aktiver, og gældsforpligtelserne er virksomhedens forpligtelser.
Fuldstændighed	Alle aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser, der skulle have været registreret, er blevet registreret.
Værdiansættelse og fordeling	Aktiver, gældsforpligtelser og kapitalinteresser er medtaget i regnskabet med passende beløb, og eventuelle afledte værdiansættelses- eller fordelingsjusteringer er registreret på passende vis.

TABEL 5 - REVISIONSMÅL FOR PRÆSENTATION OG NOTEOPLYSNING

Revisionsmål	Præsentation og noteoplysning
Forekomst samt rettigheder og forpligtelser	Oplyste begivenheder, transaktioner og andre forhold har fundet sted og vedrører virksomheden.
Fuldstændighed	Alle oplysninger, der skulle have været medtaget i regnskabet, er medtaget.
Klassifikation og forståelighed	Finansiell information er præsenteret og beskrevet på passende vis, og oplysninger fremgår tydeligt.
Nøjagtighed	Finansiell og anden information bliver oplyst retvisende og med passende beløb.

TABEL 6 - REVISIONSMÅL FOR RESULTATOPGØRELSEN

Revisionsmål	Resultatopgørelse
Forekomst	Transaktioner og begivenheder, der er blevet registreret, har fundet sted og angår virksomheden.
Fuldstændighed	Alle transaktioner og begivenheder, der skulle have været registreret, er blevet registreret.
Nøjagtighed	Beløb og andre data, der vedrører registrerede transaktioner og begivenheder, er blevet passende registreret.
Periodeafgrænsning	Transaktioner og begivenheder er blevet registreret i den korrekte regnskabsperiode.
Klassifikation	Transaktioner og begivenheder er blevet registreret på de rigtige konti.

Når revisionsmålene er allokeret til de enkelte regnskabsposter, skal revisor fastsætte et væsentlighedsniveau. Væsentlighedsniveauet fastsættes i overensstemmelse med ISA 320 *Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision*.

Der gives en erklæring med høj grad af sikkerhed, hvilket også indebærer, at man accepterer en fejlmargen på ca. 5 %. Da man hverken som kunde eller revisor har uendelige ressourcer, accepteres denne fejlmængde af regnskabsbrugerne. Begrebsrammen kvantificerer ikke hvor mange procent fejl erklæringen angiver, men i praksis er det ofte et udtryk for, at konklusionen med 90-95% sikkerhed er korrekt og uden væsentlige fejlinformation (Füchsel et al., 2017, s. 196).

Væsentlighedsniveauet fastsættes efter en række kvalitative- og kvantitative forhold. Hertil er det vigtigt at bemærke, at væsentlighedsniveauet ikke beregnes, men derimod fastsættes jf. ISA 320 *”Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision”* (IAASB, 2009b). Det indebærer derfor, at revisorer udøver en faglig vurdering. Typisk anvendes en procentsats på et valgt benchmark som udgangspunkt for fastsættelsen af væsentlighed for regnskabet som helhed. Revisorer skal revurdere væsentlighedsniveauet i takt med at revision udføres, såfremt der er indikationer på, at det får betydning for konklusionen.

UDFØRELSE AF REVISION

Der er to tilgange, som revisorer kan anvende til at revidere regnskabet, jf. ISA 330. Revisorer kan vælge at udføre test af kontroller, såfremt revisoren har valgt en kontrolbaseret revisionsstrategi, eller hvis substanshandlinger ikke alene kan give tilstrækkeligt revisionsbevis. Dette kan ske i kombination også, men kræver at virksomheden har implementeret kontroller, som kan revideres.

Substanshandlinger kan udføres ved eksterne bekræftelsesprocedurer i form af bankbreve, advokatbreve, saldomeddelelser mv. Endvidere kan det bestå af analytiske handlinger og revision ved brug af stikprøver for at effektivisere revisionen.

ISA 501 giver vejledning til revision af fysisk tilstedeværelse af varebeholdninger og revision af regnskabsmæssige skøn af ISA 550 samt ISA 505 ved brug af eksterne bekræftelser. Dokumentationsbeviset er eksempelvis størst ved fysisk tilstedeværelse eller eksterne bekræftelse, som ISA’erne ligger op til (Sudan et al., 2012, s. 13).

AFSLUTTENDE HANDLINGER

De afsluttende handlinger består i at foretage en vurdering af, hvorvidt der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis jf. ISA 330.25.

Såfremt revisoren vurderer, at der ikke er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, skal revisor udvide revisionshandlingerne, herunder revurdere væsentlighedsniveauet. Alternativt kan revisoren give en erklæring med forbehold, som i praksis ikke er i parternes interesse. Revisorer kan også vælge ikke at afgive en erklæring jf. ISA 330.72.

Revisoren skal efterfølgende udføre en revision af efterfølgende begivenheder jf. ISA 560 og udføre afsluttende analytiske handlinger jf. ISA 520.6. Såfremt dette ikke giver anledning til tvivl, indhentes ledelsens regnskabserklæring jf. ISA 580.

Slutteligt foretages der en gennemgang af den generelle præsentation af regnskabet og de hertil knyttede oplysninger, for at vurdere, om de stemmer overens med relevante regnskabsmæssige begrebsramme jf. ISA 330.24.

Rapportering og påtegning sker i overensstemmelse med ISA 260 *”kommunikation med den øverste ledelse”*, ISA 260 *”Kommunikation om mangler i interne kontrol til den øverste ledelse og den daglige ledelse”* og ISA 700-serien (Sudan et al., 2012, s. 13).

KONKLUSION

Den endelig konklusion på det udførte arbejde/revision meddeles ved erklæringen på årsregnskabet. Erklæringen, forudsat at der ikke er forbehold eller supplerende oplysninger indebærer, at årsregnskabet er revideret, årsregnskabet er rigtig opstillet på grundlag af bogføringen. Derudover forudsætter det at regnskabet giver et retvisende billede af selskabet resultatopgørelse og balance samt pengestrømme i overensstemmelse med ÅRL og andre bestemmelser, hvis det er anvendt (Sudan et al., 2012, s. 469–470). Erklæringen vil efterfølgende præsenteres ved generalforsamlingen og blive offentliggjort på CVR og virksomhedens hjemmeside herefter. Rapportering om den udførte revision og konklusionen vil ske til bestyrelsen i revisionsprotokollen.

4.2 UDVIDET GENNEMGANG

Efter revisionskravet for en række klasse B virksomheder blev lempet, fik disse virksomheder muligheden for at tilvælge udvidet gennemgang. Det sker efter reglerne for, hvad en revisor skal undersøge i henhold til ISA’erne (de internationale revisionsstandarder), er for omfattende for mindre virksomheder (PwC, 2020).

Udvidet gennemgang, der stadig giver den samme begrænsede grad af sikkerhed som review, omfatter dog flere handlinger. Herunder bl.a. bekræftelser fra pengeinstitutter, advokatbreve, tingbøger og dokumentation for skatteindberetninger.

I dette afsnit vil standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabslovens gennemgås.

OMFANGET AF STANDARDEN

Standarden om udvidet gennemgang omhandler revisorers ansvar, når revisoren ansættes til at udføre en udvidet gennemgang af årsregnskabet, der jf. årsregnskabslovens § 135, stk. 1, 2. pkt. efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder.

Af årsregnskabslovens § 135, stk. 1 og 2 fremgår, at en virksomhed, der er omfattet af regnskabsklasse B, kan undlade at lade årsregnskabet revidere, hvis virksomheden 2 år i træk, på balancetidspunktet, ikke overskrider to af følgende størrelser:

- *En balancesum på **4 mio. kr.**,*
- *en nettoomsætning på **8 mio. kr.***
- *og et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på **12**.*

Der skal hertil bemærkes, jf. årsregnskabslovens § 135, stk. 2 og stk. 3, at denne bestemmelse ikke omfatter erhvervsdrivende fonde og medarbejderinvesteringsselskaber. Derudover omfatter bestemmelsen ikke virksomheder, der besidder kapitalinteresser i andre virksomheder, og som udøver betydelig indflydelse på en eller flere af disse virksomheder driftsmæssige og finansielle ledelse, hvis virksomheden og de virksomheder, der besidder kapitalinteresser i og udøver betydelig indflydelse på, i 2 på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet tilsammen overskrifter to af størrelserne i henholdsvis §7, stk. 2, nr., og stk. 1, nr. 1-3 (Erhvervsministeriet, 2019).

KRAV TIL REVISOR

Standarden stiller en række krav til revisorer, før en erklæringsopgave om udvidet gennemgang kan accepteres (Beierholm, 2013). Mange af disse krav kan sidestilles med kravene, der stilles ved en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed. De vigtigste krav i standarden vil belyses i dette afsnit.

FORSTÅELSE AF STANDARDEN

Det er et krav, at revisoren har forståelse for hele standarden og dettes indhold, herunder dens vejledning og andet forklarende materiale. Kravet stilles således, at revisoren kan forstå standardens mål og anvende dens krav behørigt.

Standarden stiller krav om, at revisor skal overholde alle krav i, der fremgår af standarden. Undtagelsen er, hvis et bestemt krav ikke er relevant for opgaven.

ETISK KRAV

FSR - Danske revisorer har udgivet ”*Etiske regler for revisorer*”, som stiller relevante krav til revisorers etiske adfærd, herunder krav der vedrører revisors uafhængighed.

PROFESSIONEL SKEPSIS OG VURDERING

Standarden stiller krav til revisorer om at udvise professionel skepsis. Dette indebærer blandt andet, at revisoren skal stille spørgsmålstegn ved forhold, der kan indikere, at der er forkerte oplysninger i regnskabet. Det kan enten skyldes fejl eller svig. Derudover skal revisor foretage en kritisk vurdering af revisionsbeviset (FSR - Danske Revisorer, 2017b).

OPGAVE ACCEPT

Det stilles som krav i standarden, at revisorer ikke må acceptere eller foretage en udvidet gennemgang, hvis revisoren ikke er overbevist om eller har fået tilstrækkeligt dokumentation for, at kunden opfylder betingelserne for en udvidet gennemgang. Betingelserne er tidligere nævnt og fremgår af Årsregnskabslovens § 135. Udover disse krav, stiller standarden en række øvrige krav, som revisor skal være indforstået med. Disse krav skal aftales med kunden og anføres i et aftalebrev eller i en anden passende form for skriftlig aftale, hvis både kunden og revisoren på forhånd inden arbejdet påbegyndes, aftaler vilkårene.

UDFØRELSE AF HANDLINGER

Udvidet gennemgang bygger på standarden om review-handlinger, hvorfor der henvises til disse handlinger ved beskrivelsen af review-standarden. Udover at udføre review-handlinger, dækker udvidet gennemgang også supplerende handlinger, som adskiller review fra udvidet gennemgang. Disse handlinger vil i dette afsnit gennemgås.

Udover review-handlingerne, skal revisor ved udvidet gennemgang udføre følgende supplerende handlinger. Disse handlinger fremgår af standarden, og FSR's Standard om udvidet gennemgang beskriver disse supplerende handlinger på følgende måde (FSR - Danske Revisorer, 2013):

- Indhente udskrifter fra CVR, og hertil påse, at disse oplysninger stemmer til tingbogen, personbogen og bilbogen pr. balancedagen. Dette kan give revisor dokumentation for virksomhedens aktiver og forpligtelser, eventuel forpligtelser og sikkerhedsstillelse mv.

- Der skal indhentes engagementsbekræftelser fra de banker, som virksomheden anvender. Hertil skal de påses, at pengebeholdninger, værdipapirdepoter og øvrige finansielle instrumenter og forpligtelser stemmer overens til det angivende i regnskabet.
- Der skal indhentes advokatbreve fra virksomhedens tilknyttede advokater eller øvrige advokatforbindelser på eller efter balancedagen. I brevet skal advokaten oplyse revisor om tvister eller sager, som virksomheden er involveret i, herunder en vurdering af sagens udfald. Dette skal danne grundlaget for den regnskabsmæssige behandling af disse sager.
- Der skal indhentes dokumentation for indberetning til SKAT, og at disse er korrekt indberettet på grundlag af bogføringen. Denne handling skal udføres for tre perioder eller for det færre antal perioder, som der er indberetningspligt for.

Ovenstående fire suppleringshandling er tilstrækkelige, medmindre revisoren bliver opmærksom på, at regnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation. Hvis det er tilfældet, er det et krav i standarden, at der udføres flere handlinger for at dække denne risiko. Handlingerne skal være tilstrækkelige i det omfang, at revisoren kan konkludere på hvorvidt forholdene ikke vil medføre, at årsregnskabet som helhed indeholder væsentlig fejlinformation. Eller at disse forhold vil medføre, at årsregnskabet som helhed indeholder væsentlige fejlinformation.

EFTERFØLGENDE BEGIVENHEDER

Såfremt revisoren bliver kendt med eller opmærksom på begivenheder, der opstår mellem balancedagen og erklæringsdatoen, og hvor begivenheden kræver en regulering af eller oplysninger i årsregnskabet, skal revisoren bede den daglige ledelse om at korrigere fejlinformationen. Såfremt fejl ikke ændres, skal det fremgå af erklæringen, hvor revisoren skal udtrække i sin konklusion, at fejl har fundet sted efter balancedagen, og at disse ikke er korrigeret (FSR - Danske Revisorer, 2013).

AFTALEBREV

Som en sikkerhed for revisoren, bedes kunden udtrykke sig skriftligt, at virksomheden har opfyldt sit ansvar som står beskrevet i de aftalte vilkår for opgaven. Det fremgår af standarden, hvad aftalebrevet som minimum skal indeholde, herunder at den daglige ledelse

har opfyldt sit ansvar for udarbejdelsen af regnskabet i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Endvidere skal den daglige ledelse udtrykke skriftligt, at de har informeret revisoren om betydelige forhold. Såfremt revisoren vurderer, at den daglige ledelse har udvist integritet og underskrevet aftalebrevet med de vilkår, der er kravet af standarden, kan revisor erklære sig på regnskabet. Såfremt det ikke er tilfældet, skal revisoren undlade at udtrykke en konklusion om regnskabet.

KONKLUSION

Endelig skal revisoren konkludere på det udførte arbejde, og afgive en erklæringen om regnskabet. Afhængigt af udfaldet af det udførte arbejde, så kan revisoren, på baggrund af resultaterne give en konklusion med eller uden modifikationer. Til forskel for review afgives der i udvidet gennemgang en positiv erklæring på regnskabet, herunder om regnskabet er retvisende eller ej (FSR - Danske Revisorer, 2013).

4.3 REVIEW

Udover udvidet gennemgang kan virksomhedssegmentet også vælge en review-erklæring. Review-erklæringen er omfattet af dansk lovgivning, herunder revisorlovens § 1, stk. 2, hvilket også omfatter review af regnskaber efter ISRE 2400. Dette afsnit skal give et overblik over, hvordan en review-erklæring udføres og hvilken grad af sikkerhed det giver virksomheden. Det forudsættes, at erklæringen afgives i et trepartsforhold. Desuden forudsættes det, at revisor ikke tidligere har revideret virksomheden regnskab, hvor der hertil henvises til ISRE 2410. Det fremgår af standarden, at målet med ISRE 2400, jf. afsnit 14-15, er følgende:

”14. Revisors mål ved review af regnskaber efter denne ISRE, er at:

Opnå begrænset sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, ved primært brug af forespørgsler og analytiske handlinger. På baggrund af dette skal revisor være i stand til at udtrykke en konklusion om regnskabet.” (Füchsel et al., 2017, s. 310)

REVIEW-PRINCIPPER

Revisorer skal overholde en række etiske regler, som fremgår af ISRE 2400. Det omfatter blandt andet revisors uafhængighed, integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden

omhu, fortrolighed, professionel adfærd og tekniske standarder. Der gælder endvidere, at før revisor kan udtrykke begrænset sikkerhed i reviewerklæring, skal revisor udvise professionel skepsis, og være opmærksom på at der kan forekomme omstændigheder, som kan medføre at regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation.

AFTALEBREV

Det er virksomheden og revisoren, der sammen afgør, hvad der skal erklæres på. Opgavens indhold skal aftales mellem parterne. Det er således i begge parter interesse, at opgavens indhold nedfældes i et aftalebrev, således at de vigtigste vilkår for opgaven fremgår heraf. Aftalebrevet bekræfter dermed revisors accept af opgaven. Samtidig undgår man misforståelser vedrørende målet og omfanget af opgaven.

PLANLÆGNING

Det er et krav i standarden, at revisor udfører review-arbejdet så effektivt som muligt. Udover dette, skal revisor have kendskab til virksomheden, herunder få en forståelse for virksomhedens organisation, regnskabssystemer, særlige driftsforhold og karakteren af aktiver, passiver, indtægter og omkostninger.

VÆSENTLIGHEDSNIVEAU

Overvejelserne omkring revisorers væsentlighedsniveau bygger på samme principper som ved en revision med høj grad af sikkerhed. Selvom der afgives en erklæring med begrænset grad af sikkerhed, og man dermed accepterer en større risiko for at fejl ikke opdages, skal der foretages en bedømmelse af, hvad der er væsentligt, under hensyntagen til de oplysninger, som revisor erklærer sig om.

REVIEW-HANDLINGER

Review-handlinger afhænger af, hvad revisor skal erklære sig på. Dog vil der i de fleste tilfælde være en række handlinger, som man oftest vil udføre. Hertil giver standarden blandt andet følgende handlinger.

- Få en forståelse for virksomhedens branche og forretningsforhold samt en forståelse/viden om virksomhedens anvendte regnskabspraksis

- Forespørger ledelsen om forretningsbeskrivelsen for registrering, klassificering og summering af transaktioner samt forespørge om væsentlige udsagn i regnskabet.
- Udføre analytiske handlinger med henblik på at finde ”usædvanlige poster”. Dette kan gøres ved brug af tidligere regnskaber.

BEGIVENHEDER EFTER BALANCE DAGEN

Ved en reviewerklæring stilles der ikke et krav til revisoren om at undersøge, om der er begivenheder efter balancedagen, som kan få betydning for erklæringen. Altså skal revisoren ikke udføre yderligere, når erklæringen er afgivet (IAASB, 2012).

KONKLUSION

Ved en reviewerklæring skal revisoren afgive en konklusion på det udførte arbejde. Ved erklæringsafgivelsen skal revisoren dermed sikre, at konklusionerne gives på baggrund af det udførte arbejde. Samt at oplysninger tilvejebragt i forbindelse med reviewet indikerer, at regnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med standarden. Endvidere skal der af erklæringen fremgå arten af det udførte arbejde, og det skal gøres klart, at det er en erklæring med begrænset grad af sikkerhed. Dette vil også eksplicit fremgå af konklusionen. Den negative konklusion om at revisoren ikke er blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere at regnskabet ikke giver et retvisende billede i overensstemmelse med standarden, giver altså et udtryk for, at erklæringen er af begrænset sikkerhed. Selvom både udvidet gennemgang og review giver begrænset grad af sikkerhed, giver review altså en negativ konklusion, mens udvidet gennemgang giver en positiv konklusion (Redmark, 2020).

4.4 ASSISTANCE OG REGNSKABSOPSTILLING

Assistance og regnskabsopstilling reguleres af ISRS 4410 og målet med denne standard er, at give virksomhederne assistance med blandt andet regnskabsopstilling, hvor revisorer bruger deres ekspertise til at indsamle, klassificere og summere de regnskabsmæssige oplysninger. Det skal hertil bemærkes, at det ifølge revisorloven ikke er tilladt for selvsamme revisor at udføre revision på regnskabet også. Det vil sige, hvor revisoren erklærer sig på tallene i regnskabet. Adskillelse af regnskabsassistance og revision medfører derfor ofte, at virksomheden må vælge forskellige revisionsfirmaer. Udover opstilling af regnskabet, dækker standarden også over assistance ved at fastlægge en passende regnskabspraksis eller øvrige finansielle- og ikke finansielle oplysninger. ISRS 4400, standard om aftalte arbejdshandlinger samt ISRS 4410 er begge beslægtet og forholdet mellem dem er nøjagtig den samme (Füchsel et al., 2017, s. 368).

Til forskel for øvrige erklæringer, er der ved en assistance ikke nogen grader af sikkerhed. Det vil sige, at det er en erklæring, der alene omfatter at opstille regnskabet. Dette indebærer, at revisoren hverken skal afprøve nøjagtigheden eller fuldstændigheden af de oplysninger, der fremgår af regnskabet. Denne standard har dermed ikke til hensigt at sætte revisor i stand til at give nogen grad af sikkerhed. Det som brugere af erklæringen i praksis får ud af erklæringen er, at revisor opstiller og udfører assistancen med faglig kompetence og fornøden omhu. Med det menes implicit, at revisor har taget stilling til regnskabet og udvist professionel skepsis til åbenlyst forkerte eller mangelfulde udsagn fra klienten.

I lighed med de øvrige standarder, gælder for ISRS 4410 at de generelle principper skal overholdes, hvilket omfatter integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd. Det skal hertil bemærkes, at standarden ikke nævner noget omkring revisors uafhængighed ved regnskabsopstillingen samt assistance i øvrigt. Man vil dog i dansk praksis som regel i erklæringen nævne såfremt revisor ikke er uafhængig. Dette vurderes at være tilladt, eftersom revisor ikke udtaler sig om hverken fuldstændighed eller nøjagtighed eller i øvrigt giver nogen grad af sikkerhed for regnskabet (Füchsel et al., 2017, s. 370).

AFTALEBREV

Som med øvrige standarder også gældende ISRS 4400, skal revisor og virksomheden indgå en indbyrdes skriftlig aftale om det udførte arbejde, både til sikkerhed for revisoren og virksomheden. Aftalebrevet vil mindske eller eliminere fremtidige uoverensstemmelser mellem parterne, da aftalebrevet vil være udgangspunktet for det udførte arbejde. Af standarden fremgår, hvad aftalebrevet som minimum skal indeholde. Hertil er blandt andet følgende nævnt:

- Brug og distribution af de finansielle oplysninger samt begrænsninger, hvis nødvendigt
- Identifikation og fastlæggelse af begrebsrammen
- Omfanget og målet med opgaven
- Revisors ansvar og den daglige ledelses ansvar
- Form og indholdet af revisorerklæringen

PLANLÆGNING

Ved planlægning af assistancen med regnskabsopstilling og øvrige handlinger, der er dækket af standarden, skal revisor indledningsvist forstå virksomhedens forretning, drift og bogføring samt den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Udover at revisor skal skabe kendskab til virksomheden, branchens udvikling, skal revisor også dokumentere sin uafhængighed, såfremt der afgives en erklæring med oplysning om, at revisor ikke er uafhængig, hvilket er tilladt i standarden. Slutteligt skal revisor vurdere risikoen ved at påtage sig opgaven og om revisor har kapaciteten og ressourcerne til at udføre opgaven. Væsentlighed er ikke påkravet i standarden, eftersom der ikke afgives en erklæring, hvor revisor skal dokumentere fuldstændighed eller nøjagtighed (Füchsel et al., 2017, s. 372).

ARBEJDSHANDLINGER

Standarden har en række eksplicite krav, som revisor skal forholde sig til ved opstilling af regnskabet. Første krav omfatter, at revisoren har generel viden om virksomhedens forretning og drift, hvilket omfatter en undersøgelse af virksomhedens aktiviteter, regnskabspraksis samt relevant begrebsramme, form og indhold af de regnskabsmæssige oplysninger. Udover det, er det et krav, at revisoren har en forståelse af arten af virksomhedens transaktioner, forståelse af virksomhedens regnskabssystemer og forståelse

af grundlaget for præsentation af de regnskabsmæssige oplysninger. Disse oplysninger kan typisk indhentes ved forespørgsler hos virksomhedens ansatte og ledelse. Standarden lægger også op til, at revisor spørger ledelsen om regnskabsoplysninger for at vurdere troværdigheden af de modtagne oplysninger, og om disse forklaringer fra ledelsens er tilstrækkelige og troværdige (Füchsel et al., 2017, s. 372).

Vurderer revisor at ledelsens oplysninger og forklaringer ikke er i overensstemmelse med begrebsrammen eller på anden måde forkerte eller usande, skal revisoren efterspørge korrigerede oplysninger. Såfremt ledelsen ikke ønsker at ændre oplysningerne eller på anden måde ikke assisterer revisoren, så kræver standarden, at revisoren fratræder opgaven. Dette skyldes, at revisoren med en ISRS 4410 erklæring ikke har mulighed for at tage forbehold, eftersom der ikke afgives nogen konklusioner i erklæringen.

Når revisoren har udarbejdet og opstillet regnskabet for virksomheden, skal revisoren påse, at regnskabet i sin helhed er dækkende og uden væsentlig fejlinformation, som både kan være af kvantitativ- og kvalitativ størrelse (FSR - Danske Revisorer, 2020a).

Udover at standarden stiller en række krav til revisoren, indeholder standarden ligeledes en omfattende beskrivelse af ledelsens ansvar. Ansvarer omfatter, at ledelsens præsentation af de regnskabsmæssige oplysninger er korrekte og at ledelsens har givet revisoren rigtige oplysninger. Hertil skal ledelsen underskrive en ledelseserklæring, hvor de erklærer sig til revisoren om, at oplysninger er korrekte.

DOKUMENTATIONSKRAV

Der er ikke samme omfattende dokumentationskrav ved denne standard end ved øvrige standarder, som er gennemgået. Revisoren skal dog kunne dokumentere betydelige forhold, som kan være opstået ved opstillingen af regnskabet. Endvidere skal revisoren foretage en afstemning mellem de finansielle oplysninger og det underliggende materiale, herunder registreringer, dokumenter, forklaringer og andet information fra ledelsen. Af øvrige krav kan nævnes et planlægningsnotat, en arbejdsplan, dokumentation for oplysninger fra klienten, revisors egne afstemninger samt en kort konklusion på det udførte arbejde (Füchsel et al., 2017, s. 374).

KONKLUSION

På trods af at erklæringen er uformel, og der ikke afgives en konklusion, skal revisor oplyse en række informationer, der fremgår af standarden. For at sikre at erklæringen ikke omfatter en revision, review eller anden form for erklæring der giver sikkerhed, så kræver standarden, at revisor i sin erklæring eksplicit nævner at der hverken er foretaget revision eller review, og der udtrykkes derfor ikke nogen grad af sikkerhed om regnskabsoplysningerne. Regnskabsbrugeren kan derfor i erklæringen se begrænsningerne af denne type erklæring. Det medfører også, at revisor falder uden for revisorlovens § 1, stk. 3, hvis revisor i deres erklæring nævner, at den udelukkende er afgivet til hvervsgivers eget brug (Füchsel et al., 2017, s. 375–378).

4.5 DELKONKLUSION

Figur 6 viser en oversigt over erklæringstyperne samt de tilhørende udførte handlinger og kommunikation.

REVISOR KAN GIVE FIRE FORSKELLIGE ERKLÆRINGER MED FORSKELLIGE GRADER AF SIKKERHED PÅ ET ÅRSREGSKAB	ASSISTANCE FRA GODKENDT REVISOR Erklæring uden sikkerhed	REVIEW AF REGNSKABET Erklæring med begrænset sikkerhed	UDVIDET GENNEMGANG Erklæring med begrænset sikkerhed	REVISION Erklæring med høj grad af sikkerhed
REVISORS HANDLINGER				
Forståelse af virksomheden	✓	✓	✓	✓
Analyse og forespørgsler	÷	✓	✓	✓
Bekræftelser fra tredje mand og kontrol af indberetning til SKAT	÷	÷ *	✓ **	✓ **
Kontrol af væsentlige oplysninger ved eksempelvis fysisk kontrol, observation og efterregning	÷	÷ *	÷ *	✓
REVISORS KOMMUNIKATION				
Konklusion om, hvorvidt regnskabet som helhed giver et retvisende billede	÷ ***	✓ ****	✓	✓
Modifikation af konklusion: Det fremgår af grundlaget for revisors konklusion, hvis revisor på baggrund af de udførte handlinger er uenig, mangler dokumentation eller mener, at regnskabet ikke er retvisende	÷	✓	✓	✓
Rapportering om overtrædelse af regnskabslovgivningen og ledelsesansvar: Eksempelvis overtrædelser af skattelovgivningen, bogføringsloven, selskabsloven med videre	÷	÷	✓	✓
Fremhævelse af forhold i regnskabet eller revisionen: Eksempelvis fremhævelse af særlige forhold i regnskabet om virksomhedens fortsatte drift, retssager med videre	÷	✓	✓	✓
* Ved review og udvidet gennemgang skal revisor foretage yderligere kontroller, hvis resultatet af analyser og forespørgsler giver anledning til det. ** Ved en udvidet gennemgang skal revisor udføre fire supplerende handlinger i forhold til et review: - Engagementsforespørgsler til banker - Indhente oplysninger fra personbog, tingbog og bilbog *** En assistanceerklæring har ingen konklusion og giver ikke nogen sikkerhed for regnskabsoplysningerne. En godkendt revisor kan dog ikke afgive en assistanceerklæring, hvis regnskabet indeholder åbenlyse fejl. **** Konklusion: I et review fortæller konklusionen alene, at revisor på baggrund af de udførte handlinger ikke har fundet forhold, som giver anledning til at konkludere, at regnskabet ikke giver et retvisende billede.				

FIGUR 6 - OVERSIGT OVER ERKLÆRINGSTYPER OG DE UDFØRTE HANDLINGER UDARBEJDET AF FSR - DANSKE REVISORER

Begrebsrammen for erklæringsopgaver med- og uden sikkerhed kan anvendes af mindre klasse B virksomheder, alt efter hvad behovet og kravet er. En revisionserklæring, der giver en høj grad af sikkerhed, hvilket er det højeste grad af sikkerhed en virksomhed kan få på sit regnskab, afgives efter ISA standarderne og består af en omfattende og dybdegående analyse af virksomhedens regnskabsmæssige oplysninger. Denne revisionsform omfatter revision af interne kontroller såvel som substanshandling. Revisor står dermed inden for, at regnskabet giver et retvisende billede med 95 procent sikkerhed, som i praksis fortolkes ved

ordlyden *"en erklæring med høj grad af sikkerhed"*. Klasse B virksomheder der opfylder kravene i årsregnskabslovens § 135, stk. 1 og 2, kan i stedet for en revision med høj grad af sikkerhed vælge at få lavet en udvidet gennemgang af regnskabet. Udvidet gennemgang er tilegnet denne virksomhedssegment, hvor revision vurderes at være for omfattende og dyr og dermed ikke tilegnet virksomhedsstørrelse. En udvidet gennemgang der bygger på samme standardprincipper som review, men som også har fire yderligere handlinger. Mens konklusionen i et review er negativt, giver en udvidet gennemgang en positiv konklusion om regnskabet, hvorfor det i praksis vurderes at give større sikkerhed end review-erklæringen. Virksomheder der opfylder kravet for at fravælge revision kan også vælge at få opstillet regnskabet eller assistance til øvrige handlinger, der er omfattet af ISRS 4400 og ISRS 4410. Denne type erklæring giver ikke nogen former for sikkerhed for regnskabet og udgør dermed alene en assistance/rådgivning til virksomheden.

KAPITEL 5

5. EFFEKTEN AF FRAVALG AF REVISION

INTRODUKTION

I det kommende afsnit vil effekten af fravalg af revision analyseres, hvor gevinster og konsekvenser vil blive gennemgået. Analysen vil fokusere på effekten for virksomheden der fravælger revision og hertil effekten på samfundet, herunder eventuelle skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser. Slutteligt vil vi analysere Skattestyrelsen og Erhvervsstyrelsens bekæmpelse af skatte- og afgiftsmæssige konsekvenser, herunder de manglende indsatser fra de 2 styrelser.

Først vil effekten for virksomheden analyseres, hvor grundlaget for analysen består af interviews samt offentlig tilgængeligt data, såsom rapporter, undersøgelser og artikler.

Herefter vil eventuelle konsekvenser for det danske samfund analyseres, hvortil der vil blive undersøgt hvorvidt lempelserne i revisionspligten har resulteret i manglende skatte- og/eller momsbetalinger med videre. Empiri anvendt hertil består primært af offentligt tilgængelige rapporter, undersøgelser samt artikler.

5.1 EFFEKTEN PÅ VIRKSOMHEDER

Nedenfor vil effekten af fravalg af revision analyseres, hvor gevinster og konsekvenser vil blive gennemgået. Gevinster og fordele ved fravalg af revision vil primært fokusere på de økonomiske gevinster en virksomhed opnår, samt de arbejdsmæssige besparelser der kan opnås ved fravalg af revision.

Konsekvenser vil analyseres 3-delt. Først vil konsekvenser i forhold til virksomhedens bankrelationer analyseres, eftersom banken oftest er virksomhedens væsentligste interessent. Herefter vil konsekvenser i relation til de offentlige myndigheder analyseres, med fokus på om virksomheden kan risikere at modtage bøder eller anden straf, hvis der opstår fejl i regnskaber, som en revisor vil kunne have opdaget. Slutteligt vil konsekvenser i forhold til virksomhedens troværdighed analyseres kort, da vi mener at fravalg af revision kan have konsekvens for en virksomheds troværdighed set fra interessenternes perspektiv.

FORDELE OG GEVINSTER FOR VIRKSOMHEDER DER HELT FRAVÆLGER REVISIONSBISTAND

FORVENTNINGER TIL BESPARELSER FOR VIRKSOMHEDER VED LEMPELSE I 2013

Ved den seneste lempelse af revisionspligten, hvor udvidet gennemgang blev indført og holdingselskaber fik mulighed for at fravælge revision, forventede man en besparelse for danske virksomheder på 236 mio. kr. som følge af udvidet gennemgang. Samt yderligere 172 mio. kr. som følge af, at holdingselskaber fik mulighed for at fravælge revision, jf. LSF 26 af 10. oktober 2012.

Man forventede at udvidet gennemgang ville resultere i en besparelse på 25 % i forhold til revision med høj grad af sikkerhed.

Disse ovenstående besparelser forudsatte dog, at alle der var omfattet af denne lempelse, ville gøre brug af den, eftersom det var den anvendte opgørelsesmetode mellem 2001-2015 (Rigsrevisionen, 2019a).

DIREKTE BESPARELSE I REVISORHONORAR VED FRAVALG AF REVISION

Det fremgår i Erhvervsstyrelsens evaluering af lempelserne, *"Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt"*, at den estimerede direkte gennemsnitlige besparelse ved de forskellige revisionsydelser er følgende:

Copenhagen Economics har som en del af deres analyse opgjort det gennemsnitlige revisorhonorar (2017-priser) for hver ydelsestype.

- Revision: 15.400 kr.
- Udvidet gennemgang: 13.860 kr.
- Review: 10.780 kr.
- Assistance 6.200 kr.

Ud fra ovenstående priser har de 3 lempelser af revisionspligten samlet set medført en direkte besparelse på 1,6 mia. kr., fra første lempelse blev indført til og med 2017.

I rapportens bilag 6, udarbejdet af Copenhagen Economics i 2018, beskriver de dog ligeledes at den besparelse på 1,6 mia. kr. udelukkende er besparelse i revisorhonoraret i forbindelse med valg af en anden erklæringstype. Der er ikke taget højde for eventuelle omkostninger en virksomhed har måtte få ved for eksempel selv at skulle opstille regnskabet, hvis al revisorbistand fravælges (Erhvervsstyrelsen, 2018a).

Dog kan det ligeledes give en yderligere besparelse, eftersom virksomheder kan spare tid og ressourcer på at besvare spørgsmål fra revisoren, hvis revision fravælges, og revisoren derfor skal udføre færre handlinger. Der er derfor sandsynlighed for at ovenstående besparelser både kan være højere eller lavere. Men der er ingen tvivl om, at man kan reducere direkte udgifter til revisor, hvis man vælger en anden erklæringstype end revision.

TENDENS OVER TID

Jf. grafen i ovenstående afsnit vedrørende udvikling i valg af erklæringstyper ses en tendens til favorisering af assistance, der siden 2012 er gået fra en andel på 3 % til 33 % i 2018.

Mange foretrækker derfor, hvis der ses bort fra revision, at få hjælp fra en revisor til at opstille regnskabet i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Men dertil ikke yderligere.

Andelen der helt fravælger revisorbistand, er ligeledes mere end fordoblet siden 2012, og er gået fra 9 % til 21 %.

Mere end halvdelen af de danske virksomheder i regnskabsklasse B foretrækker derfor assistance eller ingen bistand, hvorfor de opnår en gennemsnitlig besparelse på henholdsvis 9.200 kr. og 15.400 kr.

DEN REELLE BESPARELSE

Det er umuligt med sikkerhed at vide hvad den reelle besparelse er samlet set, men ovenstående analyser, baseret på de gennemsnitlige priser for revisionserklæringerne og virksomhedernes valg af erklæringstype, kan i hvert fald pege i retning af den besparelse man kan opnå.

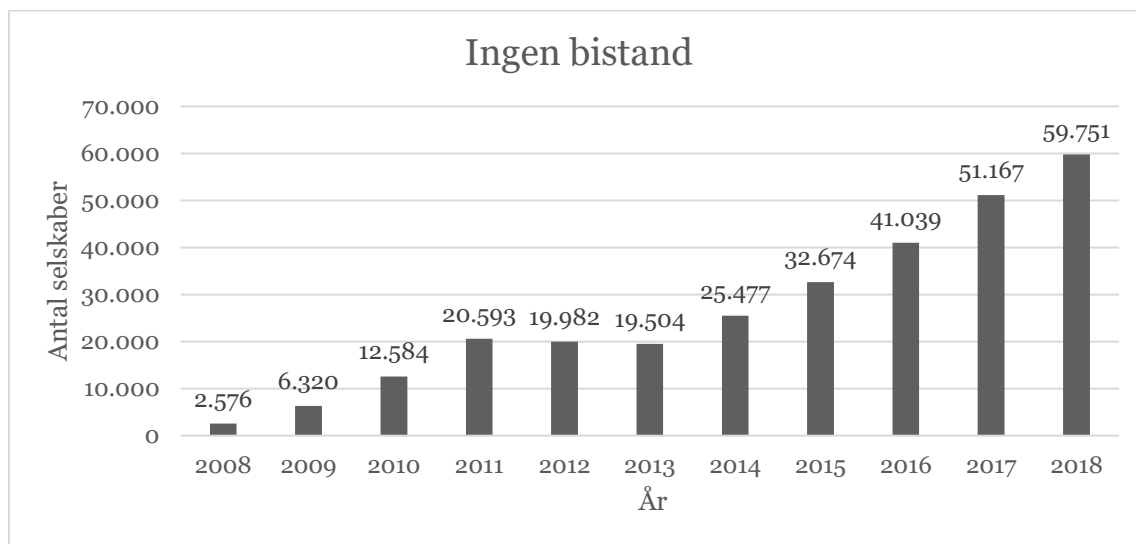
Man forventede en besparelse ved valg af udvidet gennemgang på minimum 25 %, men ud fra ovenstående gennemsnitlige priser, ses der derimod udelukkende en besparelse på 10 %. Dette er muligvis årsagen til at erklæringstypen ikke er blevet mere anvendt end man kunne have håbet på.

Kun 11 % af danske virksomheder, der har mulighed for at vælge denne erklæringstype har faktisk valgt den i 2018. Dette kan indikere at virksomhederne ikke ser besparelsen som stor nok, og de foretrækker derfor en billigere løsning eller fastholder revision som erklæringstype.

KONSEKVENSER FOR VIRKSOMHEDER DER HELT FRAVÆLGER REVISIONSBISTAND I FORHOLD TIL BANKERNE

Tilbage i sommeren 2019 varslede Jyske Bank at de fra 1. januar 2020 kræver at alle erhvervskunder har en revisor tilknyttet. Derudover indeholdte kravet at denne revisor skal være godkendt af Jyske Bank, og det derfor ikke kan være en hvilket som helst revisor (Jyske Bank, 2019).

Hvis vi starter med det første krav om at alle skal have en revisor tilknyttet. Så kan vi se, ud fra data modtaget fra FSR, at der i Danmark i 2018 var næsten 60.000 selskaber der ikke havde en revisor tilknyttet og dermed ikke modtog nogen revisorbistand, jf. figur 7.

FIGUR 7 - DIAGRAMET ILLUSTRERER UDVIKLINGEN AF SELSKABER, DER HAR FRAVALGT REVISORBISTAND I PERIODEN 2008 - 2018.

Hvis kravet fra Jyske Bank blev det almene krav for danske kreditinstitutter, ville det betyde at op imod 60.000 selskaber bliver påkrævet at finde en revisor, der som minimum kan udarbejde en assistance erklæring for selskabet.

Denne forudsætning om at alle banker vil kræve at et selskab har en revisor tilknyttet er ikke umulig at forestille. I vores interviews med Danske Bank, Nordea, Jyske Bank og Lollands Bank er der en klar tendens om at de forventer at kravene til erhvervskunderne vil blive større i fremtiden.

I vores interview med Nordea forklarer Flemming Jørgensen, Leder af CRA Øst, at han regner med at kravene fra Nordea's side til erhvervskunderne vil blive større i fremtiden. Det skyldes primært de regulativ krav som banken stilles over for fra blandt andre Finanstilsynet og ECB.

Det ses blandt andet i Basel IV-anbefalingerne. Basel IV-anbefalingerne vil medføre en stigning i kapitalkravet for europæiske banker på 24,4 % i gennemsnit (Brink, 2019). Administrerende direktør i Finans Danmark, Ulrik Nødgaard, forklarer at det vil medføre en betydelig milliardregning for danske kreditinstitutter, som i sidste ende vil gå ud over boligejere og virksomheder (Brink, 2019).

Flemming Jørgensen fra Nordea forventer at krav som disse er forventelige i fremtiden, og som resultat af det, vil bankerne være nødsaget til at stille højere krav og/eller hæve deres priser, for at imødekomme de krav som bankerne selv stilles overfor.

KONSEKVENSER FOR SELSKABER DER FRAVÆLGER REVISION I FORHOLD TIL BANKERNE

Et selskab med en revisor tilknyttet har i dag 4 muligheder, nemlig:

- 1) Revision
- 2) Udvidet gennemgang
- 3) Review
- 4) Assistance

Et selskab i regnskabsklasse C og D kan udelukkende vælge revision. Et selskab i regnskabsklasse B kan vælge udvidet gennemgang, og hvis de er små nok til at falde under 2 ud af 3 grænser i ÅRL § 135, kan de vælge review eller assistance.

Hertil kommer spørgsmålet om der er forskel på revision kontra et af de 3 andre muligheder, i forbindelse med selskabets bankengagement.

Under vores interviews med 4 danske banker ser vi generelt en fælles holdning. For det første så forklarer alle repræsentanter, at de overordnet set ser på hver erhvervskunde for sig selv, og på de behov kunden har, og hertil hvilke krav der stilles.

JYSKE BANK

Repræsentanten fra Jyske Bank forklarer at hvis en erhvervskunde fravælger revision og derimod vælger udvidet gennemgang, har de ingen værdi på virksomhedspanten, hvilket resulterer i højere renter samt at banken ikke kan udvide engagementet.

Der er dog tilfælde hvor Jyske Bank mener at udvidet gennemgang er tilstrækkeligt, og revision derfor ikke er nødvendigt. Deres typiske beløbsgrænser stemmer dog ikke overens med beløbsgrænserne i årsregnskabsloven. I årsregnskabsloven kan en virksomhed vælge udvidet gennemgang hvis 2 ud af 3 nedenstående grænser er overholdt 2 år i træk:

- 1) Balancesum på 44 mio. kr.
- 2) Nettoomsætning på 89 mio. kr.
- 3) Gennemsnitligt antal fuldtidsansatte på 50

Repræsentanten fra Jyske Bank forklarer dog at Jyske Bank typisk ser udvidet gennemgang som tilstrækkeligt hvis virksomheden har en omsætning og en balancesum på 10 mio. kr. eller derunder, samt kredit på maksimalt 2-4 mio. kr. Dog tilføjer han ligeledes at der typisk har været en privat kaution, som spiller ind i kapitalstyrken. Eller der kan være tale om en forholdsvis simpel virksomhed uden de store aktiver som skal testes. Ud fra udtalelsen fra repræsentanten tyder det på, at trods der nævnes beløbsgrænser på omsætning og balancen, forudsætter det dog alligevel yderligere sikkerhed.

Der er dog en klar grænse for hvornår revision er et decideret krav for at have et samarbejde med Jyske Bank, og denne grænse er på et engagement på 4-5 mio. kr. eller derover, ifølge Jyske Banks repræsentant.

”... og det er fordi vi vil have tryghed for at de omsætningsaktiver som vi faktisk finansierer, faktisk også er der.”

Jyske Bank har derfor en anden grænseværdi for hvornår de selv mener at revision er nødvendigt. Denne grænse er langt lavere end den lovgivningsmæssige lempelse for regnskabsklasse B selskaber, når det kommer til valget mellem revision og udvidet gennemgang.

Da Jyske Bank tilbage i sommeren 2019 meldte ud at deres erhvervskunder snart ville være påkrævet at have en revisor tilknyttet, en revisor som skal være godkendt af Jyske Bank. Repræsentanten forklarer at Jyske Bank ligeledes, i forbindelse med udmeldingen,

forbeholder sig retten til at have en holdning om revisionstypen, hvis kunden ønsker et samarbejde med Jyske Bank.

Udtalelsen fra repræsentanten indikerer at Jyske Bank mener at de som bank er en væsentlig interessent, og derfor har de ret til at have en holdning til den valgte erklæringstype.

Derudover kommer repræsentanten med et eksempel på den besparelse en kunde vil kunne opnå ved valg af revision frem for en anden erklæringstype. Eksemplet tager udgangspunkt i at Jyske Bank får sikkerhed i form af virksomhedspant, og at der i selskabet er omsætningsaktiver, debitorer og lager der tilskriver virksomhedspanten en værdi. Hvis Jyske Bank i dette tilfælde får fuld pant, og der er en kassekredit på 5 mio. kr., vil der sagtens kunne være en besparelse på 1 % eller 50.000 kr. om året.

DANSKE BANK

"Virksomhedspant optager vi for eksempel ikke til nogen værdi, hvis regnskabet ikke er revideret... og i forbindelse med prisfastsætningen vil der være en konsekvens hvis der ikke er revideret regnskabet"

Danske Banks repræsentant, Allan Silvermann, Deputy Head of Credit, forklarer ligeledes samme holdning vedrørende virksomhedspanten, hvortil der ikke tillægges nogen værdi, hvis regnskabet ikke revideres. Ligeledes påvirker det prisfastsætningen hvis regnskabet ikke er revideret. Denne påvirkning på prisen er ikke ukendt for erhvervskunden, forklarer Allan Silvermann. Det skyldes at erhvervsrådgiverne forklarer de besparelser virksomheden kan opnå, ved at vælge revision frem for en anden erklæringstype.

Danske Bank har et prisberegningssystem hvor erhvervsrådgiveren kan indsætte de forskellige sikkerheder, og deraf få en pris som kunden kan tilbydes. Systemet er opstillet således, at der tages udgangspunkt i en erhvervskunde med revideret regnskab, eftersom Allan Silvermann mener at det er nemmere for kunden at følge. Hvis der derimod ikke er tale om revision men for eksempel udvidet gennemgang, så kan de snakke om hvilke yderligere erklæringer der kan tilføjes, for at øge sikkerheden for Danske Bank.

Allan Silvermann forklarer ligeledes at det ikke er ofte, at de beder om yderligere erklæringer for bestemte regnskabsområder. Der er dog tilfælde, hvor de eksempelvis kan bede om en erklæring på varelageret, hvis der er tale om svage sager hvor der måske er tvivl om going concern eller kundens materiale og måden at styre selskabet på.

Der nævnes ikke nogen specifikke beløbsgrænser, som Jyske Banks repræsentant nævnte, jf. ovenfor, men der ses klart at der er forskel på den pris Danske Bank kan tilbyde erhvervskunden hvis de har en erklæring med høj grad af sikkerhed sammenlignet med de andre erklæringstyper. Den primære grund hertil er at banken selv kræver en vis sikkerhed når de yder kredit til kunden, og eftersom Danske Bank ikke tillægger virksomhedspant nogen værdi, hvis der ikke er tale om revision, så vil det resultere i en lavere sikkerhed for banken og som derfor betyder højere priser for kunden.

NORDEA

"... Det er ikke sådan at vi har en regel om at sige, hvis du skal låne 10 mio. kr. så skal du have en udvidet gennemgang, punktum... Den regel har vi simpelthen ikke."

Nordeas repræsentant, Flemming Jørgensen, Leder af Credit Rating Øst, forklarer ovenfor at Nordea ikke arbejder med en "facitliste", der lægger hver kunde i en bestemt bås alt efter deres beløbsmæssige størrelse eller engagement.

Flemming Jørgensen fortæller derefter at de forholder sig til kundens regnskabsmateriale og deres organisatoriske setup, heriblandt en økonomichef eller leder samt en bestyrelse. Der lægges derfor vægt på professionalismen, da det vurderes at være et tegn på sikkerhed i materialet.

Da Flemming Jørgensen bliver spurgt ind til hans holdning i forhold til revision kontra udvidet gennemgang, forklarer han som Jyske Bank og Danske Bank, at Nordea kun tillægger virksomhedspanten en værdi hvis der er foretaget revision. Hvis erhvervskundens væsentligste sikkerhed er virksomhedspanten, er det derfor en forudsætning at kunden vælger revision, for at kunne stille kredit til rådighed for kunden.

Den måde renten fastsættes til en erhvervskunde er på baggrund af en rating. Denne rating tager ikke direkte højde for erklæringstypen, hvilket er årsagen til at Flemming Jørgensen beretter at erklæringstypen som udgangspunkt ikke påvirker renten.

Det kan siges at erklæringstypen ikke har en direkte effekt på renteforskellen, men resultatet af de forskellige erklæringstyper resulterer dog i forskellige sikkerheder, dermed forskellige ratings og deraf påvirkes renten.

Som Flemming Jørgensen selv forklarer, så kan virksomhedspanten ikke tillægges nogen værdi uden revision, hvorfor der dermed er lavere sikkerhed for banken, og en lavere rating og højere rente. Modsat vil virksomhedspanten få tillagt en værdi ved revision med høj grad af sikkerhed, der derfor resulterer i en højere rating og lavere rente.

Nordea påkræver for nogle kunder at de skal have deres regnskab revideret med høj grad af sikkerhed, og hvis denne betingelse ikke overholdes, kan det resultere i et samarbejdsstop forklarer Flemming Jørgensen. Det skyldes, at der er tale om et tillidsbrud fra kundens side.

Generelt er Nordea meget fokuseret på at se den enkelte kunde som en kunde for sig selv, og de ønsker ikke at sætte dem i bås i form af et segment eller lignende. Jo mere en kunde har et professionelt organisatorisk setup, desto mere motiverer de kunden til at vælge revision fremfor andre erklæringstyper. Derudover har aktivers værdi ligeledes en rolle. Hvis aktiverne er meget volatile i værdien, så vil Nordea kræve en større sikkerhed.

Flemming Jørgensen fortæller herefter at fokuset består i at motivere kunden, fremfor at stille krav til erklæringstypen. Hvis de mener at revision er det optimale valg, vil de over en længere periode prøve at motivere kunden til at vælge revision.

Der er en række faktorer der spiller ind i vurderingen af om udvidet gennemgang er tilstrækkeligt ifølge Flemming Jørgensen:

- 1) Store lån
- 2) Volatile aktiver
- 3) Virksomhedspant

Det ses derfor, at der generelt er 2 faktorer der spiller ind i Nordeas vurdering af den optimale erklæringstype, nemlig størrelsen af engagementet med banken og den sikkerhed banken kan opnå hertil.

Større lån vil kræve større sikkerhed og virksomhedens aktiver spiller en stor rolle i hvorvidt revision er nødvendigt, alt efter hvor kompleks virksomheden er. Hvis virksomhedspant er afgørende for at kunden kan opnå den ønskede kredit, kan det resultere i et krav fra banken om revision med høj grad af sikkerhed. Den sikkerhed som banken får ved en revisionserklæring, kan dog variere. Flemming Jørgensen beretter at der ses forskelligt på en erklæring fra et stort og velkendt revisionshus, sammenlignet med *”revisoren på sidegaden”* som han selv betegner det. Dette er i retning af Jyske Banks udmelding om at revisoren skal

være godkendt af Jyske Bank. Nordea afviser dog ikke kunder med en revisionserklæring fra revisoren ”på sidegaden”. Der ses dog forskelligt og måske mere kritisk på den erklæring. Derfor kan den sikkerhed muligvis ikke sammenlignes med en erklæring fra eksempelvis PwC, Deloitte eller Ernst & Young.

LOLLANDS BANK

”Det er ikke der vi har vores fokus. ... Der vi har mere fokus på, er personen, altså hvem er det der sidder i stolen, og er det nogen der giver et troværdigt indtryk”

Sådan lyder svaret fra Kenn Jørgensen, kreditchef i Lollands Bank, da han bliver spurgt om erklæringstypen er relevant i forbindelse med godkendelse af en ny erhvervskunde.

Han forklarer hertil at de oftest, på en eller anden måde, har en forbindelse til alle erhvervskunder. Kunden er enten henvist fra en eksisterende kunde eller har muligvis tilknytning til lokalområdet. De har derfor et bedre kendskab til alle deres kunder, på det personlige plan.

Deres kundeportefølje består primært af mindre og simple kunder, hvilket er en af årsagerne til at erklæringstypen ikke er relevant i forbindelse med samarbejdet med banken.

På nuværende tidspunkt har fravalg af revision ingen påvirkning på kundernes mulighed for at optage et erhvervslån, uanset kundens kompleksitet. Dog tilføjer Kenn Jørgensen at han ikke kan afvise at det kommer i fremtiden.

Troværdighed er ligeledes noget der påvirker Lollands Banks forhold til erhvervskunderne. Kenn Jørgensen lægger vægt på at kunder, der gør hvad de fortæller banken, og omvendt fortæller banken om hvad de gør, dem kan de give længere snor, grundet den opbyggede troværdighed. Han tilføjer dog ligeledes at hvis der er et forhold som banken lægger afgørende vægt på, i deres vurdering af kunden, så kan erklæringstype være afgørende. Således at de som bank kan opnå den ønskede sikkerhed.

Prisfastsættelsen hos Lollands Bank foregår ikke via et prisberegningssystem. Derimod fastsættes prisen ud fra andre lignende kunders priser, den personlige relation til kunden, simpliciteten af kunden samt størrelsen af kunderne. Han tilføjer ligeledes at marginalerne i rentesatsen ikke er så afgørende hos Lollands Bank, når kundestørrelserne er så begrænsede som de er.

Lollands Bank arbejder ligeledes med en tilgang til at de ikke ønsker engagement over 10 % af deres kapitalgrundlag på 50 mio. kr. Dermed begrænser det størrelsen af kundeporteføljen og viser ligeledes, hvilken type kunder banken arbejder med.

Der er ingen tvivl om, at der ses en kontrast i Lollands Banks tilgang til erhvervskunder sammenlignet med Danske Bank, Jyske Bank og Nordea. Den personlige relation og tilliden til kunden vurderes at være mere afgørende, end hvorvidt regnskabet er revideret eller ej. Det kan have en betydning, hvilken erklæringstype kunden vælger, alt efter hvor kompleks kundens virksomhed er.

KONSEKVENSER FOR SELSKABER I FORHOLD TIL DE OFFENTLIGE MYNDIGHEDER

Erhvervsstyrelsen fik i 2018 undersøgt det fremadrettede behov for revisionspligten. Denne undersøgelse skulle være gennemført 3 år efter den seneste lempelse af revisionspligten fra tilbage i 2013. Men den blev forsinket med 2 år, og blev derfor først færdiggjort i 2018, i stedet for 2016 (Rigsrevisionen, 2019a).

I denne undersøgelse konkluderes der blandt andet at der er en signifikant forskel i antal fejl i regnskaber henholdsvis med og uden erklæring. I perioden 2012-2016 var der gennemsnitligt 1,84 fejl i regnskaber uden nogen erklæring, 0,86 fejl i regnskaber med fuld revision og 0,97 fejl i regnskaber med andre erklæringer (*tabel 7*) (Erhvervsstyrelsen, 2018b).

TABEL 7 - SAMMENLIGNING AF FEJLNIVEAU, 2012-2016, (ERHVERVSSTYRELSEN, 2018B) EGEN TILVIRKNING.

År	Fuld revision	Andre erklæringer	Ingen erklæring
2012	1,25	1,23	2,08
2013	0,92	0,95	1,92
2014	0,79	1,00	1,55
2015	0,81	0,80	1,84
2016	0,54	0,89	1,80
Total 2012-2016	0,86	0,97	1,84

Note: Tabellen viser middelværdier i antal fejl pr. regnskab.

Derudover ses der en signifikant forskel i antal fejl mellem regnskaber med fuld revision og andre erklæringer i 2014 og 2016.

Det skal dog bemærkes at disse analyser, udarbejdet af professor Thomas Riise, er fundet ved brug af ”skrivebordsgennemgang”. Der er derfor udelukkende tale om fejl som kan aflæses

direkte i årsrapporten, hvorfor fejl i alle 3 kategorier kan være højere hvis analyserne inkluderede adgang til de enkelte selskabers interne data.

Derfor kan fejl ikke bestå af væsentlige fejl i indregning og måling eller fejl som følge af regnskabsmanipulation og svindel, hvilket undersøgelsen ligeledes pointerer.

Næsten 5.000 regnskaber er gennemgået, hvorfor resultater af undersøgelsen vurderes at være valide og repræsentative for den samlede population i Danmark.

Hvorvidt fejlniveauerne ovenfor stemmer overens med de faktiske samlede fejl, kan ikke afgøres heraf, dog kan man ud fra ovenstående argumentere for, at der forekommer flere fejl hvis en revisor ikke er inde over regnskabet, på nogen måde.

KONSEKVENSER AF FEJL I REGNSKABET

Enhver kan begå en fejl, og det er også tilfældet for virksomheder når de aflægger årsregnskab. Årsregnskabslovens § 159 beskriver at Erhvervsstyrelsen stikprøvevist skal teste modtagne årsrapporter og undersøge om loven overtrædes.

Ligeledes fremgår der af momslovens § 74 at Told- og Skatteforvaltningen har ret til at foretage eftersyn af en virksomhed, hvis det skønnes nødvendigt. Det samme gør sig gældende i skattekontrollens § 54.

Derfor er der, uanset om du har en revisor tilknyttet eller ikke, en chance for at de offentlige myndigheder ønsker at kontrollere om de afgivne oplysninger er korrekte. Hvis der i undersøgelserne findes fejl, kan det straffes med bøde, hvis fejlen er forsætlig eller groft uagtsom.

Vi vil kort beskrive definitionerne forsætlig og grov uagtsomhed, og herefter vil vi opliste eksempler på hvilke love der foreskriver at virksomheder kan straffes med bøde. Slutteligt beskrives hvordan disse forhold påvirkes, hvis virksomheden har en revisor tilknyttet.

FORSÆT OG GROV UAGTSOMHED

Det er svært at blive dømt for forsæt, da det kræver at anklager kan bevise at man på gerningstidspunktet bevist tog det valg at begå fejlen. SKATs eksempel illustrerer fint hvornår der kan dømmes for forsætlig fejl. Hvis en revisor flere gange har oplyst en virksomhed om, at de ikke har angivet momstilsvær, vil man kunne argumentere for at virksomhed forsætligt har valgt ikke at angive det (SKAT, 2020).

Uagtsomhed findes i 2 størrelser: simpel og grov uagtsomhed. Grænsen mellem simpel og grov uagtsomhed er svær at definere, men kort fortalt, vil grov uagtsomhed være tættere på forsæt, og simpel uagtsomhed vil være tættere på hændelige begivenheder.

HVILKE LOVSAMLINGER FORESKRIVER POTENTIEL BØDESTRAF?

MOMSLOVEN

I momslovens § 81 fremgår det, at der straffes med bøde hvis der forsætligt eller groft uagtsomt foretages et af § 81, stk. 1's 7 punkter.

OPKRÆVNINGSLOVEN

Ligeledes fremgår det i opkrævningslovens § 17, stk. 1, at der ligeledes kan straffes med bøde hvis der forsætligt eller groft uagtsomt enten, jf. § 17, stk. 1, 1-2. pkt.:

- 1) overtrædes lovens §2, stk. 1, §9, stk. 1 eller 2, §11, stk. 1, 1. pkt. eller
- 2) hvis der afgives urigtige eller vildledende oplysninger.

I opkrævningslovens § 17, stk. 2 fremgår det desuden, at hvis der med forsæt begås en af ovenstående 2 overtrædelser, kan det straffes med bøde eller fængsel i op til 18 måneder.

ÅRSREGNSKABSLOVEN

Af årsregnskabslovens § 164, stk. 1 fremgår det at hvis ÅRL §§ 4-6, 8-16 og 18-134, § 137, stk. 2 og 3 overtrædes, vil det straffes med bøde.

§ 159, stk. 1 foreskriver at Erhvervsstyrelsen stikprøvevist kan udvælge og teste modtagne årsrapporter og kontrollere hvorvidt en række love overholdes, herunder bogføringsloven, revisorloven og selskabsloven.

Af § 161 ses der 3 handlinger Erhvervsstyrelsen kan foretage, for at sikre at §159, stk. 1 overholdes. De 3 handlinger jf. § 161, stk. 1 er:

- 1) yde vejledning
- 2) Påtale overtrædelse, og
- 3) Påbyde, at fejl skal rettes, og at overtrædelser skal bringes til ophør

Ledelsens i en virksomhed kan ligeledes pålægges tvangsbøder jf. ÅRL § 162, blandt andet hvis virksomheden ikke imødekommer Erhvervsstyrelsens anmodning om oplysninger, jf. ÅRL § 160, og hvis påbud jf. § 161, stk. 1, nr. 3 ikke efterkommes.

Ovenstående er blot eksempler på hvilke konsekvenser fejl i årsrapporten kan have. Det må forventes at jo flere fejl et regnskab har, desto større chance er der for, at virksomheden vil blive sanktioneret. Da der tidligere er vist at Erhvervsstyrelsens egen undersøgelse viser at der er flere fejl i regnskaber uden nogen revisorerklæring, må det antages at der dermed også er større chance for at blive sanktioneret, hvis ikke man får nogen form for revisorbistand.

HVILKE FEJL KAN REVISORER REDUCERE?

ASSISTANCE:

Revisorer kan yde assistance i opstilling af regnskabet, hvilket er den ”laveste” erklæringstype en revisor kan yde, forstået på den måde at revisor stiller lavest sikkerhed for regnskabet, nemlig ingen sikkerhed.

Dette skyldes at revisoren blot opstiller regnskabet i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dermed kan virksomheden sikre at de overholder årsregnskabslovens regler, og dermed kan man ikke vurdere at der er tale om en groft uagtsomme fejl, hvis der skulle findes fejl i regnskabet.

REVIEW:

Ved et review gennemgår revisoren regnskabet, med udgangspunkt i ledelsens oplysninger, analytiske handlinger og efterspørgsler hos ledelsen. Revisoren foretager udelukkende yderligere kontrol, hvis analyser og forespørgsler giver anledning til det, hvis revisoren mener at der er en væsentlig usikkerhed som følge af ovenstående handlinger.

Hertil vil man ligeledes sikre at man ikke kan dømmes for grov uagtsomhed ved fejl i forbindelse med årsregnskabsloven, eftersom revisoren vil foretage yderligere handlinger, såfremt de mener, at der er en åbenlys og væsentlig fejl heri. Det samme gør sig gældende for momsloven og opkrævningsloven, hvortil man ligeledes vil kunne argumentere for at man ikke har ageret groft uagtsomt, ved at have en revisor tilknyttet, der kan påse åbenlyse fejl.

UDVIDET GENNEMGANG OG REVISION:

Ud over at en virksomhed, ved anvendelse af en revisor som afgiver en udvidet gennemgang eller revisionserklæring, sikrer at de ikke kan dømmes for grov uagtsomhed ved fejl i årsregnskabsloven, sikrer de ligeledes, at der ikke er fejl i forbindelse med indberetning til SKAT. Eftersom revisor skal kontrollere indberetninger til SKAT. Dermed vil risikoen for fejl

i forbindelse med moms, skat og andre afgifter reduceres væsentligt. Hvis det sker, at der opstår fejl heri, da vil det ikke vurderes som groft uagtsomt.

KONSEKVENSER I FORHOLD TIL SELSKABETS TROVÆRDIGHED VED FRAVALG AF REVISION

Årsregnskabet bliver brugt af mange forskellige interessenter. Banker, investorer, ejere, medarbejdere, kunder, leverandører, andre virksomheder og offentlige myndigheder, blot eksempler på disse interessenter.

Hvis et regnskab ikke revideres, kan interessenterne ikke være sikre på at de tal der fremgår af regnskabet, er korrekte. Det kan få konsekvenser for virksomheden i forbindelse med interessenter.

I en rapport, udarbejdet af FSR i 2014, undersøgte de blandt andet hvor mange virksomheder der har afvist et tilbud grundet regnskab eller kreditinformationer, hvortil hver 5. virksomhed svarede ja (FSR - Danske Revisorer, 2014).

Derudover fremgår der af rapporten en medlemsundersøgelse fra Dansk Erhverv, hvor 537 medlemmer havde svaret på 3 spørgsmål. 62 % af virksomhederne mente at de ville få sværere ved at få kredit eller lån i banken, kreditinstitutter mv. hvis de fravalgte revision. 46 % mente det ville svække tilliden hos deres samarbejdspartnere, hvis de fravalgte revision.

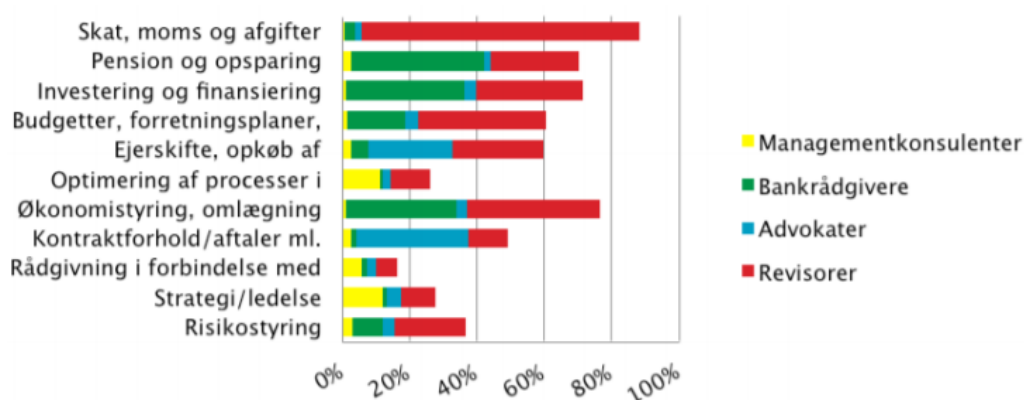
Dansk Erhvervs fagchef, Ulla Brandt, har kritiseret Erhvervsstyrelsens undersøgelse *"Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt"* og mener at undersøgelsen ikke fokuserer på fordelene ved revision. Hun kommenterer blandt andet følgende (Kongensgaard, 2018):

"Revisoren afgiver erklæringer, som har betydning for virksomhedens relationer til kunder, leverandører, bankforbindelser, skattemyndigheder og andre interessenter."

Derfor er det ikke kun enkelte virksomheder som er medlem af Dansk Erhverv, der mener at revision har betydning for interessenterne, men organisationen Dansk Erhverv har ligeledes samme holdning og mener at en revisor tilbyder mere end blot revision:

”Sidst, men ikke mindst, så handler revisorens arbejde ikke kun om at kontrollere det endelige regnskab, men løbende året igennem at fange eventuelle fejl. Jo tidligere fejl bliver fanget, desto nemmere er det at rette dem og foretage hensigtsmæssige dispositioner i tide”

Revisorens job er ikke altid kun at revidere et regnskab. Mange virksomheder anvender revisorer til mange andre problemstillinger i den daglige ledelse af deres forretning. I FSR's rapport fra 2014 ses 11 forskellige områder, hvor revisoren ofte er den mest populære konsulent. Kun på 3 områder er revisoren ikke den mest anvendte, nemlig med hensyn til pension og opsparing samt investering og finansiering (figur 8). Her er det bankrådgiveren der er det primære valg, og kontraktforhold/aftaler, hvor advokaten også er det primære valg (FSR - Danske Revisorer, 2014).

FIGUR 8 - HVEM SØGER DIN VIRKSOMHED RÅDGIVNING FRA PÅ FØLGENDE OMRÅDER?

Der er ingen tvivl om at en revisor kan hjælpe med mange forskellige problemstillinger, men hvis en virksomhed fravælger al form for bistand fra en revisor, er disse yderligere ydelser ikke relevante.

Allan Silvermann fra Danske Bank udtaler ligeledes følgende da han bliver spurgt ind til fordele ved revision med høj grad af sikkerhed i forhold til eksempelvis udvidet gennemgang:

”Ja der er som sagt på prisen, også er der også på, som jeg var inde på i starten, jeg synes der er noget troværdighed og der er noget mere tillid, når de sender noget revideret materiale”

Det kan dermed få en direkte konsekvens på virksomhedens troværdighed, hvis de fravælger revision. Behovet for revision er dog meget individuelt for hver virksomhed, og hvis

virksomheden ikke har væsentlige interesser at forholde sig til, vil revision muligvis ikke påvirke troværdigheden markant.

Dog ser det ud til, at virksomhedernes holdninger har ændret sig siden den første lempelse i 2006. FRR spurgte deres medlemmer, tilbage i 2007, hvorfor de ikke har fravalgt revision. Her svarede 28 % at de tog hensyn til deres interesser (Keser, 2010). Der ses ingen tendenser på at interessenternes ønsker om troværdighed er ændret, dog har flere fravalgt revision siden 2006.

5.2 EFFEKTEN PÅ SAMFUNDET

INTRODUKTION

Lempelse af revisionspligten er sket over 3 omgange i perioden 2006-2013, hvor kravene er blevet lempet yderligere for hver gang, jf. tidligere afsnit vedrørende udviklingen i revisionspligten.

Formålet med lempelserne har været at lempe kravene for de små og simple virksomheder, hvor man ikke mente at revision var nødvendigt. I lovforslagets fremlæggelse begrundede daværende Økonomi- og Erhvervsminister det med følgende:

”Som et led i at sikre gode rammevilkår for danske virksomheder ønsker regeringen en enkel, klar og effektiv erhvervslovgivning, der er så let som mulig for erhvervslivet at administrere og efterleve.

Administrative byrder beslaglægger ikke kun virksomhedernes tid og ressourcer, men kan i små virksomheder betyde, at virksomhedernes energi og virkelyst mindskes.” (Folketinget, 2005). For at sikre at lempelsen ikke førte til større skatteunddragelse, ville regeringen sikre at skattemyndighederne havde tilstrækkelige ressourcer til det ekstra arbejde for at sikre tryghed hertil.

Ved den seneste lempelse, hvor udvidet gennemgang blev indført, blev der ligeledes argumenteret for at de 37 internationale revisionsstandarder som skal efterleves ved revision med høj grad af sikkerhed, var unødigt fordyrende krav for små virksomheder (Erhvervs- og vækstministeriet, 2012). Desuden var begrundelsen for lempelse af revisionspligten for holdingselskaber, at mange små virksomheder havde holdingselskaber for at lette kommende generationsskifte, og at man dermed skulle ligestille dem med andre virksomheder.

I lovforslaget LSF 26 fra 10. oktober 2012 beskrev man en forventet besparelse ved anvendelse af udvidet gennemgang på minimum 25 % i forhold til revision med høj grad af sikkerhed, svarende til en besparelse på 236 mio. kr. Derudover forventede man en besparelse på 172 mio. kr. ved at tillade holdingselskaber at kunne fravælge revision. Dog skal det bemærkes at disse beregnede besparelser tog udgangspunkt i at alle virksomheder, der er var berørt af lempelserne i 2013, ville gøre brug af dem.

Skatteministeriet mente at lempelse af revisionspligten for holdingselskaber ville medføre dårligere regelfølgelse jf. skatteministeriets notat d. 28. juni 2012 samt rigsrevisionens beretning om lempelse af revisionspligten (Rigsrevisionen, 2019a) (Skatteministeriet, 2012). Derfor blev der i det fremlagte lovforslag indsat en evalueringsbestemmelse, der beskrev at erhvervs- og vækstministeren skulle evaluere lempelserne senest 3 år efter ikrafttrædelsen d. 1. januar 2013.

Denne evaluering er udarbejdet, dog 5 år efter ikrafttrædelsen, nemlig i 2018: Erhvervsstyrelsens *"Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt"*.

Der ses derfor ud fra ovenstående, at målene med lempelserne har været at lette de administrative og økonomiske byrder for små virksomheder. Da man mente, at revisionskravene var for store, og lempelserne ville medføre vækst i erhvervslivet og dermed skabe nye arbejdspladser.

Der var forventet besparelser for virksomheder, der gjorde brug af disse lempelser, uden at der ville være nogle konsekvenser for samfundet. Ovenstående evaluering udarbejdet af Erhvervsstyrelsen i 2018 for at påse hvorvidt ovenstående forventninger er opnået.

Vores analyse af konsekvenserne for samfundet vil primært tage udgangspunkt i denne analyse, rigsrevisionens beretning om lempelsen af revisionspligten samt Copenhagen Economics' rapport vedrørende lempelsernes effekt på skattegabet.

FEJL I ÅRSREGNSKABET

Som beskrevet tidligere i afsnittet *"Konsekvenser for selskaber i forhold til de offentlige myndigheder"* ses der en signifikant forskel i fejlniveaet mellem regnskaber med fuld revision, i forhold til regnskaber uden erklæring. I perioden 2012-2016 var der i gennemsnit 0,86 fejl i regnskaber med fuld revision og 1,84 fejl i regnskaber uden erklæring. Ligeledes var der en signifikant forskel i fejlniveau mellem fuld revision og andre erklæringer i 2 af de

5 år. Disse er udelukkende fejl, der kan aflæses eksplicit i årsrapporten, og derfor er der sandsynlighed for flere fejl, som ikke kan aflæses via ”skrivebords gennemgangen”.

De selskaber der fravælger alle erklæringstyper, kan dog fortsat få hjælp fra en godkendt revisor eller anden revisor til selvangivelsens udfyldelse. I rapportens tabel 3.1.8 ses en signifikant forskel i fejlniveauet mellem de selskaber der får rådgivning og de selskaber der ikke gør. I gennemsnit var fejlniveauet med rådgivning 1,61 og uden rådgivning 2,06.

SKATTEGAB

Tidligere har vi beskrevet udviklingen i valg af erklæringstype. Hertil ses en udvikling væk fra et revideret regnskab, hvor 98 % fik deres regnskab revideret i 2008, 86 % i 2012 og kun 44 % 2018, hvoraf 33 % fik en revisionserklæring og 11 % fik en udvidet gennemgangs erklæring.

Når en virksomhed ikke vælger at få regnskabet revideret, enten med revision eller udvidet gennemgang, kontrollerer revisoren ikke indberetninger til SKAT.

Copenhagen Economics udarbejdede i 2018 en rapport der analyserede effekten af lempelsen af revisionspligten på det samlede skattegab (Copenhagen Economics, 2018). Rapporten tager dog udelukkende udgangspunkt i lempelserne i 2006 og 2011, hvorfor effekten af lempelserne i 2013 ikke indgår i rapporten.

For indkomståret 2014 opgjorde SKAT et skattegab på 14,1 milliarder kroner, fordelt på selskaber og selvstændige erhvervsdrivende. Fordelingen af skattegabet på virksomheders størrelse, målt på antal ansatte, er især bemærkelsesværdig (tabel 8).

TABEL 8 - FORDELING AF VIRKSOMHEDERNES SKATTEGAB I 2014, (COPENHAGEN ECONOMICS, 2018) EGEN TILVIRKNING.

ANTAL ANSATTE	SKATTEGAB (MIO. KR.)	ANDEL AF TOTALE SKATTEGAB	ANDEL AF SAMLET OMSÆTNING I 2014
0	6.484	60%	7%
1-12	3.707	34%	18%
13-250	698	6%	75%
I alt	10.889	100%	100%

Skattegab, som ses ovenfor, er udelukkende vedrørende selskabsskat og dermed indgår moms- og afgift ikke i grafen. Den største andel af skattegab, nemlig 60 %, findes i rækken for 0 ansatte. 34 % af skattegab vedrører rækken med 1-12 ansatte og kun 6 % vedrører virksomheder med 13-250 ansatte.

Det skal dog ligeledes bemærkes at denne tabel ikke skelner mellem selskaber og selvstændige erhvervsdrivende. Derfor er det ikke muligt at skelne mellem virksomheder omfattet af regnskabsklasse A, som ikke har revisionspligt, og virksomheder omfattet af regnskabsklasse B og dermed har revisionspligt og som kan gøre brug af lempelserne hertil.

Skatterestancen for danske virksomheder er steget i perioden 2014-2018, viser rapporten. Der er tale om en stigning fra 17 mia. kr. til 28 mia. kr.

I rapportens figur 6 er det årlige estimerede skattegab, som følge af lempelserne i 2006 og 2011, beregnet til 1,5 mia. kr. Denne estimering er desuden konservativ, eftersom beregningen udelukkende tog udgangspunkt i aktive selskaber. I 2016 var der omtrent 250.000 selskaber, hvoraf udelukkende 130.000 var aktive selskaber. At de andre selskaber ikke er aktive, betyder ikke at der ikke skal foretages nogen skattebetalinger, hvorfor det estimerede skattegab kan være højere.

HVEM GØR BRUG AF LEMPELSERNE?

Erhvervsstyrelsens rapport analyserer forskellige parametre for at undersøge hvorvidt der ses tendenser i fravalg af revision. Nedenfor vil vi kort analysere de parametre vi mener er væsentlige.

SELSKABETS ALDER

Tabel 9 i viser valg af revisorydelse, baseret på selskabets alder for 2017. I populationen indgår A/S, ApS og IvS selskaber (Erhvervsstyrelsen, 2018b).

TABEL 9 - ANVENDELSE AF REVISORYDELSE FORDELT PÅ SELSKABSALDER (PCT.) REGNSKABS ÅR 2017. (ERHVERVSTYRELSEN, 2018B) EGEN TILVIRKNING.

Alder (år)	Revision	Udvidet gennemgang	Review	Assistance	Ingen
0-1	23	6	1	42	28
2	22	7	2	42	27
3	25	8	2	40	25
4+	40	15	2	31	12

Et nystartet selskab har størst tendens til at vælge assistance eller ingen revisorbistand. Jo ældre selskabet bliver, desto større tendens ses der til at få regnskabet revideret med enten revision eller udvidet gennemgang.

Selskaber der første gang aflægger årsregnskab, favoriserer dermed de billigste revisorydelser, hvilket vi vurderer rimeligt. Det gør vi eftersom en nystartet virksomhed antages for at være i tvivl om hvilken ydelse der bedst passer til deres behov og deres interesser, og de antages desuden at minimere omkostninger mest muligt i opstartsfasen.

SELSKABSFORM

Selskabsformen har ligeledes betydning for valg af erklæringstype. I tabel 10 ses fordelingen af erklæringer, fordelt på selskabsform, samt udviklingen heraf fra 2012-2016.

TABEL 10 - ANVENDELSE AF REVISORYDELSER FORDELT PÅ SELSKABSFORMER (PCT.), REGNSKABSÅR 2012 OG 2017 - (ERHVERVSSTYRELSEN, 2018B) EGEN TILVIRKNING.

REVISORYDELSE	A/S		ApS		IVS	
	2012	2016	2012	2016	2014*	2016
Revision	95	71	84	36	9	4
Udvidet gennemgang	0	14	0	13	1	1
Review	1	1	2	2	2	1
Assistance	1	10	4	33	30	38
Ingen	3	4	11	15	57	57
Total	100	100	100	100	100	100

Der ses en klar tendens til at fravælge al revisorbistand, hvis selskabet er et iværksætterselskab, både i 2014 (*eftersom IvS'er først blev indført i 2014) og 2016. Udviklingen for iværksætterselskaber hænger sammen med selskabets alder og selskabsformen i sig selv. Det er den selskabsform der har det laveste kapitalkrav, og dermed det nemmeste at oprette. Derudover er selskabsformen så ny at de fleste selskaber i denne kategori har haft en meget kort levetid. Iværksætterselskaber favoriserer assistance eller helt at fravælge bistand fra revisor. Dermed vurderes det at forklare årsagen til at disse 2 valg ligeledes er de primære valg for selskaber med en levetid på op til 3 år, jf. tabel 2.6.4.

En bemærkelsesværdig ændring ses i revision hos anpartsselskaber, hvor andelen er gået fra 84 % i 2012 til kun 36 % i 2016. Størstedelen har valgt assistance og en stor del har ligeledes valgt udvidet gennemgang.

Aktieselskaber foretrækker generelt revision, på trods af et fald fra 2012 til 2016. Udvidet gennemgang er det primære valg, bortset fra revision.

SKATTESTYRELSENS BEKÆMPELSE AF SKATTEGAB

Rigsrevisionens beretning af lempelsen af revisionspligten er udarbejdet efter statsrevisorernes har anmodet en undersøgelse af Erhvervsministeriets og Skatteministeriets indsats i hindring af utilsigtede konsekvenser af lempelsen i 2012 (Rigsrevisionen, 2019a).

Som tidligere nævnt fremgik der af lovforslaget til lempelsen i 2012, at Skattestyrelsen skulle øge indsatsen overfor de virksomheder som var omfattet af de seneste lempelser. Samtidig blev Folketinget oplyst om at lovforslaget ikke ville medføre negative økonomiske eller administrative konsekvenser, og at Skattestyrelsens øgede indsats skulle finansieres ved omprioritering inden for de eksisterende rammer, hvilket fremgår af punkt 9 i bemærkningerne til lovforslaget (Erhvervs- og vækstministeriet, 2012).

SKATTESTYRELSENS KONTROLLER

SKAT har anvendt en strategi i deres kontrolproces, der går ud på at opdele virksomheder i en række segmenter, og heraf vurdere den skattemæssige risiko årligt. Typer af fejl og fordelingen af dem bliver vurderet og derfra tilrettelægges kontrolprojekter.

Rigsrevisionens beretning viser at SKAT ikke har haft et dedikeret kontrolprojekt rettet mod virksomheder der har fravalgt revision (Rigsrevisionen, 2019a).

I kontroller med negativ moms, har SKAT dog anvendt muligheden for at udvælge virksomheder på baggrund af fravalgt revision, dog er dette det eneste tilfælde hvor revisionsydelsen vurderes. SKAT har derfor ikke udført andre kontroller, specifikt på baggrund af fravalg af revision.

Det betyder dog ikke at SKAT på ingen måde kontrollerer virksomheder der har fravalgt revision. Nedenfor ses Tabel 11 i rigsrevisionens beretning vedrørende fordelingen af gennemførte kontroller for regnskabsklasse B virksomheder:

TABEL 11 - GENNEMFØRTE KONTROLLER FOR VIRKSOMHEDER I REGNSKABSKLASSE B - (RIGSREVISIONEN, 2019A) - EGEN TILVIRKNING.

	Indkomstår 2014	Indkomstår 2015	Indkomstår 2016	Indkomst 2017	år
Urevideret årsregnskab	26%	29%	31%	31%	
Revideret årsregnskab	58%	54%	50%	49%	
Årsregnskab ej fundet	16%	17%	19%	20%	
Antal kontroller i alt	12.736	9.547	6.168	1.695	
Antal virksomheder i alt (population)	207.547	218.840	233.442	255.267	
Antal virksomheder i alt der har fravalgt revision	74.972	92.328	113.007	138.014	
Andel af virksomheder, der har fravalgt revision, ud af den samlede population af virksomheder.	36%	42%	48%	54%	

Nederst i tabellen ses andelen af virksomheder der har fravalgt revision. Denne er steget mellem 2014-2017 fra 36 % til 54 %. På trods af en stigning i den del af populationen, har SKAT øget andelen af kontroller med ikke-reviderede regnskaber fra 26 % i 2014 til 31 % i 2017.

Årsagen til at antallet af kontroller er så højt i 2014 og dernæst faldende skyldes at kontroller er bagudrettede og kan tage flere år at gennemføre, hvorfor der fortsat på tidspunktet for udarbejdelsen af beretningen, kunne være igangværende kontroller for 2015-2017.

Rigsrevisionen konkluderer dog fortsat at SKAT ikke løbende har kunne forholde sig til om yderligere kontroller med ikke-reviderede regnskaber var nødvendigt, eftersom de ikke har haft et overblik over kontrolvirksomheders valg af revision.

ERHVERVSSTYRELSENS KONTROL AF REGELOVERHOLDELSE

Årsregnskabslovens § 135 oplister betingelserne for at kunne fravælge revision. En virksomhed i regnskabsklasse B kan fravælge revision og vælge udvidet gennemgang i stedet. En virksomhed der falder under 2 af de 3 beløbsgrænser 2 år i træk, kan fravælge al revisor bistand eller vælge en af de 3 andre erklæringstyper.

§ 135, stk. 2-7 oplister desuden de andre betingelser for fravalg af revision.

§ 10 a beskriver ligeledes at fravalg af revision det kommende regnskabsår skal oplyses i ledelsespåtegningen eller ledelsesberetningen.

Selskabslovens § 27 beskriver ligeledes at fravalg af revision skal oplyses, dog i stiftelsesdokumentet ved stiftelse af et nyt selskab.

Alle disse betingelser skal overholdes for at en virksomhed har ret til at fravælge revision.

ERHVERVSSTYRELSENS INDSATSER

Rigsrevisionens beretning viser at Erhvervsstyrelsen ikke har haft nogen specifik indsats rettet mod virksomheder der har fravalgt revision. Deres udvælgelsesstrategi er fokuseret på væsentligheden af fejlen eller overtrædelsen. Et eksempel er kontrol af ulovlige aktionærlån, hvor kontroller udvælges på baggrund af størrelsen af aktionærlånet, noteret i regnskabet.

Erhvervsstyrelsen understreger dog selv at det er nemmere for virksomheder at skjule ulovlige aktionærlån, hvis regnskabet ikke er revideret, hvilket Rigsrevisionens beretning beskriver under pkt. 31.

På trods af ovenstående er fravalg af revision ikke en risikofaktor i styrelsens udvælgelsesproces, selvom det er et krav for virksomheder at oplyse om revision er fravalgt, i forbindelse med indberetningen.

Erhvervsstyrelsen har derfor mulighed for at foretage kontroller på baggrund af fravalg af revision, men det er ikke tilfældet endnu.

Omfanget af kontrol med virksomheder der har fravalgt revision kan dog ikke opgøres, ifølge Erhvervsstyrelsen. Det skyldes at de ikke i forbindelse med kontroller foretager registrering af om regnskabet er revideret eller ej.

I lovforslaget L 26 af 2012-13 fremgår der at Erhvervsstyrelsen ville fortsætte med de årlige evalueringer af erfaringerne med lempelserne, som havde været foretaget siden første lempelse i 2006. Rigsrevisionens undersøgelse viser dog at der ikke er foretaget evalueringer siden regnskabsårene 2010 og 2011. Dermed er erfaringer med de seneste lempelser, herunder udvidet gennemgang og fritagelse for holdingselskaber, ikke evalueret.

KONTROL AF § 135, STK. 1-7 BETINGELSER

Betingelser for fravalg af revision skal være overholdt, for at en virksomhed har ret til at fravælge revision. Erhvervsstyrelsen har til opgave at kontrollere at disse betingelser er opfyldt.

Kontrollen af betingelserne er på nuværende tidspunkt ikke automatiserede. Konsekvensen er derfor at alle betingelser ikke kontrolleres ved indberetning. Udelukkende ÅRL § 135, stk. 2, hvorvidt der er tale om en erhvervsdrivende fond, kontrolleres automatisk. Øvrige betingelser kontrolleres kun ved fuld kontrol af årsregnskabet (Rigsrevisionen, 2019a). I perioden 2013-2018 er 153 fulde kontroller foretaget af Erhvervsstyrelsen.

BETINGELSER DER IKKE KAN KONTROLLERES

For at en virksomhed kan fravælge revision, må de ikke overskride 2 af de 3 § 135, stk. 1 beløbsgrænser, 2 år i træk.

Disse beløbsgrænser kan Erhvervsstyrelsen dog ikke kontrollere, eftersom de ikke har et registerdata der giver alle de nødvendige oplysninger hertil (Rigsrevisionen, 2019a).

Det er udelukkende balancesummen de har kunne kontrollere helt tilbage i 2013. Antal ansatte blev først et krav at indberette i 2016, og derfor har Erhvervsstyrelsen ikke haft de nødvendige informationer til at kontrollere tidligere end 2016.

Nettoomsætning er fortsat ikke et krav at oplyse i årsregnskabet, og derfor er det ikke altid muligt for Erhvervsstyrelsen at kontrollere om denne betingelse er overholdt. Dog forklarer Erhvervsstyrelsen til Rigsrevisionen at de i praksis bruger bruttofortjenesten til at få en indikation af nettoomsætningsniveauet, og hvorvidt den er tæt på beløbsgrænsen (Rigsrevisionen, 2019a).

ÅRL § 135, stk. 6 beskriver at undtagelsen i § 135, stk. 1, 3.pkt. ikke kan anvendes hvis en virksomhed, eller andre virksomheder som virksomheden har bestemmende indflydelse over, accepterer et bødeforlæg eller som dømmes i en straffesag for overtrædelse af selskabslovgivningen, regnskabslovgivningen eller skatte- og afgiftslovgivningen.

Kontrol af ovenstående betingelse kræver at Erhvervsstyrelsen har oplysninger om alle straffesager indenfor ovenstående lovgivninger. Det er dog ikke tilfældet i forhold til sager vedrørende skatte- og afgiftslovgivningen. Oplysninger findes hos SKAT og der indtil nu ingen aftale om udveksling af disse oplysninger mellem de 2 ministerier. Derfor har Erhvervsstyrelsen ikke modtaget oplysninger vedrørende bødeforlæg eller domme fra SKAT siden 2013.

Erhvervsstyrelsen har ligeledes mulighed for at pålægge revisionspligt ved ulovlige kapitalejerlån, hvortil der siden 2015 i alt har været 292 påbud. Opfølgning på at påbuddet overholdes kontrolleres dog udelukkende delvist manuelt, og derfor kan Erhvervsstyrelsen ikke sikre at de overholdes. Dog arbejder styrelsen på en automatiseret løsning der afviser indberetninger ved ikke-reviderede regnskaber som er pålagt revisionspligt (Rigsrevisionen, 2019a).

5.3 DELKONKLUSION

Nedenfor vil kapitel 5 konkluderes, hvor hovedpointer i kapitlet vil blive sammenfattet.

EFFEKTEN AF FRAVALG AF REVISION FOR VIRKSOMHEDER

En virksomhed der fravælger revision, får en direkte besparelse i revisionshonoraret. Der er både billigere løsninger samt mulighed for helt at fravælge revisorbistand. Besparelsen ved valg af udvidet gennemgang er gennemsnitligt på 10 %, hvorimod forventningen var 25 %. Dog har lempelserne af revisionspligten fra 2006 til 2017 ført til en direkte besparelse på 1,6 mia. kr. for det danske erhvervsliv.

Denne besparelse er dog på bekostning af en række konsekvenser som medfølger, hvis en virksomhed fravælger den fulde revision til fordel for andre erklæringstyper, eller fravælger revision helt.

I vores interviews med Danske Bank, Jyske Bank, Nordea og Lollands Bank har vi observeret en række fælles holdninger. Samtid har vi også iagttaget et par modstridende holdninger, hvilket kan forventes blandt konkurrerende virksomheder.

For det første tillægger Nordea, Danske Bank og Jyske Bank ikke virksomhedspant nogen værdi, hvis regnskabet ikke er revideret med høj grad af sikkerhed. Dette er forståeligt da lageret blandt andet ikke testes, der sendes ikke saldomeddelelser ud til debitorerne og bogføringens fuldstændighed og korrekthed bliver ikke testet. Bankerne kan derfor ikke være sikre på at varelageret faktisk er tilstede, at der faktisk er debitorer der skylder kunden penge eller de posteringer der er bogført faktisk er korrekte.

Alle 4 banker har forskellige kriterier og faktorer de vurderer ud fra i forbindelse med vurdering af hvilken erklæringstype de selv mener kunden burde have.

Jyske Bank har decidede beløbsgrænser for hvornår revision med høj grad af sikkerhed er et krav. Hvis balancen og nettoomsætningen er over 10 mio. kr. og der udstedes kredit på over 4-5 mio. kr., vil revision være et krav. Mange virksomheder overskrider dog ikke denne grænse, og derfor er det ikke alle virksomheder der påkræves at få regnskabet revideret, hvis behovet ikke er der.

Danske Bank bruger et prisberegningssystem til at fastsætte kundens priser, og systemet tager udgangspunkt i revision med høj grad af sikkerhed. Hvis der vælges en anden erklæringstype, vil det påvirke kundens priser og hvad der kan tilbydes. Erklæringstypen er dog ikke afgørende for kunderne i Danske Bank, men det har en betydning på flere områder, herunder pris.

De faktorer der primært tages i betragtning hos Nordea, er størrelsen på lån, aktivtyper (volatile kontra ikke-volatile aktiver) og virksomhedspant. Jo større lån der ydes, desto større sikkerhed kræver Nordea, og på samme måde kræver de større sikkerhed ved mere volatile aktiver. En af disse sikkerhedsformer er blandt andet virksomhedspanten, som betinger et revideret regnskab med høj grad af sikkerhed, jf. ovenfor.

Lollands Bank er mere fokuseret på relationen til personen bag virksomheden samt den tillid der er opbygget gennem et længerevarende samarbejde. Erklæringstypen er ikke nær så afgørende, sammenlignet med de 3 andre banker, men kan dog have betydning, hvis der er tale om en kompleks kunde.

Det overordnede billede vi har opnået af konsekvenserne af fravalg af revision, er at den største konsekvens er påvirkning af prisen for kunden, og i værste tilfælde hele samarbejdet med banken. Prisen påvirkes af den risiko som banken må tage, når størrelsen af engagementet og sikkerheden tages i betragtning.

Samarbejdet kan ophøre hvis banken har forklaret kunden at de kræver en bestemt type erklæring, og kunden ikke overholder det krav.

Erhvervsstyrelsens undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt viser blandt andet at regnskab uden nogen form for revisorbistand resulterer i signifikant flere fejl, sammenlignet med fuld revision.

Enhver virksomhed kan begå fejl og lave fejl i deres regnskab. Hvis de vurderes at være forsættelige eller groft uagtsomme, kan virksomhederne og/eller ledelsen straffes med bøde. Ved at have en revisor tilknyttet vil risikoen for disse fejl reduceres, og jo længere op i erklæringskæden man går, desto flere handlinger laver revisoren. Ved et revideret regnskab gennemgår revisoren blandt andet virksomhedens indberetninger til SKAT. Dermed kontrolleres utilsigtede fejl herigennem.

Revisortilknytning har ligeledes en effekt på interessenternes syn på virksomheden og dens troværdighed. Dette bekræftes af vores interviews samt artikler hvor fagpersoner viser samme holdning. En revisor er med til at reducere informationsasymmetrien mellem virksomheden og interessenter, og deraf vil regnskabet og virksomhedens troværdighed øges, eftersom en uafhængig tredjepart har gennemgået oplysninger og bekræftet at de er korrekte. Dertil kan det have yderligere fordele at have en revisor som samarbejdspartner, da revisorer er benyttet til andre fagområder end blot revision af regnskaber.

EFFEKTEN AF FRAVALG AF REVISION FOR SAMFUNDET

Der er både fordele og ulemper ved at fravælge revision for den enkelte virksomhed, hvilket vi har beskrevet i det tidligere afsnit. Dog har lempelserne i revisionspligten også haft effekt på det danske samfund, herunder de offentlige myndigheder.

Da lempelserne blev fremsat som lovforslag, var motivationen for indførslen af lempelserne, at arbejdsbyrden og den administrative byrde skulle lempes. Revision var ikke nødvendigt for de små, mest simple virksomheder, og derfor mente de at disse virksomheder burde have muligheden for at fravælge revision.

Der forventedes ikke at medføre konsekvenser i forbindelse med skatte- og andre afgiftsbetalinger, dog en forøgelse i de offentlige myndigheders kontrol samt flere arbejdspladser grundet bedre forhold i erhvervslivet.

Desuden bestod opfølgning på lempelserne af årlige evalueringer fra Erhvervsstyrelsens side og at SKAT har skulle øge deres indsatser mod dette område.

Copenhagen Economics udarbejdede en rapport i 2018, der omhandlede effekten af lempelserne på skattegabet. Rapporten behandler dog udelukkende de 2 første lempelser, i 2006 og 2011. Hertil ses et skattegab som resultat af de 2 lempelser på 14,1 mia. kr. Dertil har de beregnet det årlige skattegab til 1,5 mia. kr.

Erhvervsstyrelsens opgave på området er blandt andet at kontrollere at virksomheder, der fravælger revision, faktisk overholder de betingelser der gør sig gældende for at fravælge revision. Rigsrevisionens beretning om lempelsen i 2013 viser at Erhvervsstyrelsen ikke har haft speciel kontrol af virksomheder, der har fravalgt revision. Udvælgelse er sket på baggrund af risiko, og fravalget af revision er ikke en faktor hertil. Ved kontroller er der ikke registreret om der er tale om revideret regnskab eller ikke, hvorfor Erhvervsstyrelsen ikke har mulighed for at skabe et overblik på området. De årlige evalueringer som havde været udarbejdet siden 2006 stoppede efter 2011, på trods af at de burde have fortsat efter den seneste lempelse i 2013.

Erhvervsstyrelsen har ligeledes ikke haft mulighed for at kontrollere at betingelser for fravalg af revision er overholdt, da alt relevant data aldrig har været til rådighed.

Skattestyrelsen har ligeledes ikke haft nogle kontrolprojekter rettet direkte mod virksomheder, der har fravalgt revision. Dertil har SKAT ikke kunne dokumentere en øget indsats mod virksomheder der har fravalgt revision, da SKAT ikke løbende og systematisk har opgjort om kontroller har været vedrørende reviderede eller ikke-reviderede virksomheder. De har derfor ikke løbende kunne forholde sig til om yderligere behov for kontroller har været nødvendige.

Derfor ses en manglende indsats fra de offentlige myndigheder på området, på trods af lovede handlinger i lovforslaget. Lempelserne i revisionspligten har derfor haft sine fordele og ulemper. Gevinster ses dog udelukkende fra virksomhedernes side, i besparelser på revisionsydelse. Dette har dog haft konsekvenser for virksomheder samt det danske samfund, hvortil den manglende indsats fra de offentlige myndigheder kan have været skyld i større konsekvenser, som kunne være nedsat ved øget indsats.

KAPITEL 6

6. TILFREDSHED MED LEMPelserNE I REVISIONSPLIGTEN

6.1 DE VÆSENTLIGSTE REGNSKABSBRUGERE

INTRODUKTION

Tilfredsheden med lempelserne i revisionspligten vil basere sig på de væsentligste regnskabsbrugeres holdning hertil. For at fastlægge de væsentligste regnskabsbrugere, vil en analyse udføres for at fastlægge hvilke aktører på markedet, der tillægger regnskabet betydning. Det forudsættes, at myndighederne anses for at være en væsentlig regnskabsbruger.

I 2014 udarbejdede DAMVAD en analyse på vegne af Erhvervsstyrelsen med *titlen "Brugen af årsrapporter for mindre virksomheder"* (DAMVAD, 2014).

Denne analyse anvendes til at analysere brugere og behov i Erhvervsstyrelsens *"Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt"*, og vil derfor anvendes som udgangspunktet til vores analyse, sammenholdt med yderligere indsamlet data.

Analysen anvender data indsamlet via spørgeskemaundersøgelser hos i alt 806 respondenter samt interviews med 15 personer. Hertil ses de 5 vigtigste brugergrupper, bestående af i alt 10 underkategorier:

- Analytikere
- Kreditinstitutioner
- Samarbejdspartnere
- Myndigheder
- Investorer

Analysen har ligeledes afgrænset fra interne brugere, hvorfor der udelukkende fokuseres på eksterne regnskabsbrugere. Vi vurderer ligeledes at disse 5 ovenstående grupper er de vigtigste interessenter for de mindre virksomheder.

Analysen afgrænser sig til 3 virksomhedsstørrelser:

Mikrovirksomheder – >5 mio. kr. omsætning og under 10 ansatte

Små virksomheder – 5-70 mio. kr. omsætning og mellem 10-50 ansatte

Mellemstore virksomheder – 70-290 mio. kr. omsætning og mellem 50-250 ansatte

Eftersom vores afhandling omhandler virksomheder der kan fravælge revision, vil vi ikke anvende analysens del, hvor mellemstore virksomheder analyseres, da det ikke vurderes relevant i vores opgave.

GENEREL ANALYSE AF REGNSKABSBRUGERES ANVENDELSE AF ÅRSRAPPORTEN

I analysens tabel 12 ses hvilken type virksomhed interessenterne arbejder med, når årsrapporterne anvendes.

TABEL 12 - BRUGEN AF ÅRSRAPPORTER FORDELT PÅ STØRRELSEN AF DE VIRKSOMHEDER, BRUGERGRUPPERNE TYPISK KIGGER PÅ, NÅR DE ARBEJDER MED ÅRSRAPPORTER, (DAMVAD, 2014) EGEN TILVIRKNING.

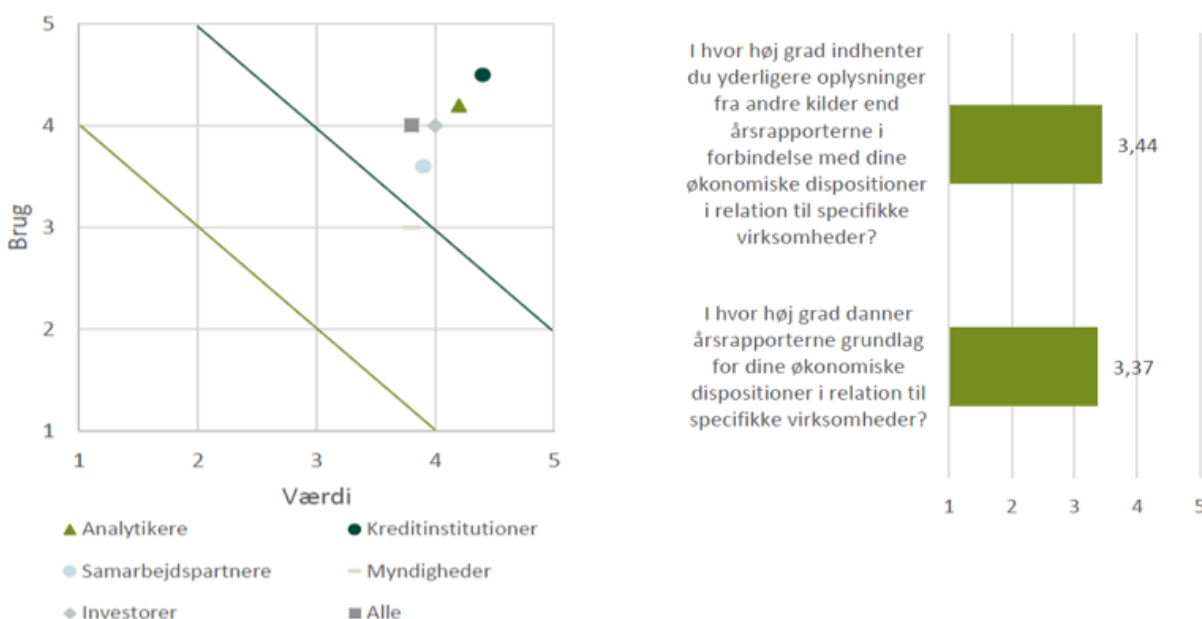
Brugere	Virksomheder		
	Mikro	Små	Mellemstore
Analytikere	14,9%	34,0%	51,1%
Kreditinstitutioner	36,5%	44,7%	18,8%
Samarbejdspartnere	26,3%	53,8%	19,9%
Myndigheder	23,1%	38,5%	38,5%
Investorer	26,7%	41,7%	31,6%

Hertil ses en overvægt i anvendelse af årsrapporter for de små virksomheder for de fleste regnskabsbrugere. Tabel 13 nedenfor viser hvor mange årsrapporter de arbejder med i løbet af et år. Her ses at størstedelen primært arbejder med færre end 10 årsrapporter, men bemærkelsesværdigt er at næsten 1/3 af respondenterne i brugergruppen og kreditinstitutioner behandler over 100 om året.

TABEL 13 - ANTALLET AF ÅRSRAPPORTER DE FORSKELLIGE BRUGERGRUPPER TYPISK ARBEJDER MED I LØBET AF ET ÅR - (DAMVAD, 2014) EGEN TILVIRKNING.

Brugere	Antal årsrapporter årligt			
	< 10	11 - 50	51 - 100	> 100
Analytikere	45,3%	26,4%	15,1%	13,2%
Kreditinstitutioner	19,1%	31,5%	20,2%	29,2%
Samarbejdspartnere	52,2%	35,6%	8,4%	3,8%
Myndigheder	81,0%	16,7%	2,4%	0,0%
Investorer	45,0%	38,4%	10,0%	6,6%

Dette kan hænge sammen med at netop kredit-institutioner er den gruppe der tillægger årsrapporten størst værdi som informationskilde, jf. figur 9 (venstre).

FIGUR 9 - BRUGERNES VURDERING AF DERES BRUG OG VÆRDIEN AF ÅRSRAPPORTER SOM INFORMATIONSKILDE (VENSTRE). ÅRSRAPPORTER SOM GRUNDLAG FOR ØKONOMISKE DISPOSITIONER (HØJRE)

Hvorvidt årsrapporter anvendes som grundlag for brugernes økonomiske dispositioner er ligeledes undersøgt. I figur 8 til højre ses, på en skala fra 1-5, at regnskabsbrugerne i høj grad anvender årsrapporten som grundlag for økonomiske dispositioner. Dog ses der ligeledes at der oftest indhentes yderligere information fra andre kilder. Årsrapporten er derfor ikke det eneste værktøj som regnskabsbrugere anvender.

Samme holdning har vi, efter vores interviews med bankerne, hvor Flemming Jørgensen fra Nordea forklarer at de hos Nordea forholder sig til det regnskabsmateriale som kunden kommer med. Samt kundens organisatoriske set-up, herunder ledelse og bestyrelse. Disse forhold som Nordea undersøger stemmer overens med DAMVADs analyse, hvor vi nedenfor gennemgår de væsentligste informationskilder for de forskellige regnskabsbrugere.

ANVENDELSE AF ÅRSRAPPORTER FRA SMÅ- OG MIKROVIRKSOMHEDER

Tabel 3.4 viser værdien og brugen af diverse oplysninger som informationskilde, i forbindelse med analyse og vurdering af en virksomhed. Analysen mener at en "betydning" på over 7

vurderes som en høj vurdering. Den samlede vurdering for alle regnskabsbrugere er at årsrapporten tillægges størst vurdering, men at den personlige kontakt med ledelsen ligeledes tillægges en høj vurdering.

For kreditinstitutterne er der dog 3 informationskilder der tillægges høj værdi jf. tabel 3.6. Årsrapporten er ligeledes den vigtigste informationskilde, hvorefter den personlige kontakt med ledelsen, budgetter og investeringskalkuler fra virksomheden ligeledes tillægges høj værdi.

DAMVAD har under deres interviews med kreditinstitutterne opnået forståelsen af, at de lægger stor vægt på sammenligneligheden i årsrapporterne. Derudover oparbejder institutterne ofte deres egne databaser, der i samarbejde med kontakt til kunden har betydning for troværdigheden af kunden.

Med udgangspunkt i analysen, vil tilfredsheden med lempelsen af revisionspligten for bankerne undersøges nærmere.

6.2 BANKERNES TILFREDSHED

Da revisionspligten lempes for virksomhederne, er det essentielt at se, hvordan virksomhedens nærmeste interessenter vil reagere på lempelsen. Ved fremskaffelse af kapital for virksomhederne, er det nødvendigt at stille sikkerhed til kreditinstitutterne, for at kunne låne. Det anses derfor relevant at undersøge, hvordan lempelsen har påvirket långivningsprocessen. Ud fra den udførte analyse kan det ses, at flere virksomheder fravælger revision. Altså fravælger en påtegning, der giver en høj grad af sikkerhed. Har det en indflydelse på det lån virksomheden får? Stiller kreditinstitutionerne større krav?

Der tages udgangspunkt i Jyske Banks melding om, at alle deres erhvervskunder skal have tilknyttet en revisor og at revisoren skal være godkendt af Jyske Bank. Samtidig udtaler Anders Dam, Topchef for Jyske Bank, at lempelsen af reglerne for virksomheder har medført langsigtede konsekvenser. Dette baserer Jyske Bank på, at de i 2018 indberettede 625 virksomheder til bagmandspolitiets Hvidvasksekretariat for at have foretaget mistænkelige transaktioner. Af de 625 virksomheder, der havde 622 udnyttet lovgivningens mulighed for ikke at benytte en revisor (Brahm & Høberg, 2019).

En af hovedårsagerne til, at flere virksomheder fravælger en revision, hvor der gives en erklæring med høj grad af sikkerhed, skyldes at man har givet virksomhederne muligheden

for at tilvælge udvidet gennemgang, som en erstatning for revision. Dette vil også være et essentielt område at spørge bankerne nærmere om. Dels hvordan de opfatter udvidet gennemgang, og om de sidestiller det på niveau med en erklæring med høj grad af sikkerhed.

Taget dette i betragtning, har vi udarbejdet spørgsmål til hhv. Danske Bank, Nordea, Jyske Bank og Lollands Bank, for at spørge nærmere ind til, hvordan bankerne generelt håndterer revisionslempelserne. Efterfulgt af om de har ændret adfærd eller kommer til at ændre adfærd, ved at gå samme vej som Jyske Bank, der nu stiller større krav til sine erhvervskunder. De stillede spørgsmål vil analyseres i dette afsnit. Bankerne har fået tilsendt spørgsmål på forhånd inden interviewet, således at de har været forberedte.

ERKLÆRINGSTYPENS RELEVANS

Hensigten med lempelsen af revisionspligten har været at lette byrden for virksomhederne, således at de ikke nødvendigvis skal betale for at få udført en fuld revision, hvis virksomhedernes interessenter ikke anser det for at være nødvendigt. Men at de derimod kan nøjes med en anden form for sikkerhed, der ikke er omkostningstungt for virksomhederne. Eftersom en af virksomhedens væsentligste regnskabsbrugere er kreditinstitutionerne, har vi spurgt hhv. Danske Bank, Nordea, Jyske Bank og Lollands Bank om, hvorvidt erklæringstypen er relevant, når de yder lån til deres erhvervskunder. I spørgsmålet ligger implicit, om det kan betale sig for virksomhederne at fravælge revision.

”Nordea: Vi stiller ikke yderligere krav, end hvad loven stiller af krav til virksomhederne”

Nordea forklarer, at de ikke stiller yderligere krav til deres kunder end de krav som de bliver mødt med af erhvervsstyrelsen. Endvidere forklares, at de ikke har et regulativ krav om, at hvis du vil låne et bestemt beløb, så skal virksomheden have en tilsvarende erklæringstype. Erklæringstypen er i sig selv ikke en hindring for at låne penge hos Nordea, men det skal derimod ses som en helhed, hvor faktorer som virksomhedens ledelse, virksomhedstypen og aktivers volatilitet inddrages. Hertil tilføjer Nordea, at jo større et lån en virksomhed ønsker, jo større en sikkerhed vil banken tilsvarende efterspørge.

Danske Bank bekræfter, at det ikke er erklæringstypen i sig selv, der har den afgørende betydning for, om virksomheden får et lån eller ikke. Det kan dog få betydning for prisen, som virksomheden får. Hertil gives et eksempel hvor virksomhedspant ikke vil have værdi, hvis regnskabet ikke er revideret. Danske Bank forklarer, at kunderne typisk ikke tager dialogen

med dem, omkring hvilken erklæringstype der skal vælges, men derimod med revisoren. For Danske Bank er troværdigheden vigtig, og der kan erklæringstypen få en betydning, men det er ikke den afgørende beslutning for, om der ydes lån eller ikke. Jyske Bank ser derimod lempelsen af revisionspligten som en lempelse af regelefterlevelsen for virksomhederne. Hertil udtrykker banken, at de løbende tiltag om, at alle deres kunder skal have en revisor tilknyttet, kommer i kølevandet på revisionspligtens lempelse, og at banken ikke har politisk indflydelse til at stramme reglerne (L. Andersen, 2019).

Lollands Bank, der er et mindre geografisk afgrænset bank, fortæller at erklæringstypen ikke har en betydning for om de yder lån eller ikke. Bankens kunder har typisk en tilknytning til lokalområdet, og banken har altså et kendskab til kunden. Den løbende lempelse af revisionspligten har derfor ikke haft en afgørende betydning for Lollands Bank. Erhvervskunder der henvender sig til Lollands Bank udenfor lokalområdet, der vil banken stille større krav. Banken forklarer endvidere, at de har mindre komplicerede kunder, og de kan derfor ikke arbejde ud fra samme standarder som Danske Bank, Nordea og Jyske Bank. Det skyldes primært, at banken ikke ville kunne stille samme krav til kunderne og stadig have en konkurrencefordel. Derfor har de mindre banker typisk en tættere tilknytning til lokalsamfundet og har dermed andre kriterier, der er afgørende når der skal ydes kredit. Lempelsen har derfor ikke haft samme virkning på de mindre provinsbanker, der har lokale erhvervskunder.

Danske Bank, Nordea og Jyske Bank, der har en betydelig større markedsandel, anser at kravet fra bankerne generelt vil øges. Selvom Danske Bank og Nordea fortsat vil følge deres strategi, der er case-baseret, hvor hvert enkel virksomhed vurderes særskilt, vurderer de stadig, at de også vil stille større krav til deres erhvervskunder. Samlet set vurderer de større pengeinstitutter ikke, at lempelsen har været tilfredsstillende, hverken for banken, eller for samfundet.

Baseret på interview med Lollands Bank, anser de ikke, at lempelsen af revisionspligten har haft en betydning for deres kreditgivning til deres kunder. Det skyldes primært, at provinsbanken har kendskab til deres kunder i lokalområdet. Hertil forklares, at banken ser skeptisk på kunder, der henvender sig uden for lokalområdet.

6.3 REVISORERNES TILFREDSHED

Revisorer er offentlighedens tillidsrepræsentant. Det indebærer blandt andet, at revisionsbranchen har et informationsbehov til omverdenen om, hvad deres arbejde indeholder. Herunder er det især vigtigt for revisionsbranchen, at der gives et grundlæggende kendskab til, hvad de forskellige erklæringstyper indeholder og, vigtigst af alt, hvad de ikke indeholder. Revisorer agerer som rådgivere for virksomhederne, og det er ofte med baggrund i revisorens anbefaling, at ledelsen i virksomhederne træffer beslutningen om, hvilken erklæringstype virksomheden skal tilvælge. Endvidere vil måde hvorpå revisionsbranchen opfatter den løbende lempelse analyseres. Samt en analyse af revisionspligten og deres tilfredshed. For at undersøge dette nærmere er PwC, BDO og Grant Thornton blevet interviewet. 11% af klasse B virksomhederne, der inden lempelsen skulle tilvælge revision, har derimod tilvalgt udvidet gennemgang. Indledningsvist er revisionshusene derfor spurgt nærmere ind til, hvad deres holdning er til udvidet gennemgang.

*”De virksomheder udvidet gennemgang henvender sig til, er oftest ikke revisionseget -
BDO”*

Revisionsbehovet har ikke været den samme for mindre klasse B virksomheder sammenlignet med større internationale koncerner. De klassiske klasse B virksomheder er kendetegnet ved, at der er en enkel og simpel struktur i virksomheden med typisk få ansatte. Endvidere har virksomhederne ikke forretningsgange og interne kontroller, som revisionen kan bero sig på. Ønsker virksomheden ekstern finansiering eller at slå virksomheden, kan revision være en fordel, men det er situationsbestemt. ISA’erne kan derfor ikke på samme måde anvendes effektivt på mindre virksomheder, uden at det bliver en byrde for virksomheden.

Behovet for at investorer, kreditorer og myndigheder fortsat skal have tillid til virksomheden, er der. For stadig at skabe transparent og gennemsigtighed af hensyn til regnskabsbrugerne, valgte FSR at udvikle et nyt produkt, som kan anvendes af disse virksomheder (FSR - Danske Revisorer, 2011). Hovedformålet med udvidet gennemgang har været at give virksomheder, der ikke ønsker revision, men fortsat ønsker at få en positiv erklæring på regnskabet og dermed en sikkerhed for, at den information de angiver i regnskabet er retvisende. Samtidig skulle det skabe en balance mellem det, være nemmere at drive virksomhed, mens man samtidig viser samfundsmæssige hensyn. Det skulle gøres ved at have en fornuftig kontrol og

troværdighed i den information, som virksomhederne videregiver til regnskabslæserne (FSR - Danske Revisorer, 2011).

I et interview med Partner og Statsautoriseret revisor Peter Storgaard fra BDO forklarer han, at de virksomheder, som udvidet gennemgang henvender sig til, oftest ikke er revisionsegnet. Revisionshuset er enig i, at virksomhederne ikke kan drive fordele af revision, da det er for komplekst og henvender sig til større virksomheder og internationale koncerner. Hertil uddyber han endvidere *"Det er godt med en model, der er lempeligere, og der er noget nemmere at komme compliant igennem med den erklæring og den type af opgaver, end der er, hvis man laver revision. En fuld ISA revision på en virksomhed med 20 mio. i omsætning giver ikke mening, eksempelvis at revidere forretningsgange, interne kontroller osv.*

Erklæringer giver virksomheden med lav grad af sikkerhed, samtidig med, at der afgives en positiv konklusion på regnskabet. Revisionshuset ser det som en positiv udvikling og ikke mindst, at man har fået en *"revision light"*, som tilegner sig disse typer af virksomheder. Denne melding kommer ligeledes fra revisionshuset Grant Thornton, hvor Partner og Statsautoriseret revisor Steen K. Bager forklarer, at udvidet gennemgang samlet set har været en god løsning for mindre og mellemstore virksomheder. Samtidig forklarer han, at udvidet gennemgang heller ikke har forringet kvaliteten af disse virksomheders årsrapporter, ved at de er gået fra revision til udvidet gennemgang. Partner og Statsautoriseret revisor, Jesper Bo Winther fra PwC, bekræfter ligeledes, at løsningen med udvidet gennemgang både er omkostningsmæssigt billigere og giver samtidig en vis grad af sikkerhed. Samtidig tilføjer Jesper, at lempelserne generelt vil se samme udvikling, som man så med iværksætterselskaberne. Muligheden for at etablere iværksætterselskaber blev politisk vedtaget for at gøre det nemmere at oprette virksomheder. Folketinget har efter årene dog indset, at iværksætterselskaberne i større omfang end forventet har medført en forhøjet risiko for svig. Svig bestod i, at skatte- og afgiftsrestancer blev næsten fordoblet sammenlignet med enkeltmandsvirksomheder. Folketinget har derfor valgt at afskaffe Iværksætterselskaber (Erhvervsstyrelsen, 2019). Jesper mener, at som konsekvens af revisionslempelserne, vil de større banker stille krav om, at de ikke vil have kunder, der som minimum har en revision eller udvidet gennemgang af regnskabet.

"Som udgangspunkt er der tillid mellem revisor og ledelse, Grant Thornton"

Udvidet gennemgang er baseret på en review-erklæring, hvor der er knyttet yderligere fire handlinger til. Test af varelager og debitorer sker ved forespørgsel til ledelsen, og revideres dermed ikke. Til forskel for en revision baseret på ISA'erne, opnår regnskabslæserne ikke samme informationsværdi ved udvidet gennemgang. Det skyldes at test er baseret på ledelsens skøn. Partner og Statsautoriseret revisor Steen K. Bager forklarer, at selvom virksomheden i princippet kunne komme med urigtige oplysninger, bygger forholdet mellem revisor og kunde på tillid, hvor revisoren agerer som en hjælper fremfor en modspiller. Desuden har man en god dialog med kunden om regnskabet's indhold. Selvom revision giver høj grad af sikkerhed sammenlignet med udvidet gennemgang der giver en lav grad af sikkerhed, vurderes det af BDO, at man ved selve udførelsen ikke ser en stor forskel. Den enkelte revisor kan have svært ved at se forskellen på, hvad der faktisk bliver gjort. Det afspejler sig også i, hvordan banker og øvrige interessenter opfatter udvidet gennemgang. De kender generelt ikke forskellen på udvidet gennemgang og revision, mener BDO. Juridisk er udvidet gennemgang i overensstemmelse med lovgivningen, men i praksis kan markedet, herunder regnskabslæserne godt være udfordrede med hvad udvidet gennemgang egentlig går ud på. Hertil præciseres det, at der mangler grundlæggende information om erklæringstypen og hvad konsekvensen af valget vil være, forklarer PwC.

”Markedet opfatter, at prisen skal være billigere, PwC”

I 2017 var den direkte besparelse ved lempet revisionspligt på i alt 1,6 mia. kr. (Erhvervsstyrelsen, 2018a) og i 2018 er det ved egen beregning opgjort til at være på i alt 1,9 mia. kr. Hensigten med lempelsen er især drevet af, at lette byrden for de mindre klasse B virksomheder. Den direkte besparelse afhænger af, hvilken erklæringstype virksomhederne vælger. Det kan være svært at holde produktionsomkostningerne nede for udvidet gennemgang, dog skal revisoren sende en lavere regning til kunden, for ellers hænger det ikke sammen forklarer PwC. Hertil uddybes at markedet sparer på denne udvikling, mens revisionshusene må tilpasse sig, og gøre arbejdet mere effektivt. Denne opfattelse deles også af Grant Thornton, der forklarer at udvidet gennemgang vil koste virksomhederne op til 30% mindre, set i forhold til en revision. Dog mener revisionsfirmaet, at man stadig kan have en god dækning på honoraret, trods man i forvejen tager 30% mindre for ydelsen. Besparelsen kommer især af, at hele revisionen af driften stort set ikke er eksisterende, når der laves en udvidet gennemgang. Hos BDO opfatter man ikke, at der er en ligeså stor prisforskel på udvidet gennemgang og revision. Flere af BDO's kunder, der kunne have valgt at få udført

udvidet gennemgang, vælger alligevel at få foretaget en revision af regnskabet. Det skyldes primært, at BDO har nogle gode revisionsydelser, der især er tilpasset mindre virksomheder, som man kan drive komparative fordele af. Derfor vil BDO kunne matche prisen på udvidet gennemgang, og kunderne vælger dermed at få en større sikkerhed til stort set samme pris.

”De små kunder kender ikke forskellen på erklæringstyperne, men kigger efter, om der er underskrift på regnskabet, BDO”

Der er sket en markant stigning i virksomheder der fravælger revision samtidig med, at flere virksomheder ikke vælger at få bistand af en revisor. De løbende lempelser i revisionspligten har gjort det nemmere for virksomheder at skifte mellem erklæringstyperne og ikke mindst at fravælge bistand fra en revisor helt. Der er en enighed blandt revisionshusene om, at kunderne grundlæggende ikke har kendskab til forskellen i erklæringstyperne, samt hvilke konsekvenser fravalget af disse kan medføre. Selskaber der kan tilvælge udvidet gennemgang fremfor revision, har en større tendens til at have kendskab til erklæringstyperne, sammenlignet med de mindre kunder. De er mere fokuserede på prisen, og at regnskabet er korrekt, supplerer PwC med.

Rådgivningen er ligeledes en del af revisorens arbejde, og hertil forklarer PwC, at de rådgiver deres kunder ift. hvilken erklæringstype de skal vælge. Det forklares især med, at kunden i sidste ende kan vende tilbage til revisoren og forklare, at kunden faktisk kunne nøjes med en billigere ydelse eller at kreditorer faktisk ikke godkender regnskabet, fordi der ikke er nok sikkerhed tilknyttet. Hvis udvidet gennemgang eller assistance er en fordel for virksomheden rent omkostningsmæssigt, men de ikke kan finde en bank, er det en ledelsesbeslutning, som virksomheden selv må træffe.

BDO bekræfter dette og forklarer, at en del af rådgivningen i forhold til valget af erklæringstype går på, at kunden vil kunne få en anden kredit af banken, alt efter, hvilken erklæringstype de tilvælger. Hertil tilføjes at banken oftest vil se på, om virksomheden leverer gode resultater, hvor der i det tilfælde vil være mindre betydning i, hvilken erklæring kunden vælger.

Grant Thornton forklarer, at det kendetegner deres kunder, at deres beslutninger om valget af erklæringstype er drevet af omkostningsbesparelse fremfor indholdet. Set i forhold til udvidet gennemgang eller revision, oplever revisionshuset ikke, at kunderne ser en forskel i,

om de får en udvidet gennemgang eller revision. Revisionshusene er enige om, at inden valget af erklæringstypen besluttet af ledelsen, anbefales det, at virksomheden tager dialogen med banken om, hvad det kan have af betydning, alt efter hvilken erklæringstype virksomheden vælger. Denne rådgivning gives af alle tre revisionshuse til deres kunder. Hertil forklarer de, at det typisk gør sig gældende for nye kunder, mens etableret kunder har en historik med banken, og i det tilfælde vil erklæringstypen have en mindre betydning. Her skelner revisionshusene især ved, om kunden er veletableret eller forholdsvis ny i branchen. Det er ikke en drøftelse man tager hvert år, og det kendetegner typisk virksomhederne, at en beslutning typisk bliver permanent når man har besluttet sig for en bestemt type erklæring. Det er selvfølgelig også drøftelser man tager løbende, forklarer BDO.

”I min verden er en assistance-erklæring ligeså rigtig, som en udvidet gennemgang eller revision, Grant Thornton”

Grant Thornton, der primært har klasse B virksomheder som kunder, er tilfreds med de løbende lempelser der har været i revisionspligten. Hertil forklares, at de anser en assistance-erklæring ligeså rigtigt, som en udvidet gennemgang eller revision. Det uddybes med at revisoren laver en række handlinger, herunder regnskabsafslutning. Revisorer tager stilling til regnskabet og laver efterposteringer til regnskabet, således at regnskabet giver et retvisende billede. 33 % af virksomhederne valgte i 2018 at få assistance på regnskabet. Assistance-erklæringen har i analyseperioden fra 2008 til 2018 haft en markant stigning, og flere virksomheder vælger at få lavet denne erklæring. Det afspejler sig ligeledes i de kunder, som Grant Thornton udarbejder erklæringer til. Kundernes behov er i centrum, og hvis de vurderer, at de kan få gennemgået regnskabet, vil de hellere betale en lavere pris og samtidig få revisoren til at kigge på regnskabet.

”Udvidet gennemgang er ikke en revolution, men det har lempet byrden for virksomhederne, BDO”.

Formålet med lempelsen af revisionspligten og indførelse af den nye standard, udvidet gennemgang, var netop for at mindske byrden for virksomhederne. Det materiale som virksomhederne skal give til revisoren og den pris, som der betales for ydelsen, er med til at formindske byrden for virksomhederne. Selvom de ikke vil kunne se en halvering af revisionsydelsen, er det samlet vurdering, at byrden er lempet markant, konkluderer BDO. Denne holdning dels ligeledes af PwC der forklarer, at udvidet gennemgang er tilegnet disse

typer af virksomheder, men tilføjer samtidig, at et større krav for virksomhedens omverden kan tvinge virksomhederne til at tilvælge revision. Denne udvikling sammenlignes med udviklingen for iværksætterselskaberne, hvor myndighederne og Folketinget med tiden indså, at der var en større risiko end hidtil estimeret.

”Jyske Banks melding om, at erhvervskunderne skal have en revisor tilknyttet, er fornuftigt for samfundet, BDO”

Jyske Banks direktør meddelte, at alle deres erhvervskunder skal have en revisor tilknyttet (L. Andersen, 2019). Det er direkte afledt af, at revisionspligten løbende er lempet, således at flere virksomheder ikke vælger bistand fra en revisor. Banken har allerede indført revisorpligt for deres nuværende kunder. Hertil uddyber Anders Dam følgende: *”Vores tiltag sker i erkendelse af, at revisionspligten er lempet for meget, og at vi ikke har politisk indflydelse til at stramme reglerne”*. Banken har endvidere meddelt, at valget af revisor alene kan ske ud fra de revisorer, som banken har godkendt (L. Andersen, 2019). Revisionshusene er spurgt nærmere ind til, hvordan de opfatter denne melding, taget i betragtning at øvrige banker vil kunne stille samme krav i fremtiden.

I en markedssituation vil det være godt for de store revisionshuse, men samtidig understreger BDO, at de har svært ved at se hvordan banken skal kunne bedømme, hvem der er godkendt eller ikke og hvori forskellen skulle ligge. Hvis en revisor bryder loven, dømmes de lovgivningsmæssigt, uanset hvilken revisor, der er tale om. Derfor bryder revisionshuset sig ikke om denne melding. Det er dog en god og stærk udmelding, at Jyske Bank vil have erhvervskunderne til at have en revisor tilknyttet. Alt andet lige medføre, at regnskabet indeholde færre fejl, afslutter BDO med.

Grant Thornton fortæller hertil, at banken på den måde kan undgå fejl og svindlere ved at anvende revisorer, som er godkendt af banken. Fejl kan typisk komme af, at virksomheden hverken har en revisor tilknyttet. Hertil understreges at regnskaber, der bliver indsendt til Erhvervsstyrelsen uden at en revisor har været involveret, vil typisk også have flere fejl. Endvidere fortæller Grant Thornton, at flere virksomheder også gør brug af regnskabsbureauer, som banken også kunne lave en godkendt liste over. Således at man ikke nødvendigvis behøver at have en godkendt revisor. Det er en barsk udmelding, men PwC kan godt se pointen i, at banken kommer med den udmelding. Det kan være med til at minimere fejl i regnskabet, når en revisor er tilknyttet. Det handler i princippet om at opdele revisorer i

forskellige divisioner. Hvis banken har oplevet, at nogle revisorer eller revisionshus ofte begår fejl, så er meldingen rimelig.

6.4 SAMFUNDETS TILFREDSHED

Ved implementering af EU's regnskabsdirektiv, der giver klasse B virksomhederne muligheden for at fravælge revision, blev revisionspligten løbende lempet i 2010, 2012 og 2016. Revisionspligten er løbende blevet lempet med henblik på at lette byrden for de mindre virksomheder på trods af, at samfundet ser revisionspligten som et redskab til skabe gennemsigtighed og tillid til regnskabet og revisorers erklæring om, at regnskabet er retvisende (Erhvervsstyrelsen, 2018b). For at imødekomme samfundets interesser om effekten af lempelsen, blev der i lovforslaget fra 2012 om lempelse af revisionspligten, indført en evalueringsklausul. Evalueringsklausulen omfatter en nærmere undersøgelse af virksomhederne, der har fravalgt revision som en direkte effekt af lempelsen af revisionspligten. Denne evaluering skulle udføres 3 år efter vedtagelsen af lovforslaget, men Erhvervsstyrelsen har været forsinket med undersøgelsen, men blev senere i 2018 udført. Undersøgelsen har primært undersøgt følgende forhold:

- Formelle fejl i regnskabet
- Regelefterlevelsen ift. skat og moms
- Økonomisk kriminalitet
- Konkurser og tvangsopløsninger

Evalueringen viser, at det ikke har en signifikant betydning, om virksomhederne vælger revision eller en anden form for ydelse, hvor en revisor er involveret. Derimod viser evalueringen, at der er en signifikant forskel i fejlmængden, omkring hvorvidt virksomheden har en revisor tilknyttet.

I evalueringen har SØIK også bidraget med oplysninger, om risikoen for økonomisk kriminalitet er steget, som en direkte konsekvens af fravalget af revision. SØIK forklarer, at det er deres opfattelse, at den lempede revisionspligt ikke har øget risikoen for, at økonomisk kriminalitet skulle være øget. Dette baseret på data indsamlet i perioden 2011-2016.

Samme opfattelser deler Sø- og Handelsretten. Lempelsen i revisionspligten har ikke medført, at der skulle komme flere sager. Dog skal der tages højde for, at der kan gå op til 23 måneder uden reel involvering fra myndighederne.

Endvidere konkluderer evalueringen, at beskæftigelsen i de berørte virksomheder er steget i perioden, hvor revisionspligten blev lempet. Som følge af reformen anslås det, at i alt 1700 flere job er skabt som en effekt af at lempe revisionspligten.

I evalueringen konkluderes samlet set, at revisionspligten ikke har en signifikant betydning for, om der er regnskabsfejl i regnskabet. Samtidig konkluderes det, at virksomheder der har reviderede regnskaber, har signifikant færre fejl i momsangivelsen eller virksomheder, der ikke får revideret regnskabet. Med reviderede regnskaber mener Erhvervsstyrelsen, at det har en betydning, om virksomheden har tilknyttet en revisor og ikke, om det er tale om revision, udvidet gennemgang, review eller assistance til at opstille regnskabet.

Politisk deles holdningen om, at lempelsen af revisionspligten har været positiv for samfundet. Daværende erhvervsminister Rasmus Jarlov udtaler, at dommedags profetierne om tidligere lempelser af revisionspligten ikke holder stik. Han begrundet det med, at der ikke er en væsentlighed forskel i skatteangivelsen for virksomheder med og uden revision. Samtidig forklarer han, at lempelsen derimod har givet virksomhederne en milliard i besparelse (Erhvervsministeriet, 2018).

Mens en række aktører i samfundet ser lempelsen af revisionspligten som en fordel for virksomhederne og samfundet som helhed, mener Dansk erhverv ikke, at det gavner samfundet. Dansk Erhverv har været medlem af evalueringens følgegruppe bestående af FSR, Finans Danmark og Dansk Erhverv. Dansk Erhverv mener, at evalueringen generelt er ubrugelig. Det argumenteres med, at der ikke tages stilling til fordelene ved revision, men at man derimod alene fokuserer på de negative aspekter. *"Vi ser ikke revision som en administrativ byrde for erhvervslivet, men snarere som en gevinst for den helt afgørende tillid til den finansielle afrapportering"* forklarer Kristian Kongensgaard, der er redaktør hos Dansk Erhverv (Kongensgaard, 2018). Endvidere er Dansk Erhverv ikke enige i konklusionen om, at revisionspligten ikke har haft betydning i forhold til fejl i årsregnskabet. Dansk Erhvervs fagchef, der var repræsenteret i følgegruppen, bekræfter dette.

6.5 DELKONKLUSION

For at vurdere tilfredsheden med lempelserne i revisionspligten er det undersøgt, hvordan hhv. bankerne, revisorerne og samfundet forholder sig til de løbende lempelser, der er foretaget. Danske Bank og Nordea der er de største kreditgivere på markedet, forklarer at revisionslempelserne isoleret set ikke har en betydning for långivningsprocessen, men indgår derimod i den samlede vurdering. Vurderingen består af en række faktorer som følgende: virksomhedens ledelse, virksomhedstype, aktivers volatilitet og erklæringstypen. Danske Bank og Nordea har en case baseret tilgang i forbindelse med långivningen, hvor den enkelte virksomhed vurderes særskilt. Udvidet gennemgang vurderes at være tilfredsstillende i det omfang, at virksomheden ikke stiller sikkerhed i balanceposter, der ikke er revideret. Hertil vil bankerne stille yderligere krav til virksomheden om, at regnskabet skal være revideret. Jyske Bank ser derimod lempelsen af revisionspligten som en lempelse af regelefterlevelsen for virksomhederne. Hertil fastslår banken, at alle deres erhvervskunder skal have tilknyttet en revisor. Jyske Bank ser dermed ikke lempelsen som tilfredsstillende. Alle tre banker er grundlæggende enige om, at der vil stilles større krav til virksomhederne fremadrettet. Lollands Bank er tilfreds med de løbende lempelser af revisionspligten og forklarer, at det dels kan spare deres kunder for udgifter og at erklæringstypen i sig selv ikke er vigtigt for banken. Det forklares ved at deres kunder typisk er virksomheder fra lokalsamfundet, hvor banken har kendskab til dem. Derfor er troværdigheden og kendskabet til virksomheden en afgørende faktor for banken.

Tre revisionshuse hhv., PwC, BDO og Grant Thornton er spurgt ind til deres tilfredshed med de løbende lempelser af revisionspligten. Hertil er der bred enighed om, at de virksomheder som udvidet gennemgang henvender sig til, oftest ikke er revisionseget. Det er omkostningstungt og ineffektivt at udføre en fuld ISA revision på mindre klasse B virksomheder, der er kendetegnet ved, at der er en enkel og simpel struktur i virksomheden med typisk få ansatte. Virksomhederne har typisk ikke forretningsgange og interne kontroller, som revisionen kan bero sig på.

At virksomheden kan få en erklæring med lav grad af sikkerhed, samtidig med at der afgives en positiv konklusion på regnskabet, vurderes at være en tilfredsstillende lempelse for virksomhederne. Revisionshuse, der primært har klasse B virksomheder som kunder, er tilfredse med de løbende lempelser der har været i revisionspligten. Virksomheder anser en

assistance-erklæring ligeså rigtig, som en udvidet gennemgang eller revision. 33 % af virksomhederne valgte i 2018 at få assistance på regnskabet. Såfremt virksomhederne kan få gennemgået regnskabet, vil de hellere betale en lavere pris og samtidig få revisorer til at kigge på regnskabet.

At flere virksomheder fravælger revisorbistand er ikke tilfredsstillende ifølge revisionshusene. At have en revisor tilknyttet er ikke kun fornuftig for virksomhederne, men for samfundet som helhed. Hertil vurderer revisionshusene, at regnskaberne ofte vil have flere fejl, såfremt revisorbistand er fravalgt. Samtidig vurderer revisionshusene, at virksomhederne generelt ikke har kendskab til de forskellige erklæringstyper, hvad disse omfatter og vigtigst af alt, hvad erklæringstyper ikke omfatter. Virksomhederne er fortsat interesserede i, hvor de kan spare omkostningerne til revision på kort sigt. At det kan have utilsigtet konsekvenser er ikke med i vurderingen. Revisionshusene tager dialogen om erklæringstyperne med nye virksomheder, men det bliver til en fast proces når det i starten er besluttet, at revisionen skal fravælges.

Erhvervsstyrelsens evaluering om effekten af lempelsen af revisionspligten viser, at det ikke har en signifikant betydning, om virksomhederne vælger revision eller en anden form for ydelse, hvor en revisor er involveret. Evaluering konkluderer dog, at det har en signifikant betydning på fejlniveauet, om der tilvælges en revisor eller ikke. Politisk deles ligeledes samme holdning. Lempelsen af revisionspligten er positiv for samfundet og har givet virksomhederne en milliard besparelse, forklarer den tidligere erhvervsminister Rasmus Jarlov. SØ- og Handelsretten konkluderer i evalueringen, at den lempede revisionspligt ikke har øget risikoen for, at økonomisk kriminalitet skulle været øget. Slutteligt konkluderer evalueringen, at beskæftigelsen i de berørte virksomheder er steget i perioden, hvor revisionspligten er blevet lempet med i alt 1700 flere job.

Tilfredsheden med den løbende lempelse af revisionspligten deles dog ikke af alle aktører i samfundet. FSR og Dansk Erhverv, der har været medlem af evalueringens følgegruppe, er yderst utilfredse med evalueringen og vurderer, at den i sin helhed er ubrugelig. Det begrundes med, at der ikke tages stilling til fordelene ved revision, men man derimod alene fokuserer på de negative aspekter.

KAPITEL 7

7. DET FREMADRETTEDE BEHOV FOR REVISION

7.1 DET FREMADRETTEDE BEHOV

Revisionspligten er løbende blev lempet for at minimere byrden for erhvervslivet. Der har været en bred enighed blandt erhvervslivet og lovgiverne om at byrden for erhvervslivet kan formindskes ved at lempe revisionskravet. Evalueringen af de løbende lempelser er ikke sket rettidigt og flere parter, herunder FSR og Dansk Erhverv, har ikke været enige i evalueringen udarbejdet af Erhvervsstyrelsen.

Evalueringen konkluderer dog, at det har en signifikant indflydelse på regelefterlevelsen, om der er en revisor tilknyttet eller ikke. Det er især tilliden til skattesystem, der gradvist har været faldende (Jepsen et al., 2020). Otte ud af 10 danskere mener, at der skal være øget kontrol med virksomhedernes skatte- og momsbetalinger. 6 ud af 10 virksomheder mener det samme. Der ses generelt en tendens til, at både de almindelige borgere samt virksomheder efterspørger større kontrol med virksomhedernes skatte- og momsbetalinger. I dette kapitel ses der nærmere på, hvilke tendenser og holdninger samfundet viser relateret til netop dette.

”Revision, et værdifuldt supplement til skattekontrollen”

Charlotte Jepsen, Administrerende direktør, FSR

Samfundet har i en større grad mistet tilliden til skattesystemet. Det konkluderer en undersøgelse, som Wilke har udarbejdet for FSR (Jepsen et al., 2020). Skatteministeriets tal viser, at hver tiende virksomhed snyder i skat. Det har især være med til, at tilliden til Skattesystemet er undermineret. Samfundet, herunder borgerne og virksomhederne, er enige om at politikerne ikke har gjort tilstrækkelig for at stoppe moms- og skattesnyd.

Fordi presset på skatteministeriet øges og tilliden gradvis forringes, er politikerne blevet enige om, at skattekontrollen skal styrkes. Skatteminister Morten Bødskov har indgået en aftale med alle Folketingets parter om en reform af skattekontrollen. Reformen omfatter blandt andet, at det skal være nemmere for virksomhederne at angive skat og moms. Hertil vil en arbejdsgruppe have til at opgave finde de mest hyppige fejl som virksomhederne laver, og lave initiativer der kan imødekomme disse fejl (Skatteministeriet, 2020). Endvidere

vil i alt 250 medarbejdere ansættes til at styrke indsatsen mod hvidvask, øget moms kontrol og øget indsats mod skattely og international skatteunddragelse. Erhvervsstyrelsens evaluering konkluderer, at den lempede revisionspligt har medført signifikant større fejl i virksomhedernes momsangivelse. Rapporten vurderer, at hver anden virksomhed laver fejl i momsangivelsen mens hver tiende bevidst snyder. Det område vil også styrkes med den nye reform.

Samtlige partier er enige om, at skattekontrollen kan styrkes af revision. Enigheden består i, at revisionen anses for at være et værdifuldt supplement til at sikre højere regelefterlevelse. I den anledning har erhvervsministeren indkaldt til forhandlinger om revisionspligten.

Den administrerende direktør hos FSR er glad for udtalelsen og anerkendelsen af, at revision kan være et værdifuldt supplement til skattekontrollen. Baseret på flere undersøgelser, er FSR enig i at virksomheder der får revideret regnskabet, er i større grad loyldige og regelrette (Jepsen, 2020).

”Værdien af et revideret regnskab er uomtvistelig” Charlotte Jepsen Administrerende
direktør, FSR

Den løbende lempelse af revisionspligten, for at lette byrden for danske virksomheder, har været et forkert fokus fra politikkerne vurderer FSR. Der er ikke blevet taget højde for fordelene ved revision. Revision er et vigtigt redskab for samfundet til at styrke skattekontrollen og regelefterlevelsen for virksomhederne. Det skal derfor ikke anses for at være en byrde for virksomhederne.

FSR er enig om, at den nye reform skal målrettes virksomheder, der bevidst snyder med skatten, mens det skal være en større fordel for virksomheder der efterlever reglerne. Fordelene skal komme af et mere smidigt skattevæsen. FSR lægger derfor op til, at når der indklades til forhandlinger vedrørende revisionspligten, at Erhvervsministeren fokuserer på virksomheder, der har fravalgt en godkendt revisor. Det er især virksomheder der fravælger en godkendt revisor, som bevidst snyder i skat. En professionel bistand til at håndtere indberetningerne vil både gavne virksomhederne og samfundet som helhed (Jepsen, 2020).

”At skyde gråspurve med kanoner”

Cheføkonom Lars Magnus Christiansen hos SMV Danmark.

SMV Danmark der er hovederhvervsorganisation for små og mellemstore danske virksomheder mener ikke, at revisionspligten skal skærpes (Christensen, 2020). 98 % af Danmarks virksomheder er SMV'ere. SMV Danmark vurderer, at det vil koste erhvervslivet omkring 2,5 mia. kr., hvis revisionspligten indføres igen (Crone, 2020). Tilgangen skal ikke være at skærpe revisionspligten igen. Det vil føre til, at man også rammer alle de virksomheder, der godt kan efterleve reglerne. Det øgede revisionspligt vil derfor medføre en øget byrde i form af revisionsomkostninger for SMV'ere generelt. Derfor opfordrer SMV Danmark, at bogholdere kan få en certificering, som kan give dem adgang til at blåstemple regnskaber på lige fod med revisorer. SMV Danmark vil gerne indgå i dialog med Folketinget om den kommende drøftelse om revisionspligten og forklarer samtidig, at flere administrative byrder vil hæmme væksten og initiativlysten (Christensen, 2020).

Finansrådet vurderer, at revisionserklæringer vil spille en stor rolle i 2020 (Group, 2020). Bankerne øger kravet til deres erhvervskunder. Samtidig har de også selv en interesse i at få foretaget ordentlige kreditvurderinger, så risikoen for tab eller nedskrivning minimeres. Udover denne egeninteresse fra bankerne, pålægger Finanstilsynet ligeledes bankerne strenge krav til vurdering af kreditrisikoen og dokumentation heraf. Reviderede regnskaber vurderes af bankerne til at udgøre et tilstrækkeligt dokumentationsbevis, der samtidig lever op til Finanstilsynets krav. Det er dog ikke et lovkrav, grundet den løbende lempelse af revisionspligten, at en række klasse B virksomheder skal have revideret regnskaberne. Ligeledes kan bankerne stille krav og revision på trods af, at virksomhederne har fået en udvidet gennemgang erklæring af en revisor. Det skyldes primært, at to væsentlige revisionshandlinger ikke bliver udført ved en udvidet gennemgang, lagereftersyn samt saldoforespørgsler til debitorer. For at imødekomme Finanstilsynets skærpede krav, er det i højere grad sandsynligt, at bankerne vil bede deres erhvervskunder om revision eller forsøge at få afdækket risikoen ved at indhente verifikation hos andre end revisorerne.

Det øgede tendens til revision afspejles ligeledes i L 175 - forslag til lov om rentefrie lån svarende til angivet moms og lønsumsafgift og fremrykket udbetaling af skattekreditter m.v. i forbindelse med COVID-19 (Skatteudvalget, 2020). Lovforslaget fremsættes med henblik på at give virksomhederne mere likviditet grundet COVID-19. Kravet for virksomheder, der i perioden 9. april 2020 til og med 15. juni 2020, har skiftet mere end 50 % af ejerkredsen, skal ved anmodningen vedlægge en erklæring med høj grad af sikkerhed af en uafhængig revisor. Folketinget tillægger denne erklæring en større troværdighed og dermed en måde at

imødegå snyd på, trods det vil betyde større omkostninger for virksomhederne. Især for de virksomheder, der grundet de lempede revisionskrav, har fravalgt revision. Kravet kommer fra politikerne, der ønsker en erklæring med høj grad af sikkerhed.

7.2 DELKONKLUSION

Evalueringen af effekten af den løbende lempelse af revisionspligten udarbejdet af Erhvervsstyrelsen er blevet kritiseret af blandt andet FSR og Dansk Erhverv. Kritikken er primært gået på, at evalueringen fokuserer entydigt på ulemperne af revision og ser dermed ikke på fordelene. Evalueringen konkluderer dog, at det har en signifikant indflydelse på regelefterlevelsen, om der er en revisor tilknyttet virksomheden eller ikke. 8 ud af 10 danskere og 6 ud 10 virksomheder mener, at der skal være øget kontrol med virksomhedernes skatte- og momsbetalinger. Grundet den gradvise nedgang i tilliden til skattesystemet har skatteminister Morten Bødskov indgået en aftale med alle Folketingets parter om en reform af skattekontrollen. Endvidere er alle partier enige om, at skattekontrollen kan styrkes af revision, eftersom det anses for at være et værdifuldt supplement til at sikre højere reglefterlevelse. Det er den administrerende direktør hos FSR enig i. Baseret på flere undersøgelser, vurderer FSR, at virksomheder der får revideret regnskabet i højere grad er lovlige og regelrette. Der lægges derfor op til, at den nye skattereform skal fokusere på virksomheder, der har fravalgt en godkendt revisor. Eftersom man nu ved, at det især er virksomheder, der fravælger en godkendt revisor, som bevidst snyder med skat. En professionel bistand vil både gavne virksomhederne og samfundet som helhed vurderer FSR.

Cheføkonom hos SMV Danmark er ikke enig i udmeldingen og vurderer, at det vil koste erhvervslivet omkring 2,5 mia. kr., hvis revisionskravet skærpes. Derfor skal den kommende forhandling om revisionspligten fokusere på ikke at skærpe kravet, da det vil føre til flere administrative byrder, som vil hæmme væksten og initiativlysten.

Finansrådet vurderer, at revisionserklæringer vil spille en stor rolle i 2020. Finanstilsynet har pålagt bankerne strengere krav til vurdering af kreditrisikoen og dokumentation heraf. Reviderede regnskaber vurderes af bankerne at udgøre et tilstrækkeligt dokumentationsbevis, som lever op til kravene fra Finanstilsynet. Derfor vurderes det af Finansrådet, at bankerne vil bede endnu flere erhvervskunder om at få revideret deres regnskab, og dermed stille større krav til deres kunder, end hvad loven hidtil har stillet.

Den øgede tendens til skærpet revisionskrav afspejles ligeledes i de fremsatte lovforslag i forbindelse med COVID-19. Politikkerne ønsker en erklæring med høj grad af sikkerhed af en uafhængig revisor i forbindelse med L 175 - forslaget til lov om rentefrie lån, svarende til angivet moms og lønsumsafgift og fremrykket udbetaling af skatte kreditter m.v. i forbindelse med COVID-19.

Der tegner sig et tydeligt billede i samfundet om et skærpet revisionskrav til virksomhederne. De kommende forhandlinger om revisionspligten bliver afgørende for, hvordan behovet for revision kommer til at udvikle sig fremadrettet. Baseret på analysen, er der et generelt ønske om en øget kontrol med virksomhedernes skatte- momsangivelse, hvor revision kan være et værdifuldt supplement hertil.

KAPITEL 8

8.1 KONKLUSION

I afhandlingens kapitel 1 fremgår problemformulering og dertilhørende underspørgsmål som vi har sat til mål at besvare.

Vores målsætning var at analysere effekten af lempelserne i revisionspligten for danske virksomheder, der er omfattet af lempelserne, samt det danske samfund.

Derudover ønskede vi at analysere holdningen til lempelserne, med fokus på bankerne, revisorerne samt det danske samfund. Problemformuleringen kan ses nedenfor:

Hvilken effekt har lempelserne af revisionspligten haft på de danske virksomheder og det danske samfund, og hvad er regnskabsbrugerenes holdning hertil?

Vi har introduceret og beskrevet opgavens teorigrundlag og struktur. Derudover har vi beskrevet empirien, som var anvendt til at udarbejde afhandlingen. Behovet for revision blev derfor teoretisk gennemgået, hvortil vi beskrev udviklingen i revisionspligten fra 2006 til i dag. De forskellige erklæringstyper blev derefter beskrevet, for at opnå en klar forståelse af de forskellige erklæringstyper.

Ovenstående del af afhandlingen klargjorde analysen, hvor vi i kapitel 5 analyserer effekten af fravalget af revision for virksomheder og samfundet. Lempelserne af revisionspligten har i perioden 2006-2017 medført en direkte besparelse på 1,6 mia. kr. for virksomhederne. Dog tager denne besparelse ikke stilling til de indirekte konsekvenser af fravalg af revision. Renteomkostningerne påvirkes af hvor stor sikkerhed banken kan opnå. En af de væsentlige sikkerheder en bank kan få, er virksomhedspant. Fravalg af revision resulterer i at der ikke tillægges virksomhedspant nogen værdi, hvilket derfor betyder lavere sikkerhed for banken. Denne lavere sikkerhed kan resultere i højere rente, hvis banken ikke mener de har tilstrækkelig sikkerhed. Alle 4 banker beregner deres priser forskelligt, men for de 3 ovenstående banker er der klart en indikation af at virksomheder med fuld revision oftest opnår en lavere rente.

Lollands Bank har en anden tilgang. Deres fokus er på relationen til personen bag virksomheden og tilliden hertil. Erklæringstypen er ikke en væsentlig faktor i prisberegningen i de fleste tilfælde.

Fravalg af revision resulterer i næsten dobbelt så mange fejl i regnskabet, som hvis der foretages revision med høj grad af sikkerhed. Disse fejl kan medføre bødestraf, hvis de vurderes at være forsættelige eller groft uagtsomme. Uden en revisortilknytning, er der derfor, alt andet lige, en større risiko for at en virksomhed straffes med bøde som følge af fejl. Interessenters holdning til en virksomheds troværdighed påvirkes ligeledes af valg af erklæringstype. Da en revisor reducerer informationsasymmetrien, kan interessenter dermed stole på årsrapporten og dets indhold, eftersom en uafhængig tredjepart har bekræftet at årsrapporten er uden væsentlige fejl.

De 2 første lempelser, i 2006 og 2011, havde i 2018 medført et skattegab på 14,1 mia. kr. og et årligt skattegab på 1,5 mia. kr. Der er derfor ingen tvivl om at lempelserne har resulteret i manglende skatte- og momsbetalinger.

Derudover har vi belyst at Erhvervsstyrelsen og Skattestyrelsen ikke har kontrolleret virksomheder der har fravalgt revision tilstrækkeligt. Begge styrelser har ikke haft deciderede kontroller målrettet virksomheder der har fravalgt revision. På trods af en lovet øget indsats for at sikre at lempelserne ikke medfører negative konsekvenser.

De positive konsekvenser af lempelserne er en direkte besparelse i revisorhonorar og flere arbejdspladser, både for virksomheder og for samfundet. Dog har det ligeledes resulteret i et stort skattegab, der fortsat stiger hvert år. Skattegabets kunne muligvis være reduceret, hvis Skattestyrelsen og Erhvervsstyrelsen havde foretaget de nødvendige handlinger for at minimere gabet. Dog har styrelserne ikke kontrolleret området tilstrækkeligt.

I kapitel 6 analyseres holdningen til lempelserne, hvortil vi afgrænsede analysen til banker, revisorer og samfundets holdning. Danske Bank og Nordea er enige om, at revisionslempelserne isoleret set ikke har en betydning for långivningsprocessen, men indgår derimod i den samlet vurdering. De væsentligste faktorer for bankerne, når der skal ydes kredit, er udformning af virksomhedens ledelse, virksomhedstype, aktivers volatilitet og erklæringstypen. Udvidet gennemgang anses ligeledes for at være tilfredsstillende i det

omfang, at virksomheden ikke stiller sikkerhed i balanceposter, der ikke er revideret. Jyske Bank anser derimod de løbende lempelser af revisionspligten som en lempelse af regelefterlevelsen for virksomhederne. Det stilles derfor som et krav, at deres erhvervskunder skal have en godkendt revisor tilknyttet. Grundet de strengere krav fra Finanstilsynet til bankerne, vurderer alle tre banker, at kravene til revision fremadrettet vil stige i takt med, at bankerne selv pålægges strengere krav. Lollands Bank henvender sig til et geografisk begrænset kundesegment, hvor erklæringstypen ikke har en særlig betydning i långivningsprocessen. Derfor anses de løbende lempelser at være fordelagtigt for virksomhedens kunder.

PwC, BDO og Grant Thornton er enige om, at de løbende lempelser af revisionspligten har været tilfredsstillende. De virksomheder som udvidet gennemgang henvender sig til, er oftest ikke revisionsegnet. Det er både omkostningstungt og ineffektivt at udføre en fuld ISA revision på mindre klasse B virksomheder. Revisionshusene vurderer, at virksomhederne anser en assistance-erklæring ligeså rigtig, som en udvidet gennemgang eller revision. Det skyldes primært, at virksomhederne ikke har kendskab til hvad de forskellige erklæringstyper omfatter.

Erhvervsstyrelsen konkluderer ligeledes i deres evaluering om effekten af lempelsen af revisionspligten, at det ikke har en signifikant betydning, om virksomhederne vælger revision eller en anden form for ydelse. Derimod har lempelsen lettet byrden for virksomhederne og samtidig skabt i alt 1700 flere jobs, som en direkte effekt af lempelsen.

I kapitel 7 er det fremadrettede behov for revision analyseret. I analysen konkluderes, at der er klare tendenser i samfundet, der viser at revisionspligten skal skærpes. I Erhvervsstyrelsens evaluering om effekten af lempelsen af revisionspligten konkluderes, at det har en signifikant indflydelse på regelefterlevelsen, om der er en revisor tilknyttet eller ikke. Endvidere har Skatteminister Morten Bødskov indkaldt til forhandlinger om revisionspligt, der skal være et supplement til en øget skattekontrol. FSR er ligeledes enig i udmeldingen og forklarer, at en professionel bistand til at håndtere indberetningerne vil både gavne virksomhederne og samfundet. Det er ligeledes Finansrådets vurdering, at revisionserklæringer vil spille en stor rolle i 2020. Revisionserklæringerne skal være et vigtigt redskab for bankerne til at minimere kreditrisikoen. Politikkerne har i L 175 – fremlagt et forslag til lov om rentefrie lån svarende til angivet moms og lønsumsafgift. Desuden har de

foreslået en fremrykket udbetaling af skatte kreditter m.v. I forbindelse med COVID-19 har de anmodet om, at der ved anmodning hertil skal vedlægges en erklæring med høj grad af sikkerhed af en uafhængig revisor.

Der ses et ønske om en skærpet revisionspligt for virksomheder, både blandt politikere, Finansrådet og i samfundet generelt. Det afgørende for det fremadrettet behov for revision vil dels afgøres af Finansrådet strengere krav til bankerne, og af forhandlingerne om revisionspligten senere på året.

8.2 PERSPEKTIVERING

8.2.1 COVID-19

Det nye årti er startet hårdt ud. COVID-19 har ramt hele verdenen, og epidemien har haft store konsekvenser på alles hverdag. Virksomheder er tvunget til at holde lukket og sende medarbejdere hjem. Mange mennesker er fyret da virksomhederne ikke har likviditet til at bibeholde medarbejderne. Regeringen har derfor indført en række hjælpepakker, der har til formål at holde hånden under det danske erhvervsliv og redde så mange virksomheder og arbejdspladser som overhovedet muligt.

Da hjælpepakkerne konstant reguleres og tilpasses de seneste ændringer, er det ikke muligt at forudsige hjælpepakkerens omfang i fremtiden.

En del af hjælpepakkerne består af hjælp til likviditet, der blandt andet indebærer forlængede frister for momsafregning, A-skat og AM-bidrag.

Den anden og mere interessante del består af kompensation og godtgørelser. Her er der tale om lønkompensation, kompensation til selvstændige erhvervsdrivende, kompensation for faste udgifter og for større aflyste arrangementer.

Ved ansøgning om kompensation for faste omkostninger, kræver det en revisorerklæring der står inde for at tallene i ansøgningen er korrekte (Virk.dk, 2020). Det er dog udelukkende ved ansøgninger om kompensation over 500.000 kr.

Disse erklæringsopgaver er revisorer blevet kritiseret hårdt for. Mange virksomheder mener nemlig at revisorerne har skruet priserne i vejret som følge af den store efterspørgsel (Jensen & Lambek, 2020). Den gennemsnitlige pris for en erklæring er beregnet til 11.511 kr. og virksomhederne kan få dækket 80 % af denne regning eller op til 20.000 kr. Men hvis ansøgningen bliver afvist, er virksomheden tvunget til selv at betale regningen. Disse priser påvirker muligvis antallet af ansøgninger, forklarer Mia Amalie Holstein, cheføkonom i SMV Danmark (Jensen & Lambek, 2020).

Charlotte Jepsen, administrerende direktør i FSR, forklarer derimod at disse høje priser skyldes at der skal afgives en erklæring med høj grad af sikkerhed, der alt andet lige, kræver flere handlinger fra revisor, for at opnå den grad af sikkerhed. Derudover er der en række

indledende handlinger som en revisor skal udføre ved førstegangsrevision, der også øger prisen (Jensen & Lambek, 2020).

Lønkompensationsordningen er ligeledes et interessant område. FSR forventer forsøg på svindel i form af fiktive ansættelser (Sommer, 2020). Der er dog intet krav på en revisorerklæring på dette område. Men hvorvidt der burde være en form for indledende dokumentation kunne være relevant at undersøge.

Der ses derfor flere interessante problemstillinger i forbindelse med de midlertidige revisorerklæringer og muligvis manglen herpå. Derudover mener vi ligeledes at de nuværende tiltag, indført for at mindske COVID-19 konsekvenserne, er relevante at analysere i forbindelse med den mulige påvirkning på revisionspligten.

Den nuværende situation kan medføre en genåbning af diskussionen om ændringer i lempelserne af revisionspligten.

COVID-19 kan muligvis være den afgørende faktor, der motiverer regeringen til genforhandling af revisionspligten. Det fremgår af aftalen mellem et bredt flertal i regeringen der d. 29. april 2020 aftalte genforhandling af revisionspligten senere på året (Skatteministeriet, 2020).

Derfor peger alt på, at der vil ske ændringer i den nuværende revisionspligt. I aftalen fremgår ligeledes tiltag der skal sikre korrekt skattebetaling, bedre bekæmpelse med økonomisk kriminalitet, større tillid til skattevæsenet og det skal blive lettere at gøre det korrekte. Det indebærer ansættelse af 1000 medarbejdere de næste 3 år der fordeles ud på de forskellige mål. Disse kommende tiltag mener vi er et relevant og interessant analyseemne, da man hertil kan undersøge hvorvidt Skattestyrelsen lever op til de aftaler der er indgået samt effekten heraf på længere sigt.

8.2.2 BANKERS KONSEKVENSER

En anden perspektivering, der ikke vedrører den internationale pandemi, som vi mener kunne være interessant at undersøge dybere er bankernes konsekvenser. Vi har i vores opgave afgrænset til udelukkende at analysere konsekvenserne for samfundet og de virksomheder, der er omfattet af lempelserne. Vi har derfor kun analyseret bankernes tilfredshed med lempelserne og hertil hvilke konsekvenser det kan få for kunden i forhold til

bankrelationerne. Vi mener at konsekvenserne for bankerne var for omfattende at inddrage i vores afhandling, men vi ser stor interesse i forståelse af bankernes motiv til deres holdninger, og hvorvidt de skyldes ændringer som resultat af lempelserne i revisionspligten. Hertil vil en analyse af de direkte konsekvenser og tab for bankerne være interessant. Samt en undersøgelse af de eksterne krav som banken stilles overfor, som resulterer i ændrede krav og betingelser for erhvervskunder.

Der er ingen tvivl om at de større banker forventer stigende krav overfor erhvervskunder, og hvorvidt disse ændringer er velbegrundede, har vi stor interesse i.

8.2.3 DIGITALISERING

Vores afhandling har ikke berørt de teknologiske udviklinger der konstant ses i samfundet. Men vi mener at i takt med at samfundet opfinder nye teknologier, der anvendes til effektivisering af arbejdsopgaver, vil der findes nye redskaber der hjælper revisorer med de mange handlinger der udføres ved en revision. Redskaberne vil kunne reducere arbejdstiden, hvilket betyder lavere honorar til revisor.

Med bogføringsløsninger som Dinero og Billy ses der større automatisering af administrative og dokumenteringsopgaver. Disse programmer hjælper med bogføring, afstemmer bankbeholdningen, bogfører fakturaer, afregner moms, opstiller regnskaber, viser anlægskartotek og meget mere. Alt dette foregår online og gør det derfor nemmere for de mindre virksomheder at holde styr på dokumentationen, hvilket kan hjælpe med at reducere regningen til revisoren.

Hvorvidt lavere priser på revisionsydelser vil resultere i at virksomheder i større grad tilvælger en revisionsydelse med større sikkerhed, er svært at spå om. Kun fremtiden vil vise hvilke nye teknologier der opfindes og hvilke resultater det medfølger. Vi tror dog at en lavere pris, kombineret med fordele ved valg af revision, kan betyde at flere virksomheder frivilligt vælger revision med høj grad af sikkerhed.

LITTERATURLISTE

- Andersen, I. (2013). *Den skinbarlige virkelighed* (5. udgave). Samfunds Litteratur.
- Andersen, L. (2019). Anders Dam overvejer opgør med Jyske Bank-kunder uden revisor: »Jeg gætter på, at 2.500-5.000 erhvervskunder vil forlade os, men det er jeg fløjtende ligeglad med«. *Finans*. <https://finans.dk/erhverv/ECE11445202/anders-dam-overvejer-opgoer-med-jyske-bankkunder-uden-revisor-jeg-gaetter-paa-at-25005000-erhvervskunder-vil-forlade-os-men-det-er-jeg-fløjtende-ligeglad-med/?ctxref=ext>
- Beierholm. (2013). *Udvidet gennemgang - Et alternativ til revision af årsregnskaber*. https://www.beierholm.dk/fileadmin/user_upload/pdf/Faglig_udviklingsafd/Udvidet_gennemgang_Beierholm.pdf
- Brahm, K., & Høberg, J. (2019). *Jyske Bank afviser kunder uden revisor*. *Finans*. <https://finans.dk/finans2/ECE11221254/jyske-bank-afviser-kunder-uden-revisor/?ctxref=ext>
- Breuning, A. B. (2019). *Opdaterede standarder, ny teknologi og oplysning kan formindske forventningskløften*. FSR - Danske Revisorer. <https://www.fsr.dk/opdaterede-standarder-ny-teknologi-og-oplysning-kan-formindske-forventningskloeften>
- Brink, C. (2019). *Nye krav om kapitalpolstring sender milliardregning til Danmark*. *Finans Danmark*. <https://finansdanmark.dk/nyheder/2019/nye-krav-om-kapitalpolstring-sender-milliardregning-til-danmark/>
- Christensen, L. M. (2020). *Med en skærpet revisionspligt skyder man gråspurve med kanoner*. SMV Danmark. <https://smvdanmark.dk/seneste-nyt/nyheder/politik/med-en-skærpet-revisionspligt-skyder-man-gråspurve-med-kanoner>
- Copenhagen Economics, '. (2018). *Effekten af lempet revisionspligt på det samlede skattegab*. <https://www.copenhageneconomics.com/dyn/resources/Publication/publicationPDF/8/468/1544425826/effekten-af-lempet-revisionspligt-paa-det-samlede-skattegab.pdf>
- Copenhagen Economics, '. (2020). *Copenhagen Economics - About Us*. <https://www.copenhageneconomics.com/about-us/hard-facts-clear-stories/>

- Crone, M. (2020). *Lauritzen vil stop-pe virk-som-he-ders skat-tes-nyd: Fle-re kan bli-ve på-lagt re-vi-sion*. Børsen. <https://borsen.dk/nyheder/politik/lauritzen-vil-stoppe-virksomheders-skattesnyd-flere-kan-blive-paalagt-revision-r8qo>
- DAMVAD. (2014). *Brugen af årsrapporter for mindre virksomheder*. [https://m.fsr.dk/-/media/Files/FSR/Faglige_informationer/Regnskaber/Love og bekendtgoerelser/Aarsregnskabsloven/undersoegelse-af-brugen-af-aarsrapporter.ashx?la=da](https://m.fsr.dk/-/media/Files/FSR/Faglige_informationer/Regnskaber/Love_og_bekendtgoerelser/Aarsregnskabsloven/undersoegelse-af-brugen-af-aarsrapporter.ashx?la=da)
- Dansk Revision. (2019). *Fravalg af revision er et problem*. Dansk Revision. <https://www.danskrevision.dk/nyheder/2019/03/fravalg-af-revision-er-et-problem/?setCookie=true>
- Eilifsen, A., Messier jr., W. F., Glover, S. M., & Prawitt, D. F. (2014). *Auditing & Assurance Services* (Third Inte). McGraw-Hill Education.
- Erhvervs- og vækstministeriet. (2012). *Forslag som fremlagt - 2012*. 2012/1 LSF 26. https://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/L26/som_fremsat.htm
- Erhvervsministeriet. (2004). *Årsregnskabsloven (Historisk) - 2004*. ÅRL 2004. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=26613>
- Erhvervsministeriet. (2006a). *Årsregnskabsloven (Historisk) - 2006*. LBK 647 2006. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=27294>
- Erhvervsministeriet. (2006b). *Lov nr. 245 af 27/03/2006*. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=27278>
- Erhvervsministeriet. (2010). *Lov om ændring - 2010*. Lov nr. 720 af 25/06/2010. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132341>
- Erhvervsministeriet. (2011). *Årsregnskabsloven (Historisk) - 2011*. LBK 323 2011. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=136726>
- Erhvervsministeriet. (2012). *Lov om ændring - 2012*. Lov nr. 1232 af 18/12/2012. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=144413>
- Erhvervsministeriet. (2013a). *Årsregnskabsloven (Historisk) - 2013*. LBK 1253 af 01/11/2013. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158560>

- Erhvervsministeriet. (2013b). *Erklæringsbekendtgørelse - 2013*. BEK 385 af 17/04/2013.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=146315#Kap4>
- Erhvervsministeriet. (2017). *Erklæringsbekendtgørelse - Gældende*. BEK 1468 af 12/12/2017.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=194872#idff4f9c53-bd14-4e02-8e1e-ad7f2bcc3ec7>
- Erhvervsministeriet. (2018). *Dommedagsprofetierne om tidligere lempelser af revisionspligten holder ikke stik*. <https://em.dk/nyhedsarkiv/2018/december/dommedagsprofetierne-om-tidligere-lempelser-af-revisionspligten-holder-ikke-stik/>
- Erhvervsministeriet. (2019). *Årsregnskabsloven - Gældende*. LBK 838 af 08/08/2019.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=209390>
- Erhvervsstyrelsen. (2018a). *Bilagsrapport - Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt*. <https://em.dk/media/12216/bilagsrapport-undersogelse-af-det-fremadrettede-behov-for-revisionspligt.pdf>
- Erhvervsstyrelsen. (2018b). *Undersøgelse af det fremadrettede behov for revisionspligt*.
<https://em.dk/media/12215/undersogelse-af-det-fremadrettede-behov-for-revisionspligt.pdf>
- Erhvervsstyrelsen. (2019). *Afskaffelse af iværksætterselskaber (IVS)*.
<https://erhvervsstyrelsen.dk/afskaffelse-af-ivaerksaetterselskaber-IVS>
- Folketinget. (2005). *Skriftlig fremlæggelse af lovforslag om første lempelse af revisionspligt*.
https://www.ft.dk/samling/20051/lovforslag/l50/20051_l50_fremsaettelsestale.htm
- Folketinget. (2010). *Lovforslag som vedtaget, 2010*. 2009/1 LSV 190.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=132238>
- Folketinget. (2012). *Lov som vedtaget - 2012*. 2012/1 LSV 26.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=144396>
- FSR - Danske Revisorer, '. (2008). Offentliggørelse af 8. direktiv i EU Tidende. *FSR - Danske Revisorer*. https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Om_revisor/Internationalt/EU/8_direktiv_i_EU_tidende
- FSR - Danske Revisorer, '. (2011). *En udvidet gennemgang - Ny erklæringsstandard til små og mellemstore virksomheder*.

<https://www.ft.dk/samling/20101/almdel/eru/bilag/207/974592.pdf>

FSR - Danske Revisorer, '. (2013). *Standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven*.

https://www.fsr.dk/~media/Files/FSR/Faglige_informationer/Revision_og_andre_erklaeringsopgaver/Udvidet_gennemgang/FSRs_Standard_om_udvidet_gennemgang_FINAL_22_04_2013.ashx

FSR - Danske Revisorer, '. (2014). *Revision og årsregnskaber - Hvem står på mål for årsregnskabet?* <https://www.danskrevision.dk/media/240980/fsr-revisionsfolder.pdf>

FSR - Danske Revisorer, '. (2017a). *112.000 virksomheder har fravalgt revision*. FSR - Danske Revisorer. https://m.fsr.dk/Nyheder_og_presse/Pressemeddelelser/2017-pressemeddelelser/112000_virksomheder_har_fravalgt_revision

FSR - Danske Revisorer, '. (2017b). *Hvordan forbedres den professionelle skepsis*. https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Fremtidens_rapportering/Professionel_skepsis

FSR - Danske Revisorer, '. (2020a). *Andre internationale standarder om revisors erklæringer*. https://m.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision_og_andre_erklaeringsopgaver/Andre_internationale_standarder

FSR - Danske Revisorer, '. (2020b). *FSR - Om FSR*. <https://www.fsr.dk/om-fsr>

Füchsel, K., Gath, P., Langsted, L. B., Olsen, P. K., & Skovby, J. (2017). *Revisor regulering og rapportering* (4. udgave). Karnov Group.

Group, K. (2020). *Revisor 2020 - Finansrådet*. Karnov Group. <http://on.karnovgroup.com/revisor2020-finansraadet>

Holm, A. B. (2016). *Videnskab i virkeligheden* (6. udg.). Samfunds Litteratur.

IAASB. (2009a). *ISA 315 - Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og den omgivelser*.

http://www.fsr.dk/~media/Files/FSR/Faglige_informationer/Revision_og_andre_erklaeringsopgaver/Internationale_Standarder_om_Kvalitetsstyring_og_Revision_samt_yderligere_krav_i_folge_danske/ISA315_DK_APRIL_2011.ashx

IAASB. (2009b). *ISA 320 - Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision*. http://m.fsr.dk/~media/Files/FSR/Faglige_informationer/Revision_og_andre

erklæringsopgaver/Internationale Standarder om Kvalitetsstyring og Revision samt yderligere krav i følge danske/ISA320_DK_APRIL 2011.ashx

IAASB. (2012). *ISRE 2400 DK Review af regnskaber og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning*. [http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision og andre erklæringsopgaver/Andre internationale standarder/Standarder om review/~media/Files/FSR/Faglige_informationer/Revision og andre erklæringsopgaver/Standarder/Standarder om review/ISRE2400DK_ Janu](http://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Revision_og_andre_erklæringsopgaver/Andre_internationale_standarder/Standarder_om_review/~media/Files/FSR/Faglige_informationer/Revision_og_andre_erklæringsopgaver/Standarder/Standarder_om_review/ISRE2400DK_Janu)

Jensen, M., & Lambek, B. (2020). *Erhvervsministeren: Revisorer bør udvise samfundssind og holde priserne i ro*. DR. <https://www.dr.dk/nyheder/penge/erhvervsministeren-revisorer-boer-udvise-samfundssind-og-holde-priserne-i-ro>

Jepsen, C. (2020). *Revisionspligten en del af ny aftale om styrket skattekontrol*. 2FSR - Danske Revisorer. <https://www.fsr.dk/revisionspligten-en-del-af-ny-aftale-om-styrket-skattekontrol>

Jepsen, C., Larsen, A., & Lau, A. (2020). *Massiv opbakning til øget skattekontrol*. FSR - Danske Revisorer. <https://www.fsr.dk/massiv-opbakning-til-oeget-skattekontrol>

Johnson, G., Whittington, R., Scholes, K., Angwin, D., & Regnér, P. (2014). *Exploring Strategy* (Tenth Edit). Pearson Educated Limited.

Juel, F. M. (2006). 75.000 firmaer slipper for revision. *Berlingske*. <https://www.berlingske.dk/oekonomi/75.000-firmaer-slipper-for-revision>

Jyske Bank. (2019). *Jyske Bank varsling om revisor tilknytning*. <https://jyskebank.tv/jyske-bank-barsler-med-skaerpet>

Keser, H. (2010). *Lempelse af revisionspligten - Set fra revisorbranchens side*. https://research-api.cbs.dk/ws/portalfiles/portal/58469583/hakan_keser.pdf

Kongensgaard, K. (2018). Revision er en gevinst og ikke en byrde for virksomhederne. *Dansk Erhverv*. <https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/revision-er-en-gevinst-og-ikke-en-byrde/>

Økonomi- og Erhvervsministeriet. (2006). *Forslag til ændring af lov. 2005/1 SF.L 50*. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=91644>

Økonomi- og Erhvervsministeriet. (2010). *Lovforslag som fremsat, 2010. 2009/1 LSF 190*.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=130962>

Olsen, P. B., & Pedersen, K. (2003). Kapitel 10 - Kvalitetsbeskrivelse. I *Problemorienteret projektarbejde*. Samfunds Litteratur.

Porter, B. (1993). *An Empirical Study of the Audit Expectation-Performance Gap* (Vol. 24. N). Accounting and Business Research. <https://doi.org/10.1080/00014788.1993.9729463>

PwC. (2020). *Revision eller udvidet gennemgang?* PwC.
<https://www.pwc.dk/da/services/revision/udvidet-gennemgang.html>

Redmark. (2020). *Erklæringstyper i Redmark*. https://redmark.dk/Files/Files/redmark-v2/downloads/revision_og_regnskab/Erklæringstyper.pdf

Rigsrevisionen. (2019a). *Rigsrevisionens beretning afgivet til folketinget med Statsautorisorernes bemærkninger - Lempelsen af revisionspligten*.
<https://www.rigsrevisionen.dk/media/2105157/sr1718.pdf>

Rigsrevisionen. (2019b). *Statsrevisorernes bemærkning til beretningen*. Rigsrevisionen.
<https://www.rigsrevisionen.dk/publikationer/2019/172018/statsrevisorernes-bemaerkning-til-beretningen/>

Rigsrevisionen. (2020). *Rigsrevisionen - Om Statsrevisorerne*.
<https://www.rigsrevisionen.dk/statsrevisorerne/om-statsrevisorerne/>

SKAT. (2020). *SKAT - Forsæt og grov uagtsomhed*. <https://skat.dk/skat.aspx?oid=1919808>

Skatteministeriet. (2012). *Skatteministeriets notat til lempelse af holdingselskabers revisionspligt*.
<https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/eru/spm/108/svar/1475559/1871388.pdf>

Skatteministeriet. (2020). *Aftale om styrket skattekontrol*.
<https://www.regeringen.dk/nyheder/2020/alle-folketingets-partier-indgaar-aftale-om-styrket-skattekontrol/>

Skatteudvalget. (2020). *L 175 - Forslag til lov om rentefrie lån svarende til angivet m om s og lønsum safgift og frem rykket udbetaling af skatte kreditter m .v. i forbindelse med covid-19*. <http://new.folketingsbilag.dk/files/2181441.pdf>

Skovgaard, L. E. (2010). *Revisionspligt lempet. Berlingske*.

<https://www.berlingske.dk/virksomheder/revisionspligt-lempet>

Sommer, M. (2020). *Hjælpepakker åbner statskassen på vid gab: "Frister svage sjæle"*. DR.
<https://www.dr.dk/nyheder/penge/hjaelpepakker-aabner-statskassen-paa-vid-gab-frister-svage-sjaele>

Statsrevisorerne. (2020). *Statsrevisorerne og Rigsrevisionen*.
<https://www.ft.dk/da/statsrevisorerne/statsrevisorerne-og-rigsrevisionen>

Sudan, S., Samuelsen, M., Parker, H., & Davidsen, C. M. (2012). *Revision i praksis*. Karnov Group.

Virk.dk. (2020). *VIRK - Kompensation for faste omkostninger som følge af coronavirus/covid-19*. <https://indberet.virk.dk/myndigheder/stat/ERST/omkostningskompensation>

BILAGSOVERSIGT

Nedenfor oplistes bilag. Disse bilag vedhæftes særskilt, hvor tekstbilag vedhæftes som PDF og interview bilag vedhæftes som lydfiler.

- Bilag 1 – Spørgsmål til revisorer
- Bilag 2 – Spørgsmål til banker
- Bilag 3 – Interview med Allan Silvermann, Danske Bank
- Bilag 4 – Interview med Flemming Jørgensen, Nordea
- Bilag 5 – Interview med Jyske Bank (Anonym)
- Bilag 6 – Interview med Kenn Jørgensen, Lollands Bank
- Bilag 7 – Interview med Jesper Bo Winther, PwC
- Bilag 8 – Interview med Steen K. Bager, Grant Thornton
- Bilag 9 – Interview med Peter Storgaard, BDO